

ПЕТЪР БОБЕВ

**БОД
И**

ДИАМАНТИ

БЪЛГАРСКИ
ПИСАТЕЛ

ПЕТЪР БОБЕВ
БОА И ДИАМАНТИ

chitanka.info

ХАРПИЯТА

Харпията — гигантският ястреб — се възземаше с мощните махове на крилете нагоре в нажежения въздух и оглеждаше ширналата се селва, подобна на океан от шума, застинал в неравни отдолу зелени вълни.

Под гъстите корони човешкото око не би могло да открие нищо — само листа, големи и малки, кръгли, матови и блестящи като метал, които отразяваха слънчевия жар в хиляди ослепителни искри. Ала хищницата знаеше: долу, в тези привидно безжизнени листнати планини, гъмжеше животът. Безброй твари, с козина, с пера или с люспи, годни за ядене, се спотайваха в тоя зелен хаос, след като я бяха видели.

Съзnavайки напълно своята сила, тя се рееше над къдравата горска повърхност, по която се хълзгаше голямата ѝ начупена сянка.

Изведнъж гората свърши — вече не океан, а неравно плато, разделено от стръмен каньон, в чието дъно, на дълбочина петдесетина метра, лъщеше огледално гладката повърхност на реката. Със своята мощ и вековна упоритост водната стихия бе разсякла в циклопски пукнатини бухналата в зеленина суша с безбройните си притоци; бе накъсала, обсадила с разклонените си ръкави стотици, хиляди острови и островчета.

Тогава харпията се стрелна косо надолу, шмугна се в листака, сякаш се гмурна сред надигналата се насреща ѝ изумрудена вълна. Беше зърнала притихналите в короната на старата сейба маймуни ревачи, които при нейното връхлитане се пръснаха с писък по съседните клони. За тяхна беда нападателката се оказа по-бърза. Протегната напред тежките си лапи, тя впи мълниеносно страшните си нокти в едно космато тяло.

Само водачът, един по-едър и по-дързък самец, се хвърли в помощ на другарката си. Без да го изчака, харпията изпляска с криле и отскубна от клона все още стискащите се крайници на жертвата си.

После плавно, уверена в себе си, кацна в огромното си гнездо, изплетено от сухи клечки навръх изсъхналия бразилски орех, където я очакваше със зинала човка вечно гладното ѝ, за чуждите очи безобразно голишарче, а за нея най-скъпoto същество на света. И там, доволна и щастлива, че и днес бе успяла да го на храни, с горди и властни очи огледа владенията си.

От едната ѝ страна се влачеше лениво реката, отразила в безброй отблясъци огъня на екваториалното слънце. Трептящата над нея мътна омора разкривяща отсрещния бряг с полупрозрачното си було. А от другата се надигаше селвата — чудовищна плетеница от лиани, храсти и треви, израсли направо от земята или накацали по разчatalените клонаци на горските гиганти. Сякаш не една-единствена, а две, три, четири отделни гори: едната на земята, а другите по дърветата. И те още по-разкошни от земната. Подобни на столетници бромелии, дантелени папрати, метлоподобни имели, всякакви утивни растения, лишеи като накъдрени бради на великани — цели водопади от лишеи. И мъхове. И неизчислими множества орхидеи, с най-различни видове и разцветки. Огромните лиани, ще речеш вцепенени анаконди, оплитаха в железните си възли дървесните исполини.

Убедени, че хищницата вече е заситила глада си, обитателите на селвата взеха да се измъкват от укритията, за да продължат прекъснатите си занимания. Жivotът изискваше своето. Водните птици отново се разхвърчаха в многохилядните си орляци. Папагалите запрелиха от дърво на дърво като огромни скъпоценности. Наизлязоха от скривалищата си по-дребните бозайници. Ревачите отново заеха обичайните си места: майките и децата по долните етажи, мъжкарите по средните, а най-отгоре — водачът, заобиколен от тримата си телохранители. И не след дълго оглушителният им концерт, прекратен от кървавия налет на харпията, пак разтърси гората. Пръв зарева вождът — никой не би дръзнал да оспори правото му. Към него се присъединиха тримата му другари, а след това, изчакали колкото беше прието — и останалите.

Макар с вид на самозабрава, упоен от собствения си глас, предводителят не изпускаше от поглед групичката от четирима самци, която се бе разположила на близкото дърво. Това бяха предишният водач, мъжкарят с най-дългата брада в стадото, и приятелите му, които бяха изгубили първенството си, понеже излязоха не толкова бдителни,

колкото беше нужно. Ала, макар и в изгнание, те все не губеха надежда, че някой щастлив ден ще им се удаде отново да завладеят полагашия им се ранг в суровата маймунска йерархия. И ведно с това — събраните в стадото прелестни самки. Не по човешките, а по техните мерки за красота.

Същото знаеше и сегашният главатар. Затова не се отпускаше, затова дебнеше тъй зорко, та да не го изненадат с внезапно нападение изгнаниците, както ги бяха изненадали някога той и приятелите му.

Полузаровен в прибрежната тиня, лежеше четириметров женски кайман, като заседнал в плитчината пън, покрит с груба, напукана кора. И неподвижен като пън. Сякаш мъртъв. Но не. Не беше мъртъв. Очите му, жълти котешки очи с отвесни зеници, помръдваха неспокойно, вторачено отсреща, към плитката локва, където се плискаха, пълзяха, прекатерваха се едно връз друго, подскачаха и мяукаха като котета тридесетина кайманчета, дълги не повече от педя, подобни на огромни попови лъжички. Излюпили се бяха преди няколко дни и оттогава майка им неотльчно бдеше над тях, като не допускаше никакво живо същество да ги приближи, забравила дори да яде и да спи.

По водната повърхност полазиха четири пъпки: две ноздри и две очи. С грозен рев, невероятна смес от ревовете на бик и на ягуар, кайманката се хвърли на среща им. И старият кайман, много по-голям от нея, навярно бащата на децата ѝ, тръгнал и той да опита вкуса им, не устоя срещу майчината самоотверженост. Врътна опашка и посрамен, обърна назад.

В същото време нов любител на млади кайманчета опита да се прокрадне до тях. Старата десетметрова анаконда, все едно оживял дънер, изпъстрен с мъхове и лишеи, дебнала досега търпеливо иззад потопения във водата пън, безшумно изплува от плитчината и изпълза на брега.

Неуморната майка усети и нея. С нов рев връхлетя на среща ѝ. И анакондата, създадена глуха от природата, без да чуе грозната ѝ заплаха, видяла само дивия ѝ устрем, също отстъпи. Гмурна се, изчезна в дълбините, нагънала мощното си гъвкаво тяло. Отдавна живееха редом, познаваха взаимно силите си и се отбягваха. Позволяваха си само това — понякога кайманката отмъкваше някоя от рожбите на анакондата, друг път анакондата позакусваше с някое

кайманче. И то не след бой, ами ако успееха да се издебнат в случайна небрежност.

На петстотин метра от наблюдателницата на харпията в реката се вливаше пълноводен приток, затиснат от зеления тунел на оплетените отгоре му лиани и клонаци, сякаш извираше от тайнствена пещера в изумруден бигор. А на брега му, при излаза от гъстака, се издигаше кой знае откога изоставена полусяборена хижа.

Откъм отсрешния бряг се дочу яростен рев, ръмжене и чупене на вейки. И само след секунда във водата се отърколиха две вкопчени в жестока схватка пъстри тела. Всички в джунглата знаеха — по това време мъжките ягуари се биеха, където и да се срещнеха. За тях това не беше борба само за мимолетната наслада, а борба за безсмъртие. Не безсмъртието на отделния индивид. За еволюцията то е дори вредно, спирачка на развоя. А друго — потенциалното безсмъртие на собствената кръв, на собствените гени чрез поколението. Смъртта пък, това е просто средство за оправдане място на по-приспособените. За вървежа напред.

Изглежда, водната баня охлади яростта на бойците. И ето, единият се изкатери там, откъдето бяха, дошли, изтръска мократа си козина и изръмжа тържествуващо, а другият, явно победеният, заплува, без да се обръща, към отсрешния бряг. Достигна го и почна да облизва с недоволно ръмжене кървящите си рани.

Притихнала за малко, животинската гълчка се поднови. Уверени, че не могат да се мерят в певческото изкуство с недостижимите майстори — ревачите, стадо паякообразни маймуни правеше своите музикални упражнения върху отсрешната палма. Едни, отпуснати на опашки, се люлееха лениво, като не спираха да гърчат добродушните си муцуники в уродливи гримаси и да размахват гъвкавите си крайници, сякаш без кости — ще речеш, не маймуни, а увиснали на паяжината си чудовищни четирикраки паяци. Други, седнали по застланите с мъх клони, за които се бяха заловили с четири ръце, късаха с опашки някакви плодове и ги поднасяха към устата си. На най-горния клон седеше най-старата самка с дете на гръб, което се бе хванало за по-сигурно и с опашка за майчината опашка. Около нея се навъртаха по-старите й дъщери със своите депа. Не се разделяха, в тоя начален матриархат щяха да останат при нея до смъртта ѝ, чак когато всяка от тях щеше да образува свое семейство.

На най-ниския клон, над самата вода, едва се забелязваше гнездото на птиците хоациини, сякаш преки потомци на древните археоптерикси. И то какво гнездо — проста рехава плетеница от вейки, върху която двамата съпрузи мътеша поред трите си яйца.

До тинята стоеше неподвижна, както само низшите гръбначни умеят, голямата жаба петопръста пищялка, дълга цяла педя. Пред нея, в кръглото басейнче, което тя бе извъртяла в калта, плуваха поповите ѝ лъжички. Тях уж пазеше тъй търпеливо гигантската жаба. И току подсвирваше остро и отсеченно, както кънти чукът върху наковалнята.

Незаситила глада си с кайманчетата,アナコンдата пропълзя по брега, дирейки удобно място за нова засада. И без да иска, взе, че се провлече тъкмо през жабешката постройка. Не успя да я размаже цялата; само закачи края ѝ, ама нали пропъди пазачката, която в последния миг отскочи от чудовищния валяк. А там, изгубила от очи

охраняваното съкровище, сякаш забрави и задачата си. Зазяпа се безучастно нагоре.

Младата лабария, смъртно отровната блатна змия, като че ли бе чакала само това. Нагънала черното си, ромбовидно нашарено тяло, тя се намъкна сред поповите лъжички и се залови бързо-бързо да ги налапва. Чак тогава осиротялата майка се досети за дълга си. С един скок се озова до змията, раззинала голямата си уста, готова тозчас да я нагълта. Ала лабарията излезе по-бърза. Пък и водата се оказа съвсем наблизо. Тя се стрелна нататък и изчезна в дълбочините. А жабата продължи да караули до изплисканото си басейнче, където се мятаха две-три оцелели личинки.

Долу, из плауните, застлали с мекия си губер земята, пробягна едно патенце кукувиче, подгонено настървено от малкия сокол чиманго. Харпията може би бе видяла как преди няколко седмици старата патица бе снесла яйцето си в соколското гнездо; може би бе наблюдавала и как нищо неподозиращите хищници търпеливо мътхеха подхвърленичето. Не успя да види кога се излюпи малкото и как хукна да бяга от дома на неволните си основовители, опасявайки се, и то напълно основателно, от справедливия им гняв. Връщайки се от лов, соколът го зърна съвсем случайно и се спусна подире му. За щастие то се оказа по-пъргаво. Нався се из плауните, изчезна. С недоволен крясък чиманго се върна в гнездото. Пак трябваше да мъти. Дължен беше да мъти, да остави потомство най-важното задължение, възложено от природата на всяка жива твар.

Внезапно харпията трепна. Качулката на главата й настръхна. С луд тропот и грухтене от гъсталака излетя едро кафяво животно, преследвано от някакъв жълтеникав хищник. Не беше трудно да ги различи: пума и тапир, по-право тапирка, защото беше по-едра.

Ех, ако всеки скок на пумата хващаше плячка! Харпията знаеше какво значи ловна неудача. Нали и тя също — не всеки налет е успешен. Несполуките са повече. Защото жертвите не стоят бездейни. И те бягат, защищават се. За хищника пропусналият скок означава само ново дебнене най-лошо още малко гладуване, докато за жертвата неуспехът в бягството значи всичко.

Тапирката успя да се завре в най-бодливия тръннак от шипести мимози, през които профучка с тежкото си тяло, наистина раздрана и окървавена, ала и тоя път отървала живота си. А пумата не можа да я

последва, отстъпи, разколебана от шиповете. Изфуча ядно, след което се шмугна обратно в листака, откъдето бе дошла. Изглежда, здраво бе огладняла, щом се наемаше да ловува и денем. Харпията се досещаше защо. Малките пумички искаха да ядат — както нейното харпийче. Тя ги бе зърнала само веднъж, когато майка им ги преселваше в нова бърлога. Ако ги бе видяла сами, без охрана, то се знае, не би им простила. Ала все не ѝ се падаше такъв щастлив случай — умело ги криеше грижливата майка.

Препускайки тромаво с ноктестите си разкривени лапи, на поляната излезе разкошен женски мравояд с дълга копринено сива козина, нашарена от рамото до хълбока с черна, бяло очертана ивица, с малка източена глава и разкошна опашка. Върху гърба ѝ лежеше, сляло се с нейната козина, малкото ѝ, което още не умееше да ходи. Тя изтопурка така още десетина крачки, преследвана от несполучилата и този път с първия си скок пума, и уплашена се хвърли в реката да дири спасение. Още по-недоволна, гладната хищница отново се върна назад с подвита опашка. Не дръзна да я преследва и там, в чуждата, враждебна водна стихия.

ЧОВЕКЪТ

Човекът поемаше всекидневния си път, когато младата вампирка се прибираще в хралупата. Капнала от умора. Цяла нощ бе следвала втората си майка, която я бе осиновила, след като истинската една заран не се бе върнала от лов. Наистина, не е леко изкуството на вампира. Трябва да се учи дълго. Без майка въобще не може да се усвои. Единствена тя умеет да ти покаже как се намира безшумно жертвата, как се каца неусетно върху нея, как се прави мълниеносният разрез върху кожата с острите като косъм кучешки зъбчета, как се облизва раната с малко плюнка, та да се обезболи и да не се съсира кръвта. Не по-малко важно е и другото — умението ти самият да се пазиш от неприятелите. Защото нощта гъмжи от хищници: едри прилепи, сови, маймуни, змии. Ала младата вампирка още не знаеше всичко, дори не го и подозираше — едва започваше живота си. Тя влетя подир мащехата си в пространната хралупа, от чиято вътрешност, запълнена вече от стотиците завърнали се прилепи, лъхаше тежка амонячна миризма, залови се с крака в издатината на обичайното си място, отпусна се с главата надолу и тутакси заспа.

А човекът, след като бе сръбнал за разсынка чашка кафе, бе грабнал газения фенер, пушката, мачета и канчетата и бе излетял извън прогнилата си хижа, за да поеме отново (за кой ли път?) по обичайната си пътека, по която вече можеше да мине и със затворени очи. В движение се бе и облякъл. Нямаше време. Че колко ли са дрехите на един прост серингейрос? Брезентови гащи и риза, високи до бедрата ботуши и широкопола сламена шапка.

Макар и пред разсъмване, наоколо властвуваше плътен като смола мрак, в който лъчите на фенера си издълбаваха малка кълбеста пещера от видимост не повече от четири-пет разкрача. Сякаш се движеше в някакъв лабиринт от зловещи тунели, коридори и проходи, провъртени в дълбок антрацитен пласт. И в обсега на тая безпомощна светлина се открояваха само дънерите на дърветата. Дъnerи, дънери — все едно фантастична колонада в чудовищен подземен храм. По-тънки

и по-дебели, гладки или с изпъкнали встрици като контрафорси дъсковидни корени, но всички облепени до неузнаваемост от разноцветни плесени, люспести лиши и избуяли мъхове. А нагоре по стъблата — всякакви гъби. Подобни ту на чашките за каучука, ту на прорани чували, ту на истински чардаци, върху които бяха поникнали бромелии, имели, кактуси. Малък светнал свод в заплашително нависналата над главата му черна грамада. А отвъд него започващ мракът, неизвестността, смъртната заплаха. И като в езически храм, в подготовката на някакъв кървав ритуал (каквото всъщност представляваше джунглата) нощта беше изпълнена със звуци, отразени в приглушеното ехо от чудната й акустика. Непрестанно шумолене, шушнене, тихо прашене. И дъжд от листа, вейки, червиви плодове и парчета от кора, които си пробиваха път надолу през невидимите листни етажи. И сънливи провиквания на непознати зверове и птици.

Селвата — това е свят, който слушаш. Не само нощем, та и денем. Обхванат, сграбчен, скован от нейната зелена безконечност. Квака жаба, а мислиш, че е пума, която се готови да се метне отгоре ти. Вият ревачи, а ти се струва, че легендарните амазонски страшилища са напуснали речните бездни, втурнали се да те настигнат. Проскърца натоварен с лиани клон, а за теб, все едно, ягуарът изръмжава, преди да скочи отгоре ти. Развикат се капуцините — сякаш всички демони от преизподнята са получили отпуск. Кряка я каня, дългопръстата водна кокошка — като че ли се кикоти някой безумец. „Шумовете на селвата — ехо от ада.“ Тъй се шегуваше водолазът, с когото вадеха диаманти от дъното на реката, преди да го удуши анакондата.

Серингейросът въздъхна. Ех, чак ад...

И все пак — за европеца про克ълнатото място. Дърветата отгоре дъхат упойващи миризми: на парник, на ванилия и на мърша заедно. Застоиш ли се по-дълго под някое дърво, започва да ти се гади. Гледаш — трева като трева, а като се отъркаш в нея, срязва като бръснач дори ботуша ти. Минеш покрай невинна на вид лиана, а скритите под листата й закривени шипове нарязват като трион тялото ти. Разкошните папрати адиантуми нанасят по-опасни рани от морските таралежи. Подпреш ли се лекомислено в кокилестите корени на палмата пашиуба, после цяла седмица няма да легнеш от болезнените убождания на бодлите й. Хванеш ли се случайно за друга лиана, и

дланите ти тозчас се покриват с мехури като от коприва. Ако капка сок от дъrvото асака пръсне в окото ти, ослепяваш...

На десет крачки пред него притича една дребна сърна, следвана по петите от оцелот. Серингейросът мигновено вдигна пушката. Ала не натисна спусъка. Не му се щеше да хаби патроните без нужда. Изчака.

Двамата, преследвач и жертва, бяха изчезнали в мрака, когато човекът забеляза сърненцето, малко, напръскано с бели петна, беззащитно, треперещо зад ствола на близкото дръвче. Хитростта на майката тоя път бе успяла — удало й се бе да подмами кръволока подире си, да го отдалечи от детето си.

Човекът заобиколи предпазливо сърнешкото скривалище, убеден, че майката щеше да се върне, за да потърси тук рожбата си. Не му се искаше да я пропъди другаде. И отмина.

Ето и първата хевея, каучуково дърво — сравнително тънко и стройно сред дебелите на джунглата. Според индианците „каучу“ значи „сълзи на дъrvото“. А още по-справедливо — сълзи и на хилядите, стотиците хиляди серингейроси, които сега се трепеха из Амазонията, или милионите, които преди това бяха изгинали все заради тая прокълната смола. Накълцана като рибена кост, хевеята очакваше тихо и примирено новите рани. С два сръчни замаха на ножа Серингейросът направи два нови нареза над старите и бързо прикрепи чашката под тях, за да не изпусне дори първата бликала каучукова сълза. После се запъти към следващото дърво, което не виждаше в тъмнината, но към което го водеше сама утъпканата от него пътека.

Едва не сгази огромния, по-голям от юмрука му червен охлюв, който снасяше под влажната шума яйцата си, подобни на копринени пашкули.

По оголения корен, все едно замръзнала анаконда, се мъчеше да се прекатери несръчен сухоземен крив рак.

Но това, виж, беше друго. Човекът се отклони благоразумно встрани, за да не нагази сред противното събище на пътя му. Петшест огромни паяци крабове подрипваха като отвратителни космати жаби един около друг на височина до пояса му. Какво ли беше това: бой или игра?

И неволно отскочи пред втората заплаха. Змия! Дълга три метра. Или не. Не беше змия. Гола, без люстри. Дебела и непохватна. И пълзи с мъчителни извивки. Той изведнъж я позна. Та това беше риба, стара

електрическа змиорка. Навярно блатото ѝ бе пресъхнало и тя сега опитваше по сухо да се добере до друг водоем.

Дали е опасна и извън водата? То се знае, не се реши да проверява. Остави я необезпокоявана да довърши пътешествието си, а той продължи своята си работа. Не бе допуснал, че при това тя не виждаше, ослепяла от старост. Всъщност зрението в гората съвсем не й беше нужно — рибата усещаше реката по миризмата ѝ.

Достигнал втората хевея, серингейросът наряза и нея и след като ѝ нагласи чашката за латекса, премина към третата, четвъртата, петата... Каучуковите дървета не растат едно до друго като в градинка. Природата, без да държи сметка за удобството на человека, ги бе разсадила между множеството други горски растения по на двадесет, тридесет и повече метра разстояние едно от друго.

Черният туш на ноцта неусетно преля в странен зеленикав сумрак, който му напомни отново тайнствените сияния в речните подмоли, в които се бе спускал като водолаз за диаманти.

Той побърза да загаси фенера. Защото газта струва пари, защото и за нея господарят на серингала задължава сметката на бедния серингейрос, за да я намали, когато заплаща получения каучук. Всичко записва господарят, защото тук всичко се получава на кредит от неговия магазин: и оризът, и фасулът, и газта, и солта, и фарофо — маниоковото брашно със сушено месо, и чилетата навит тютюн, който се продава на сантиметри, и кашасата, с която серингейросите убиват мъката, убиват накрай и себе си.

А всеки нещастник тук има някаква мъка, която опитва да удави. Никой не се пъха доброволно в ада. И местните кабокло, и дрипавите метиси, и индианците, и придошлиите гринговци — събрани тук от кол и въже от целия свят.

Човекът неволно въздъхна. Та и той. Иначе би ли се заврял в тая пустош, в дъното на ада, ако му бе останала поне някаква надежда за друг живот? Ако тогава, преди толкова години, би допуснал поне частица от истината, която вече знаеше, би ли зарязал дом, родина, близки. И нея... Помами го широкият свят, помами го надеждата да се върне някога в родния град богат, по-богат от другите, да се изправи пред баща ѝ — не смутен, както някога, а с вирната глава. И да му каже: „Е! Вече не съм оня студент художник с оръфяното палтенце. Какво искаш повече?“

Дали го чакаше още тя — тази, която той все не можеше да забрави? Обещала му бе с клетва. А защо ли? Имаше ли смисъл да чака повече? По-добре да го е забравила, да не съсипва и тя живота си. Колко пъти бе посягал да ѝ пише, та да я освободи от любовната клетва, но все не се решаваше. Надеждата се бе вкопчила като удавник в душата му. А и друго — винаги, когато попаднеше в селище с поща, все нямаше пари дори за марки. Сещаше се за това обикновено след като изпиеше и малкото припечелени парици... Ламтеше за много, за бързо забогатяване. Затова започна със златото. Стана независим златотърсач. Може би някъде и някога някой е забогатял така, както пишат в романите; може би е намерил самородна буца. Той вадеше от промивната дъска само песъчинки. Принуди се да плюе на независимостта си — гладна независимост. Нае се гаримпейрос.

Няколко месеца се рови из тинята за диаманти — отначало като прост копач, после като водолаз. Няколко месеца — с неугасващата надежда да намери поне един свестен диамант, с който да се издължи на господаря. Пък да остане нещо и за него. Не дочака. Сеньорът фалира преди това — не бе преценил рентабилността на находището. За да не умре от глад, безработният гаримпейрос отново смени занятието си. Стана серингейрос... По-надолу нямаше къде да пропада. Серингейросът не е роб, той е по-зле и от роб...

Човекът плю гневно на земята. Бе стигнал дъното, а на това отгоре имаше дързостта да мечтае, да се надява. Тук, в тая пустош, и така задълъжнял на сеньора, че дори ако му събираще двойно повече каучук, пак не би му се изплатил и за десет години. Би могъл да прави по два нареза, да поставя по две чашки на едно дърво. Ала господарят не позволяваше. Разбираше си от работата, не искаше да изтощава дърветата, не смяташе да съсипва серингала си.

Имаше два изхода: или да скочи в реката сред кайманите и пиранхите, или да избяга, което беше равносилно на първото. Ако за целта си избереше реката, ловците на такива бегълци щяха да го достигнат бързо-бързо с моторните си лодки. Ако ли пък нагазеше в селвата, въобще нямаше да излезе от нея. Един на хиляда оцелява в такова безумно начинание.

Оставаше му това. Да се мъкне покрай тия изранени, обезобразени каучукови дървета и да ги дообезобразява — той, който беше влюбен в красотата; да им поставя чашките, после да се връща отново при тях... Отново... Отново... Да събира латекса — каучуковия сок в бидона, а в хижата си, ял — недоял, спал — недоспал, да изцежда капка по капка той сок върху завъртвания над огнището кол, та да го суши. И да долива от него, да долива, докато болата — каучуковата топка — нарасне до теглото на човешко тяло. А после — нова бола... И нова... И още...

Листният покрив над главата му взе да се снишава, нависнал отгоре му като чудовищна зелена пряспа. И неусетно пътеката, прокарана кой знае кога от тапириите, се вряза в изникналата насреща му листна стена. Той нагази приведен в задушния тунел, ботушите му заджвакаха във vonящата тиня. И тозчас отгоре му се посипа истински дъжд от кърлежи и сухоземни пиявици, попълзяха го скорпиони със заплашително вирнати жила, връхлетяха облаци от мушиците пиуме,

които бързаха да заемат местата на прибрали се вече москити. Навътре в гората няма пиуме, но тук, край блатото, беше тяхното царство. Те облепиха лицето и ръцете му, които засмъдяха до полуудяване. Човекът, навлязъл във владенията на всички тия малки садисти, беше длъжен да плати данъка си — да плати с кръвта си за кръвта на десетината хевеи, които растяха отвъд блатото.

Серингейросът притича бързо през тунела. И изведнъж в очите му плисна огънят на екваториалния ден. Напреде му се ширна пространна поляна от воден хиацант, през който прозираше като отломъците на счупено огледало повърхността на блатото. Разтворените му цветове се синееха като дим над пътния зелен килим, през който тук-там надигаха перчени тръстиката и папурът, а между тях се червенееха разкошните цветове на хибискуса. Макролобиите, тия странни дървета, разкривени и уродливи, бяха нагазили във водата с кокилести корени като чудовищни стоножки, които всеки миг можеха да се нахвърлят отгоре му. А брегът, на всяка свободна педя земя, беше застлан с някакво умопомрачително струпване на красота: жълти и сини петунии, алени салвии, оранжеви кани, пурпурни азалии, пъстри begonii, едри татули, тук-там засенчени от; тъжно приведени нацъфтели фуксии. Над тях пък, отсреща, се надигаше, неправдоподобен и фантастичен, масивът на джунглата — нещо, което окото му все не можеше да приеме — подобно на приказен декор, нарисуван от гениален, но побъркан художник. Палми, палми: асаи, карнауба, безствълената куруа, изящната мирити. Върби и мимози. И лиани: едролистни монстери — филодендронът от детската му стая, пълзящи палми жаситаро, утивни папрати, ванилии — всички усукани като чудовищна прежда. А зад тях, над тях, между тях — безброй разкривени дървета. И всъщност не дървета, а цели листнати хълмове. И храсти, по-високи от дървета. С най-различни форми и багри, със зелени листа, с бели, с червени, с виолетови. И орхидеи — водопади от разноцветни орхидеи: от най-дребните, посипали като брокат снагата на селвата, до най-великолепните, подобни на огромни невиждани брилянти. Въздухът ехтеше от омайните трели на виолетовия органист — дребната пъргава птичка, отдолу жълта, отгоре теменуженосиня, може би най-любимият певец в селвата. По плаващите растения прибягващо дългопръстата

кокошчица якана — странен хибрид от изящество и гротескност, прекрасно оцветено тяло и карикатурно дълги пръсти.

Такава красота! Която те кара за миг да забравиш и москитите, и зверовете, и несгодите, и треската... Която заслужава всичко това, взето вкупом...

Въсъщност каква беше тая земя — ад ли... Или рай...

Особено за художник — ако би могъл да рисува, а не да изцежда жизнените сокове на умиращи дървета...

И като в рая — орляци птици: черни, червени и бели ибиси, розови фламинга, огромни щъркели ябиру, патици, чапли. Корморани и змиешийки, които сущеха разперени крилете си след риболова. Стрелкаха се като сини светкавици огромни водни кончета. Цели облаци пеперуди се носеха из въздуха като фантастични изрезки от дъгата.

На отсрещното дърво сапукая се бе разположил орляк хиацинтови папагали ара. Обикновено тъй шумни и неспокойни, тоя път те мълчаха, необично съсредоточени да дълбаят ежовидните плодове на големина колкото детска глава, за да измъкват отвътре едрите им бадемоподобни семена. После, все тъй настойчиви, обелваха с клюнове твърдите черупки и ловко нагълтваха ядките им. Твърдят, че това са най-вкусните орехи на света. Човекът отдавна ги чакаше да узреят. Ала, види се, и тая година не му беше писано да ги опита. Ако не им хрумнеше друго, папагалите бяха в състояние да опоскат цялото дърво за един ден. Не би успял да ги прогони. Опитвал бе и друг път. След всеки изстрел те отново се завръщаха. И като че ли напук, в още по-големи множества.

Съвсем на края, кацнали един до друг, пътно притиснали блестящите си кобалтовосини тела, два папагала се целуваха шумно с огромните си клюнове, забравили, че съществува и нещо друго освен тях на света.

Внезапно един от стражите забеляза човека. Ако беше безоръжен, нямаше да му обърне внимание. Ала сега, при вида на пушката, той изкряка предупредителния си призив. Подхванал грака му, целият орляк се вдигна във въздуха.

Отлетя и влюбената двойка. Само че малко по-късно. И може би малко по-ниско от обикновено. Чакало само тоя миг, отгоре им връхлетя едно петнисто тяло. Оцелотът!

Ноктите му докоснаха мъжкия папагал и го свалиха на земята. Забравил бе, че ара съвсем не са страхливици. Макар и ранена, с повредено крило и счупен крак, жертвата зашиба затисналия я враг със здравото си крило, заръфа го с острия си клюн, като скубеше снопове козина с кожата от тялото му.

Човекът беше слушал и това. Сега го видя. Женската ара не изостави другаря си в бедата. А връхлетя, заръфа и тя слизания хищник. Спусна се на помощ целият орляк. Над полесражението се развихри никаква фантастична опалесцираща вихрушка, срещу която оцелотът не устоя. Зарязал жертвата си, той побягна в шубрака, раздърпан и окървавен.

Птиците накацаха отново по дървото, където продължиха разтревожени да обсъждат случая. А сред смачканите, изпръскани с кръв мъхове останаха двата влюбени папагала. Раненият напразно опитваше да се поеме във въздуха. Най-сетне реши друго. С клюна и със здравия крак успя да се покатери на един храст и оттам, от високото, да се вдигне във въздуха, следван от другарката си. Ала с повреденото крило полетът му беше мъчителен и тромав. Едва свари да се добере до най-ниския клон и да се залови за него неустойчиво само с един крак. Здравата птица кацна до другаря си и с трогателна нежност се залови да оправя перата му, като не преставаше да го целува и да гука нежно.

Ала човекът нямаше време да им се възхищава. Чакаше го работа. Затова продължи пътя си, продължи да нарязва обречените дървета.

Вече поставяше последната чашка, когато долови тревожния шум, който се надигаше от дълбочината на селвата. В него не можеше да се различи отделен вик на звяр или на птица. То беше нещо смесено, многогласен стон, който се усиливало, нарастваше, превръщаше се в неразчленим вой, като връхлитаща буря. Все по-ясно и по-отчетливо.

После видя отлитащите към реката птичи ята. Забръмчаха все в една посока рояци бръмбари и водни кончета. Понесоха се като подхванати от вятъра облаци пеперуди: сини, жълти, червени. Дочу се безредното топуркане на хиляди крака: тапири, пекари, агути, мравояди, сърни, броненосци. Над главата му запрелитаха с уплашен рев стада маймуни. Разпълзяха се невидими досега змии и гущери.

Огромна зелена игуана скочи от съседния храст направо във водата и заплува към вътрешността на блатото.

Най-сетне усети и мириса на дима.

Ужасът скова сърцето му. Пожар! Няма по-страшно бедствие в селвата. По-опасен от ягуарите, от москитите, от змиите — от всички вкупом. Гората често пламва, особено след такова засушаване като сегашното.

Трябаше час по-скоро да стигне до хижата си, от това зависеше животът му сега. Да изтика пирогата във водата, да натовари вътре каквото свари и да се маха. Да изостави готовите боли каучук, цялото си досегашно богатство. Животът беше по-важен. Трябаше първо да отървава живота.

Той хукна обезумял нататък, напреки на потока бягащи животни, като се спъваше в изпъкналите корени, като се оплиташе в мрежите на лианите и жилавите лепливи паяжини. Падаше и ставаше, без да усеща убожданията на хилядите шипове, с които е осияна джунглата, изранен и натъртен.

А стихията приближаваше. Задухата ставаше нетърпима. Просмукан с дим, въздухът вече не успяваше да засити задушаващите се дробове. Чуваше се прашенето на огъня и грохотът на обхванатите от пламъците сгромолясващи се дървета. Отгоре му валеше дъжд от опърлени, неуспели да избягат навреме насекоми. По земята пълзяха полуобгорени змии и гущери, подскачаха жаби, притичваха изгонени от дупките си гризачи. Дори ленивците се бяха разбързали. Те премятаха крака и ръце, прехвърляха се от клон на клон, уплашени, съвсем различни от обикновено. Но напразно. Колкото и да се стараеха, горките, нямаше да преварят летящия огън.

Изведнъкът човекът се закова на място. Закъснял бе. Над дървесните корони пропълзя някакъв грейнал облак, пронизван от бледи синкави мълнии. Горяха изпаренията на напечените от слънцето листа, надъхани с етерични масла, с каучукови пари и смоли. В следващия миг избухнаха като фойерверки най-горните листа. Пламъкът бързо се спусна надолу като разжарен водопад, обградила лианите и мъховете. Полази по клоните.

Беглецът обърна назад — съскащият пламък го следваше по петите. Ето, цяла огнена стена го обграждаше в грохотещ полукръг. Пожарът настъпваше стръвно, като хилядоуста ламя, чиито нажежени

езици облизваха шумата, оголваха клоните, после загризваха и тях самите, превръщайки доскорошния рай в огнедишаща геена, из която излитаха със зловещи плясъци на прилепените си криле хиляди освирепели демони.

Обезумял от ужас, нещастникът се метна надясно — да превари върхлитащата отгоре му безпощадна стихия. Размаха мачета, та със сила да си пробие проход в непроходимия бодлив гъсталак.

Напразно! Огънят приближаваше по-бързо, отколкото острието му смогваше да разчиства пътеката.

БОАТА

Боата не беше огладняла съвсем. И ако коати, дървесната мечка, не бе минал толкова близо пред очите й, може би дълго още щеше да се излежава в плътната сянка, незабележима с пъстрата си окраска.

Дългата екваториална нощ още не бе отминалa. През редките пролуки на крайбрежната гора се виждаше синьо-черното кадифе на небето, наръсено с безброй едри и блестящи звезди, които съперничеха по блясък с мигащите в храстите хиляди ярки светулки.

Боата беше още млада, още твърде неопитна. На дължина едва достигаше четири метра. А имаше да расте още, докато достигнеше родствениците си, които обитаваха тая местност. Родила се бе тук заедно с петдесетина свои братя и сестри. След излюпването майка им дълго още се въртеше покрай тях да ги пази от враговете, докато те се приличаха блажено по съседните клони. Не можа да ги опази всичките. Твърде много хищници се лакомят за млади змийчета — като почнеш от ненаситния щъркел ябиру, та свършиш с бързокраките пекари. И пуми, и харпии, и папагали, та и другите змии. Докато отраснаха, докато станаха способни сами да се пазят, оцеляха само трима. Наистина вече бе свършил онът тежък, кошмарен живот, когато трябваше да се крият непрекъснато, денем и нощем, за да не ги забележи врагът. Ала криенето не свърши. Ще успееш да се нахраниш само ако си успял да се притулиш така добре, че жертвата да не те забележи. Иначе — глад... Затова пък, след като се нахранеше, добиваше правото спокойно да се отпусне върху някой клон, та да се погрее на слънце или пък в обедния пек да се свие на кълбо в хладната сянка.

Преди пет-шест дни, кой ли ги броеше тук, бе успяла да улови един охранен златен заек агути. От неприятелите си агути се пази, като се навира в тесни дупки. Там може да се отърве от пумата, от ягуара, от оцелота. Не и от боата, която е надарена със способността да се промъква във всянакъв отвор. Оттогава досега бе дрямала сладко с пълен стомах, навита на спирала между дъсковидните корени на

младата сейба. През деня там беше най-прохладно, а през нощта, когато по реката полазеха хладните мъгли — високите плоски корени ѝ пазеха завет, топлеха я обраслите ги мъхове.

Боата не се колеба дълго. Едва коати бе отминал няколко крачки, и тя се раздвижи. Тълстата спирала почна да се размотава бързо, на слабата звездна светлина люспите ѝ заискриха с метални отблясъци, после запълзя подир плячката си, сякаш нататък потече струя от живак. Главата ѝ се поклащаше заканително, а очите ѝ с разширени отвесни зеници не изпускаха набелязаната плячка, докато раздвоеният език опипваше с тръпнещи докосвания прясната диря. Движенията ѝ бяха тъй незабележими и безшумни, че дори предпазливият коати не я усети. Ето, змията вече го настигна. Замря, после бавно отдръпна главата си, готова за мълниеносния удар, когато щеше да се стрелне напред, да захапе жертвата си и мигновено да се увие около нея, да стегне смъртоносните си възли и да стиска, да стиска, докато я задуши, без да счупи нито една костица в тялото ѝ.

Не успя. Устоялата неподвижна, изпъната като лиана, остроглава змия, помислила, че тя е набелязаната жертва, се стрелна с един скок в листака. Изчезна.

Изшумоляването при нейното бягство сепна коати. Той се извърна и като видя преследвачката си, която също бе трепнала от неочеквано пролетялото покрай главата ѝ змийско тяло, се поколеба. Дали да посрещне с нокти опасността, очи в очи, или... Пред чудовищната навита пружина насреща предпочете бягството. Боата го последва отново, неспирачки да опипва следата му с език.

Тогава се намеси още един герой в малката горска драма. Първи притича по гърба му коати, сметнал го за паднал дънер. После отгоре му източи дългото си тяло и змията. Тя още лазеше по него, когато огромният кайман ги усети и се врътна тромаво подире им, зашляпа с късите си крака, раззинал огромна зъбата паст.

Превърнала се ненадейно от хищник в жертва, боата заряза плячката си и с мощнни иззвивки на тялото си се стрелна напред, редом с бягащия от двойната опасност коати.

Изведнъж брегът свърши, подровен в отвесна стена от реката. Нямаше накъде. Отпред — водата, еднакво отбягвана стихия и от двамата бегълци, а отзад — озъбената крокодилска уста.

Пръв съобрази коати. Отначало той се хвърли да се спасява върху изпречилата се насреща му безстеблена палма куруа. Ала прецени на часа. Дългите ѝ листа, израсли направо от земята, нямаше да издържат тежестта му. Тогава само с два скока се озова навръх какаовото дърво, нависнало над самия бряг с наполовина подровени корени, чието стъбло беше отрупано с малки пъпешовидни плодове. В пъргава спирала подире му пропълзя и боата, измъкнала опашката си направо от щракналите каймански челюсти.

Уплашени от неканените пришълци, на всички страни се разбягаха всякакви животинки. Черноглав саки, късоопашатата маймунка, която беше слязла да се напие от реката, както облизваше намокрената си ръка, при вида на връхлетелите чудовища, змията и каймана, се вцепени, закова се на място, разтреперана от страх. Зацамбуркаха във водата като едра градушка всякакви жаби. От гнездото си в камъша излетя с петметров скок блaten четинест заек, изтича малко, после спря и затупа с лапи по земята. Целта му, явно, беше да подмами след себе си врага, да го отвлече от дома си, където сега се спотайваха вцепенени милите му рожби. После, ако хитрината му успееше, след като се убедеше в безопасността за потомството си, щеше да скочи във водата и да се гмурне към дъното.

Сякаш забравила на часа преминалата опасност, боата, в чието зрително поле отново попадна коати, се сети за първото си намерение. Отново се приготви за атака, пропълзя още няколко намотки нагоре.

Повече не беше нужно. Като че ли чакало само тази нова тежест, дървото проскърца мъчително и бавно-бавно се наклони над водата. После изведнъж се сгромоляса с трясък, увлякло със себе си двойния товар.

Първият порив на боата, след като бе пльосната във водата, бе да се измъкне тозчас на брега. За свое щастие съобрази навреме, видяла как оттам се свличаше подире им разочарованият кайман. Затова предпочете другото. Нагънала в плавни криволици тялото си, тя заплува навътре. Бе зърнала минаващия наблизо плаващ остров. Достигна го преди каймана и тозчас изпълзя отгоре му, сви се пак като макара върху мекия килим на водния хиацинт, още неопомнила се от неочекваната баня. Не забеляза, пък може би вече бе изгубила и охота за лов, как от другата страна пък се покатери коати и се сгущи зад израслата върху острова тръстикова туфа.

Преследвачът им бе изчезнал. Дали ги бе изгубил от очи, или се бе отказал по някакви само нему известни каймански съображения?

Боата гледаше как отстъпва в далечината родният бряг със стъклен змийски взор, в който не можеше да се прочете ни жал, ни мъка, а тялото ѝ стоеше все така неподвижно и бездейно. Не се осмеляваше да нагази в чуждата и враждебна стихия. Предпочиташе да изчаква. И тя чакаше.

Понесен някъде отдалеч, където вилнялата буря бе отскубнала голям отломък от израслия в плитчината воден хиацент, плаващият остров се мъкнеше бавно по течението в очакване на някой речен завой, някое странично течение или нова буря, която да го прилепи към друг бряг, към някой по-тесен ръкав, някое по-тихо заливче, където да се спре и да продължи живота си. Водният хиацент, прекрасното цвете ейхорния, чиито корени нямат нужда от връзка с дъното, надарено от природата с чудовищна способност за размножение, годно за кратко време да пресуши цяло блато, да запуши цяла река, пренесено лекомислено от човека при други условия, в отсъствие на естествените си регулатори, му бе създalo твърде много грижи. В случая тук, в родината си, то беше само един скромен и прилежен пионер на сушата в борбата ѝ с водата, върху който изграждаха укрепленията си следващите го съюзници: водните лилии, папурът и камъшът, хибискусът и върбите.

А върху му пътуваше към незнайната му цел цял свят от живи същества: стотици, хиляди жаби, водни змии, смоци, костенурки, охлюви, сини крабове, бръмбари, гъсеници и личинки. Воден опосум, убедил се, че новите заселници хич и не мислят да се задяват с него, излезе от водата да изяде на спокойствие уловената едра риба. В локвичката до боата, под прибягващите по повърхността водомерки, подскачаха личинки на комари, гонени от малкия им унищожител — рибката гамбузия. Плаваха опадали от дърветата листа. Изведенъж един от тях се раздвижи, стрелна се към гамбузиета и в миг я нагълта. Излезе, че това съвсем не е обикновен лист, а — риба лист, която така, с тая си хитрост, тая маскировка, тоя дар на скъперницата природа, се защищаваше от враговете и си изкарваше препитанието.

Неусетно небето изсветля. Звездите се разтвориха в сребристия предутринен здрач. После изведенъж, сякаш без преход, настъпи зората. Само че не като спокоен прилив на светлина, а като взрив. Небето

пламна, разгоря се. Отразила неговия блясък, запламтя и реката, надипли се в безброй многоцветни огънчета, през които запрехвърчаха, сякаш опърлени от тях, речните летящи риби, размахали перките си като тромави водни кончета. Над бреговете се разлетяха сънливо, все едно за загрявка, орлящи птици.

Край острова се луташе насам-натам не много голяма плоска риба, изпъстрена с червени точки като пъстърва, с тъпа глава и булдожка муцуна, в чиято зла уста, винаги полуотворена, се белееха две редици трионени зъби. От време на време рибата се подхвърляше над водата да лови прелитащи мухи и пеперуди. Без да я бе виждала някога, само по силата на унаследената си от баби и прабаби памет, боата разбра какво опасно същество е тя. И неволно се изпъна, главата се надигна заплашително.

А пиранхата, речният вълк, както я наричат някои, продължаваше да подскача подир насекомите, опитвайки напразно с тия трошици да задоволи вълчия си глад. Впит в хрилете ѝ, висеше безпощадният карнеро, дългата и тънка като молив паразитна риба, която изсмукваше кръвта ѝ, изцеждаше и последните ѝ сили. Нали заради него, заради тоя гибелен кръвник, отслабналата пиранха беше изостанала от глутницата на бързите си сестри и се бе принудила да търси плячката си самотно. А плячка се открива най-лесно в глутница, когато душат много ноздри, когато гледат много очи, когато нападат много челюсти. Отдавна не бе успявала да се нахрани до насита. Само мухи, попови лъжички, умиращи още неизядени от пъргавите хищници риби. Ето, преди малко опита да си гризне късче мясо от боата, която обаче излезе по-повратлива. Спусна се подир коати. Дори сухоземният жител успя да ѝ се отскубне на педя от челюстите ѝ.

Ала тя и не помисляше да се отделя от островчето. Инстинктът ѝ подсказваше, че все някога оттук ще попадне и при нея някой от потромавите му обитатели.

Тоя път не изтрайа, трябваше да бяга, усетила приближаването на гмурналата се змиешийка. Досега, преди проклетият карнеро да се прилепи към тялото ѝ, се бе спасяvalа няколко пъти от нея. Щеше ли да избяга и тоя път от острия птичи клон, който се забожда като нож в набелязаната жертва? Тя се мушна сред корените на хиацинта и замря неподвижно, а изльганата птица продължи да се носи под водата като изстреляна торпила.

Изведнъж пиранхата усети със страничната си линия, това чудно рибешко сетиво, приближаването на две огромни тела. Само преди час едва бе избягала от зъбите на каймана, вчера пък на сантиметър се бе отскубнала от други зъби, на видрата. А сега...

До островчето доплуваха две риби арапаими, великани дори в тоя великански мир на Амазонка с тъмнозелени тела, които към опашките преминаваха в ярочервено. Мъжка и женска тръгнали да избират плитчината, където да снесат хайвера си, все едно — люлката на бъдещите си рожби. Мъжката арапаима, много по-стара и по-опитна от младата си другарка, на дължина навсярно превишаваше пет метра. В гърба ѝ стърчаха пречупени два харпуна, две болезнени следи от преживените смъртни опасности. Впилите се под едрите люспи рибешки въшки ги сърбяха мъчително, затова раздразнените животни опитваха да се почешат о дъното на плаващия остров, който при всеки тяхен допир се поклаща леко. От време на време ту едната, ту другата риба подаваше глава над повърхността, за да вдъхне с плавателния си мехур гълтка въздух. Явно, хрилете им не достигаха да засияят с кислород могъщите туловища.

Тогава по реката се зададе една пирога, в която седеше гол индианец, а в краката му лежеше двуметрова зелена игуана, безобиден дървесен гущер. С вързани лапи и зашита с дико уста. Уловил я бе преди малко, когато тя, бягайки от него, бе навряла глава в една хралупа, убедена, че тъй вече е спасена. Човекът я бе омотал сръчно с тънки лиани, после бе зашил устните ѝ да не хапе и я бе метнал в лодката, за да я отнесе у дома си, където тя щеше да изтрае така, без храна, цял месец като жива месна консерва.

Усетила приближаването на пирогата, женската арапаима отплува нататък. Търсеше да се почеше в нещо по-твърдо от оплетените коренчета на хиацинта. Ала мъжкият не отиде. Поумнял бе вече, не забравяше, че и двата харпуна бяха забити в гърба му от човешка ръка. Затова не се приближаваше до никаква лодка, бягаше, щом чуеше човешки глас. С тоя си ръст беше недосегаем за всички водни хищници — дори за гигантската анаконда, дори за най-стария кайман. Единствен човекът все още представляваше опасност за него. Ала с горчивия си опит никога вече нямаше да го допусне до себе си. Младата арапаима, без да подозира каква заплаха може да се крие в тая издълбана от хората коруба, безгрижно отърка гърба си в дъното ѝ.

Премина повторно. Пирогата се разлюя. Неочаквал тласъка на огромното ѝ тяло, индианецът не успя да запази равновесие, а се наклони и цопна във водата. Подире му се изхлузи и игуаната. Наистина той се опомни бързо и с ловък скок се преметна в лодката си, само че когато се огледа, откри с разочарование, че плячката му е изчезнала.

Озовала се на привидна свобода, игуаната, тоя отличен плувец, размаха опашка, заплува, макар и така овързана. Най-близката суша се оказа плаващото островче, затова бегълката се насочи натам. Подскочи. Но така овързана, не успя да се покатери отгоре му. Замята се безпомощно във водата.

И докато тя правеше безуспешните си опити, прегладнялата пиранха се спусна върху ѝ. С булдожки замах отскубна късче от хълбока ѝ. Обезумяла от болка, с един случаен скок ранената се озова горе. Чак тогава притихна, отново обезсилена от жилавите лиани.

През това време боата оглеждаше с безчувствени очи новото си владение и все още неогладняла достатъчно, се колебаеше към коя жертва да се насочи най-напред.

ПОЖАРЪТ

Пожарът настъпваше с безпощадна свирепост. С плющащи огнени бичове, с изпепеляващо дихание. Прехвърляше се от дърво на дърво, превръщаše мигновено листата му в пушек и загризваше с невидими зъби клоните и стъблата му. През задушаващия дим валеше градушка от разжарени главни, които се пръскаха във въздуха като чудни пламтящи; пуканки. И сякаш не огън, не нажежени газове, а плътен, стопен метал, зловещ прилив от лава, който връхлиташе с коварна бързина върху човека. От жарта и изсушаването кожата му се пукаше, от нацепените му устни се стичаха кървави ручейчета. Въздухът, останал без кислород, вместо да го съживи, го задушаваше.

Край него побягна, обезумял от ужас, незнаещ къде да се дене, женски ягуар, понесъл в уста малкото си. Ала попаднал в огнената бездна, отново се врътна назад с обгорена козина и притича в друга посока. Къде да е — само не на едно място.

В този миг от искрящия облак излетя едър тапир със запалена грива. Сякаш знаеше какво търси, той се хвърли в най-гъстия храсталак като същинска стенобойна машина. И яката растителна плетеница се разкъса от стремителния му удар. Пропусна го.

Човекът нямаше време за умуване. Замаян от ослепителната жар, почти пипнешком, той се провря в ниския тунел, запълзял на четири по следите на неволния си спасител. Малкият пробив го отведе в стара пътека на тапири и капибари, която след стотина крачки свърши на самия речен бряг.

А сега? Напреде му течеше привидно спокойна и безобидна реката, притаила под лениватата си, лъскава повърхност безброй знайни и незнайни заплахи, а отзад настъпваше с вой и грохот безмилостната стихия. Смъртоносният й дъх отново облъхна отскубналата се за малко жертва.

И тогава с почти ослепели очи човекът зърна минаващото наблизо плаващо островче. Нямаше защо да се двоуми повече. Дължен беше да рискува. Без никакво право на избор. Да опита поне. Налагаше

му се да преплува не повече от двадесетина гребвания. И той се хвърли във водата, зарязал безполезните вече пушка и фенер. Загреба бързо нататък. А му се струваше, че стои все на едно място. Размаха още постремително ръце и крака.

Вече посягаше да се хване за плаващия мек бряг, когато о рамото му се отърка никакво огромно тяло.

Кайман!

Човекът сякаш излетя от водата, пропълзя по рехавата окрайнина на хиацинтовото обрастване, подобна на дълги меки ресни, и се простря по очи върху цъфтящия килим, задъхан от умора и уплаха. Ала мигновено скочи, чул току до главата си заплашително съскане.

Той погледна. Пфу! Не било змия, а костенурка. Малка зелена костенурка с дълга шия и змийска глава, която посягаше да го клъвне с двата си остри зъба.

Успокоен, човекът седна в джвакащата растителност. И усети как някакво жилаво тяло се усуга под него. Изправи се начаса, измъкнал мачета от пояса.

Докога! В светкавичен зиг-заг пълзеше встрани двуметров смок. А наоколо, смутени от появата му, отстъпваха безброй жаби, крабове и змии.

Погледнал към водата, той видя гърба на женската арапайма, която се бе отъркала о него в напразния си опит да облекчи сърбежа от досадните паразити.

Тогава оттам се измъкна и оцелотът. Не нападна. Прекалено уплашен беше от пожара. Само изсъска и пропълзя по корем понадалеч.

Откъм гората, която лъхаше жар, излитаха, сякаш родени в огъня, орляци птици и насекоми, повечето от които, обгорели, не достигаха отсрешния бряг, а падаха във водата като живи градушки.

Ето, надигна се ято хиацинтови ара, които изпърхаха шумно над главата му, подобни на чудовищни скъпоценности. А на края, зад всички, летяха две изостанали птици. Не долетяха. Единият папагал, мъжкият, с неравен тромав летеж, се отпусна обезсилен и тупна тежко на островчето. Другарката му се подвоуми малко, като пърхаше на място във въздуха и му подвикваше призивно — умолително. Тя понечи да последва орляка, който продължаваше да се носи над реката, ала само след десетина маха на крилете обърна рязко назад, завъртя се над ранения отново заграка с някаква отчаяна молба, на която той, покорен от трогателната ѝ настойчивост, опита да се поеме отново във въздуха. Напразно. Само се преметна мъчително, заровил глава в сините цветове. Здравата птица най-сетне проумя станалото. Сви криле и кацна до него, почна да прави с клюн разрошената му перушина, без да откъсва поглед от изоставилото ги ято.

Тогава серингейросът видя как из пламъците изскочи ягуарката с малкото си в уста. Най-подир, след толкова лутане, и тя бе успяла да се добере до спасителния бряг, откъдето с един скок се хвърли във водата. По тялото на човека премина тръпка. Лошо го очакваше, ако се намереше редом с ягуар, и то — майка с дете. Само с един мачет. Затова се огледа тревожно, готов отново да се спасява в реката. Уви, вече нямаше път за отстъпление. Подали зъбати морди над повърхността, както кучета очакват подхвърленияя комат, го дебнеха

два огромни каймана с жестоко озъбени и в същото време сгърчени в присмехулна гримаса морди.

Ягуарът, вдигнал над водата рожбата си, плуваше забързан насам. А човекът вече се бе вцепенил от страх. Види се, това беше краят. Глупав, нелеп край — още един от безименните, изчезнали в бездънната паст на селвата. След някой и друг ден сеньорът щеше да научи, че го няма. Щеше да задраска името му в тефтера за вересиите и с една ругатня щеше да отнесе дълга му в загуба.

А гората бързо възстановява своите загуби. Силите й, са неизтощиими, фантастични. Само след няколко месеца няма и да личат следите от пожара. На мястото на серингейроса ще дойде друг нещастник да нарязва неговите дървета и също да го ругае — че за него е оставил да прави по-високите нарези. Само толкова! Добре, че няма баща, че няма майка. Само ТЯ — Единствена ТЯ може би ще си спомни някога за него — с болка, без да споменава името му. Само ТЯ...

Той стисна юмруци. Щеше да се бори. Не за това се бе заврял в тоя ад, та да се даде без съпротива на някакъв див звяр. Стисна яко мачета.

Внезапно ягуарът се завъртя на място, заподскача неестествено. Водата край него порозовя, заклокочи. И в нея се запремятаха ято плоски риби с червени петна и муцуни на булдози.

Пиранхи!

Хищникът, вече достигнал островчето, успя да подхвърли детето си на сухо. После понечи и той да го последва. Почти измъкна тялото си, по което висяха впили се със зъби в непускаща хватка десетина риби. Повече не му се удаде. Изсули се назад. Отново се заизвива — някакъв странен танц, зловещия танц на смъртта.

Всичко трая минута-две. Не повече. И могъщият звяр беше мъртъв. Вече не беше и звяр, а почти оголен скелет. Ала, макар и само скелет, все не потъваше, поддържан от настървено остьргващите го челюсти.

Отстрани плуваше, побесняла от глад, пиранхата с впития в хрилете й карнеро, която и тоя път бе закъсняла, и тоя път не бе сварила да се вреди на пиршеството. А безсмислено спасеното ягуарче щапукаше насам-натам върху меките си крачета и жално скимтеше.

Потресен от зловещата развръзка, серингейросът тозчас забрави ягуара. Стигаше му останалото: плаващият остров, който всеки миг заплашваше да се разпадне; крокодилите, оцелотът, пиранхите, змиите...

И боата! Стояла досега неподвижна, тя надигна глава. Завъртя я и вторачи стъкления си поглед в човека, сякаш щеше да го хипнотизира, проточила през притворените си устни трепкащия раздвоен език.

„Боата не е по-опасна от салама — тъй твърдяха коренящите. — Можеш да пострадаш само ако преядеш с нея.“

И все пак. Трудно би се справил с това блестящо бакъреночервено туловище, разкошно нашарено с овални сребристи рисунки и златни ромбични апликации, ако то си наумеше да го омотае в чудовищните си възли. Ненапразно, не само заради красотата ѝ, ацтеките са я боготворили.

И тъкмо когато смяташе, че тя ще се насочи срещу него, боата обърна глава на другата страна. Не забеляза сгущения коати, почти слят със синкавия килим. Видя само оцелота, който все не можеше да се успокои от ужаса на пожара. И чак след като се убеди, че и оттам не я дебне никаква заплаха, тя отпусна глава върху жилавите възли, в които бе нагънала тялото си. Притихна, превърнала се в блестящ конус от метална мозайка, на чийто връх, върху триъгълната глава, святкаха очите ѝ като два инкрустирани кехлибара с отвесни черни пукнатини.

Островчето се носеше плавно по течението, оставило отдавна надире обуздания от реката пожар. Наоколо отново се бе възцарил обикновеният привидно сънлив покой. Над ленивите жълтеникови води прелихаха водни кончета и водорези, подобни на чайки, които пореха водната повърхност с по-дългата си долна човка, за да ловят така непредпазливите рибки. Отстрани пък като чудновато ждрело, издълбано сред пространно малахитово плато, се издигаха двата бряга, обрасли с непроходимата селва, обезличена и размазана от омарата. И само когато островчето приближише повечко сушата, в отровно зеленото ѝ еднообразие почваха да се различават отделните дървета, открояваха се кичестите корони на многоликите палми, под които нацепените листа на дивите банани отразяваха огъня на слънцето с режещи очите блясъци. Като резедави облачета бяха бухнали нежните мимози и дърводидните папрати. Грозно подровените корени на

върбите и бодливите кокили на палмите пашиуба, облепени със засъхнали сламки и тиня, подсказваха, че реката продължава да спада. А отзад, над всички, се възвишаваха гигантите на селвата: огромни люспести гринхарти, пурпуреи, сейби, бразилски орехи, балси и хевеи, с които опитваха да премерват ръст рафиевите палми с двадесетметровите си листа.

По чудовищната дантела на лианите, която ги бе омотала от корените до върховете, по клоните, по големите листа, по епифитите бяха накацали безброй шумни папагали — като живи украсения върху изумрудената стена грееха лазурът, златото и пурпурът. Понякога, когато ги приближеше повече, те неволно му заприличваха на клюкарствуващи в ложите си натруфени светски дами. Уловени за лианите, все едно някаква уродлива паяжина, кривяха крайниците си съвсем по паешки стада паякообразни маймуни.

Наблизо висяха на опашки маймуни капуцини и наблюдаваха със сериозни муцуники играта на децата си. От време на време някоя от тях, все така с главата надолу, протягаше ръка и поднасяше нещо към устата си. Плодове? Съвсем не. Ловяха едри пеперуди морфо, откъсваха им крилете, които политаха надолу като фантастични венчелистчета, и налапваха лакомо обезкрилените им тела.

По тинестия бряг се разхождаха чапли, корморани, ибиси, фламинга. И гигантски щъркели ябиру с плешиви сини глави, които крачеха важно-важно, оглеждайки всичко с неизпускащи погледи.

Отдолу, срещу течението, се зададе някаква жълтеникова мъгла. Приближи, уплътни се. Скри зад жълтата си непрогледност бреговете. Чак тогава се разбра, че това всъщност не е никаква мъгла, а чудовищен рояк пеперуди, удивителна вихрушка от размахани, шумолящи криле, която се ви над главите им, сякаш безкрай, може би час, може би и два.

И когато тя се източи на запад, а бреговете отново се провидяха, отгоре връхлетя като пикиращ самолет никакво тежко тяло. По хиацинттовия губер запляскаха криле, размятала се ноктести лапи, защрака як клон, разхвърчаха се козина и перушина.

Тоя път коати не бе позволил да го изненадат. Успял навреме да забележи връхлитащата харпия, той се бе гътнал на гръб и бе посрещнал нападателката с размахани нокти и опасни зъби.

Хищната птица не устоя пред тая самоотверженост. Отскочи назад, раздърпана и оскубана, после се въззе уплашена нагоре, напусна позорно полесражението.

Тя съобрази мигновено. Иначе не би била истински цар на птиците в селвата. Мигновено взе друго решение. В следната секунда връхлетя повторно, тоя път върху скимтящото ягуарче и го отмъкна в безпощадните си нокти.

Човекът махна с ръка. Жестоко удовлетворение проряза съзнанието му. Още по-добре! И без това сирачето, още сухалче, беше обречено на гибел. Законът на селвата...

Над малкия островен свят, миниатюрен Ноев ковчег, отново настъпи затишие. Само летящите риби, гонени от розовите амазонски делфини, цамбуркаха наоколо като запокитени от невидим шегобиец шепи камъни. И от това затишие побързаха да се възползват мушиците пиуме, които денем заместват москитите. Налетели като облак, те облепиха ръцете и лицето му. Кожата му се покри с мехурчета, подобни на опарване от коприва. Засмъдя повече от коприва.

Около лицето му се завъртяха няколко мухи ура. Познаваше ги добре. Който не ги познава, по-добре да се изсели от Амазонията. Ура снася яйцата си като щръклици в кожата, много често в ноздрите и ушите. Личинките ѝ, на големина колкото пушечен куршум, изгризват живата плът, пренасят опасни зарази, причиняват понякога и смърт. Човекът може да се бори с нея, като постави върху подутината парче сланина и го превърже с плат. Личинката навлиза в примамката. Но тук, на тоя плаващ тревен дюшек, нямаше сланина, нямаше нищо подобно. Оставаше му само да ги гони, да не ги оставя върху кожата. Ако има нещо по-досадно от обикновената муха, то това е ура.

Към отсрешния бряг се мярна туземна пирога. Серингейросът понечи да стане, да размаха за помош ризата си. Ала се отказа навреме. Нещо повече, легна по очи, прилепи се, изчезна. Все още се намираше близо до серингала си. Ако подочуеше, че се е спасил, сеньорът нямаше да го изтърве. И дългът щеше да нарасне още повече. Защото нещастникът вече нямаше и каучук, с който да изплати поне част от него. Пожарът не би пощадил складираните боли. Освен това върху сметката му щяха да легнат и разходите по преследването му. По-добре беше така, да изчезне, да го забравят.

Ала скоро съжали. Пирогата вече беше навлязла в никакъв страничен приток, когато кайманите започнаха настъплението си. Почти едновременно три чудовища опитаха да се покатерят при него. Двата напразно драскаха с нокти по рехавите краища на островчето. За беда третият успя. С ловък тласък на трионената си опашка той изпълзя на сухо. Раззина паст. Ала не към человека. Втурна се срещу оцелота. Защо ли бе предпочел тъкмо него? Кайманите имат вкус към кучешкото месо. Дали го бе сметнал за куче? Пъстрият звяр се изправи, настръхнал, изфуча сърдито като котка и замахна с лапа към окото на нападателя. Ала той не спря, налетя повторно.

Изведнък тежкото влечugo се провали във водата, случайно попаднало върху по-тънък слой от хиацинта. От островчето се отцепи един малък къс, колкото два листа на амазонската виктория, и заплава отделно, понесъл върху клатушкащата си повърхност по чудо спасения оцелот.

Кайманите най-сетне изоставиха настървените си напъни да се покатерят върху плаващото късче суша. И човекът, вече успял да си възвърне чувството за хумор, си помисли: „Тоя абордаж не сполучи.“

Ала те не се отказаха напълно. Заплуваха редом — един зловещ ескорт от подадени над повърхността чифтове грозни пъпки, под които се провиждаха трионените опашки и зъбатите морди, добродушно — присмехулно ухилени.

Внезапно оцелотът се надигна, готов за скок. Какво ли бе съгледал в ниския хибисков храст? В следния миг нападна. Изглежда, изгубил бе ума си от глад, щом се бе решил и на това. Мигновено отскочи назад с ядно изфучаване и необичайно зяпнала уста. И все така, с отворена уста и болезнено скимтене, започна да треи с лапи музуна.

Тогава човекът видя и героя, който бе принудил прегладнелия хищник да отстъпи. Пред храстчето се ежеше и разтърсваše предизвикателно иглите си дървесно бодливо свинче, отдалеч подобно на купчина сив мъх.

Обикновените хорица разправят басни за неговите способности. Смятат, че то изстреляло бодлите си, които, веднъж докоснали врага, сами се намъкнали в плътта му, докато го пронижат цял и излязат от другата страна.

То се знае, не ги стреляше. Страшното в шиповете му е това, че са много крехки и се чупят лесно. Само това. Ала и то не е по-малко опасно.

Когато куче сглупи да се задява с такъв бодливец, само господарят му може да очисти устата му от иглите. Кой щеше да направи тая услуга на оцелота, чиято муцуна се бе превърнала на таралеж, само че с бодлите навътре?

Заштото, ако не успееше да ги махне, го чакаше глад, та и гладна смърт... Такъв е законът...

ЯГУАРЪТ

Ягуарът най-сетне бе намерил ловна територия и за себе си, след като вече два дни съперниците му го гонеха, щом го усетеха. Премалял от глад, настърхнал от злоба след толкова неуспехи, той се хвърляше срещу всяка жертва, която му попаднеше. Затова в тая прибързаност, то се знае, все не сполучаваше. Най-сетне, като че ли успял да се наложи над самия себе си, звярът бе застанал неподвижен, притаен до ствола на огромната сейба, невидим сред шумата на омоталия я апуизейро.

Туканите, тия безобидни птици, обагрени в огнено червено с неестествено големи черни клюнове, какви-речи, колкото телата им, вече го бяха усетили разгласяваха на цялата гора за неговото присъствие. Ала той все успяваше да се овладее, мълчаше, чакаше ги да им омръзне, та да се пръждосат.

Апуизейро, зеленият удушвач, сега изглеждаше тъй невинен, каквото бяха кичурите бромелии и кактуси, сноповете лиши и мъхове, фикусовите храстчета и филодендронът и другите лиани, и нацъфтелите орхидеи. Сейбата, гигантът на селвата, с дънер, подобен на кула, подпряна на дъсковидните си корени като мощните контрафорси, поддържаше върху яките си рамене цели грамади от готованци — една малка надземна гора със своя флора и фауна. На пръв поглед какво значеше още един мързеливец сред другите? Само на пръв поглед. Защото в действителност апуизейро се различаваше от съжителите си. Той сега още кротуваше, набираше сили в очакване на деня, когато щеше да покаже на какво е способен, когато щеше да оправдае зловещия си прякор „Зеления вампир“.

Не много отдавна тук бе изплюла семето му никаква птица, може би един от тия тукани, които, вече успокоени, забравили дебнешия хищник, се суетяха по клоните. Едни се къпеха из локвите в основите на мощните клонаци, други сякаш се фехтоваха с карикатурните си човки, трети, накацали две по две, се целуваха в комедийна нежност. Един по-галантен кавалер късаше плодове от близката лиана и ги

подхвърляше нежно на възлюбената си, която, улавяйки ги с клон, му благодареше с изящни реверанси.

Семето бе поникнало бързо под китката на едрата бромелия, която го оросяваше непрекъснато със събраната в розетката ѝ дъждовна вода, същинска малка цистерна, в която плуваха личинки на комари, попови лъжички, водни бръмбари и жабки. Бе поникнало и бе пуснalo коренчетата си — едни в тънкия почвен слой върху клона, а другите бе провесило като дълги ресни към земята. Във влажния задух на джунглата то бе нараснало бързо, източило бе към светлината клоните си, разперило бе листата си. И все бързаше да не го превари друг, да измести съперниците си — главно кълновете на своите братя, които никнеха едно след друго до него. Та и върху него. Върху още незаякналите му вейки вече се бяха нагласили няколко имела, които започваха да смучат неговите сокове. А и в тях впиваха смукалата си други имели.

Внезапно опашката на ягуара трепна, зърнал приближаващите големи земни мравояди — майката с детето. Ако не примираше от глад, хищникът би се въздържал от това нападение при вида на мравоядските нокти. Сега не можа. Трябаше да опита. Щеше да скочи изненадващо върху малкото, да го грабне със зъби и додето женската го усети, да се метне обратно на дървото.

Не предвиди само едно (а колко често от такава дреболия зависи всичко!) — че на няколко разкрача по-назад ги придвижаваше бащата. Когато връхлетелият като пъстра мълния хищник понечи да отскочи назад с жертвата си, отгоре му връхлетя побеснелият от ярост мравояд, обхвана го с лапи, вцепи се върху гърба му и го задра с огромните си нокти. С още по-дива стръв се спусна и майката. Размаха нокти, остри като кинжали. Смаян от тая неочеквана съпротива, нападателят се обърка. Изтърва жертвата си, завърглая се по земята, размахал и той своите смъртоносни лапи. Ето, успя да докопа бащата и с един замах го запрати в храстите с разпран хълбок. Ала женската в своята майчинска самоотверженост не отстъпваше. Обляна в кръв, тя продължаваше да се сражава, освирепяла от скръб и отчаяние.

И ягуарът не устоя. Побягна на три крака, като ръсеше подире си кървави капки. От раната на бедрото му, под което се белееше костта, струеше на равни тласъци кръв. Губеше сили.

Подире му пък притичваше боязливо една бразилска лисица, която от скоро се бе присламчила към него като чакал с напразната надежда да се възползува от останките на царствената му трапеза. Когато раненият хищник се спря да оближе тежката си рана, тя приклекна наблизо. Не го напусна и сега. Види се, хрумнало ѝ бе друго — че ако не с неговата плячка, би могла да се нахрани с неговото месо. Защо не?

Изведнъж ягуарът трепна, дочул тихо скимтене. И се надигна с отново пробуден глад. Трябваше да допълни с нещо, с чужда кръв загубата на своята кръв. Пропълзял мъчително, той се загледа през листака. И видя. В разклонението на два дъсковидни корена, прикрити

от завесата на пълзящите растения, лежаха две пумички. Сами, беззащитни.

Той се приготви за скок. И неволно изскимтя от болка. Осакатеният крак не можеше да се сгъне, както беше нужно. То се знае, не се отказа. При тая тъй лесно достижима плячка. Запълзя напред, а от устата му потече плюнка. Още три крачки, още две... Лисицата се прокрадна подире му с нова надежда. Ала в следната секунда отскочи встрани, та се шмугна в гъстака. Защото отсреща, без звук, без знак, се стрелна разярената пума, успяла да се върне навреме. Без да се замисля, тя се метна върху превъзходящия я противник, задра го с нокти, загриза със зъби. Обезсиленият и без това ягуар отново хукна да се спасява, като куцукаше мъчително, следван от самозабравилата се от гняв пума, която не спираше да му нанася нови и нови удари с ноктестите си лапи. Най-сетне го оставил, върна се при децата си и ги заоблизва с някаква тревожна нежност, после се настани да ги накърми.

А ягуарът се мушна в храсталака. Притихна, като не спираше да облизва раната си, която вече бе престанала да кърви така обилно, бе почнала да се покрива с корица от съсирана кръв.

Наблизо преминаха, галъвно притиснати, тапир и тапирка, съвсем непредпазливи в любовното си опиянение. Ала кръволокът не ги нападна. Дори и здрав, не би се решил на такова безразсъдство. Не един, а два тапира — това е пряко сили даже за царя на селвата. Не би устоял на яките им копита, на острите им зъби. Оставил ги да отминат необезпокоени. А отгоре, над главата му, валеше някакъв зелен сняг. Какъв сняг в селвата — всъщност дребни изрезки от листата, заедно с които се спускаха като парашутисти мравките листорези към мравуняка си, където с тях щяха да наторят подземните си гъбени градинки.

На две крачки от него пък блестеше едра паяжина, в която се мяташе залепнал млад смок. А вния край огромен паяк птицеяд, черно чудовище, колкото човешки юмрук, покрито с червеникави косми, търпеливо очакваше пълното изтощение на жертвата си. Ала смокът съвсем не смяташе да се предава. Даже почна да се отскубва, да разкъсва примката. Още малко, още няколко секунди може би — и щеше да се измъкне от лепливата клопка.

Ловецът го превари; преценил набързо, той се метна отгоре му и впи отровните си челюсти във врата му. Змията започна да се гърчи, поразена от страшната отрова. Без да изчака смъртта му, впито в тръпнещото дълго тяло, косматото страшилище засмука кръвта му.

Във въздуха се стрелна с особено, остро жужене някакво насекомо, може би олеандров сфинкс. Но не. Не беше насекомо, а колибри, дребна неуморима птичка, грейнала на слънцето като жива скъпоценност. То се застоя, без да каца, върху близката орхидея, улови с дългата си човчица някаква мухица, после се стрелна към съседната клонка и поднесе плячката си на очакващата го там скромно оцветена другарка. С тоя подарък рицарят колибри правеше любовното си признание пред своята дамичка на сърцето.

В този миг редом с него забръмча друго колибри. И то със същия скромен дар в клюнчето.

После птичата драма се разви много бързо. Заслепен от ревност, малкият рицар се хвърли върху неочеквания съперник да защити семейната си чест, нападна го с острата си човчица като с рапира. Противникът се отклони ловко от удара му, атакува и той. С мълниеносни налети един срещу друг, в неуловим за погледа миниатюрен дуел, бойците се мятаха яростно един срещу друг, опитвайки да се пронижат на смърт. Все по-разпалено, все по-настървено.

И ето, този път правдата победи. Оскърбеният съпруг удари нахалния прелъстител в главичката. Защеметеното колибри политна към земята и се бълсна в опасната паяжина, запърха с крилца, залепнало за нея, обезсилено.

А победителят, сякаш нищо не било, отново се стрелна към цветовете за нов лов, за нови дарове на любимата.

На тридесетина крачки по-нататък стадо пекари — безопашати диви свине — ровеха пръстта в дирене на личинки и коренища. Самоуверени — защото водачът им вече бе видял ягуара. А те не се боят от опасност, която виждат, с която могат да се преборят, от която могат и да избягат, ако тъй решат. При това знаеха, че хищникът е ранен. Не беше трудно да се досетят, че сега съвсем не му беше до лов, и то лов на такъв опасен дивеч, чиято храброст и многочисленост навсярно познаваше.

Предводителят им повече се озърташе за друго, съвсем лично дело. Отсреща, в гъстия шубрак, се прокрадваше друг глиган, отдавнашният му съперник, който, макар и неколкократно побеждаван, все не се отказваше от честолюбивата си амбиция да заеме неговото място.

Затова не видя истинската опасност. Тъй идват бедствията за поданиците, когато вождовете почнат да мислят повече за себе си. От близката лиана монстра, досега подобен и той на лиана, се свлече безшумно немият кротал, наречен така, защото беше лишен от опашната щракалка на другите гърмящи змии и затова безсъмнено още по-опасен. Една страшна четириметрова оживяла лиана с червеникав гръб и верижка от тъмни ромбове по него. Опипвайки пътя си с потръпващ език, той приближи до стадото. Притаи се.

Не мина минута, и едно непредпазливо прасенце доближи засадата му. Ягуарът дори не видя кога триъгълната змийска глава нанесе мълниеносния си удар. Повече се досети за това, като видя как нещастната жертва падна на земята в предсмъртен гърч.

Стадото разбра какво е станало търде късно. Пръв се хвърли да отмъсти предводителят. Ала змията не го изчака, не изчака сриналата се насреща ѝ лавина от дива ярост. Обикновено тя не бяга нито от човек, нито от ягуар. Само от пекарите. Унаследеният опит от деди и прадеди ѝ подсказа най-правилното решение. Подметна се като пружина и се уви отново върху лианата, замря неподвижна и недосегаема.

Разярените прасета дълго ровиха под нея, подскачаха, грухтяха заканително. И като се убедиха в безсилието си, се втурнаха срещу ягуара, решили да излеят гнева си върху първия срещнат. Забравиха истинския виновник, кротала, който тутакси се свлече на земята и се залови да нагълтва плячката си.

Ала пъстрокожият се бе досетил навреме какво ще последва. И безсмисленият им пристъп не го изненада. С последни сили, залитащ от изтощение, той себе втурнал куцешком към реката. Успя да я достигне преди тях и да се хвърли в нея. Пред ужаса от осирепелите диви свине забрави страхът си от кайманите и пиранхите. Заплува по течението. Редом с него, по сушата, поеха и пекарите.

Внезапно ягуарът трепна, видял между себе си и брега огромен люспест гръб, чул шумно дишане. Ако излезеше кайман, лошо го

очакваше така, с отрязан път за отстъпление. За щастие се оказа арапаимата с двата харпуна. Женската беше снесла хайвера си в една вдълбнатина в плитчината, а бащата бе останал тук да го пази. И той да разбере какво значи родителска грижа. Защото навред по света има безброй лакомници, ценители на хубавия хайвер.

Пекарите забравиха ягуара тутакси, щом видяха стадото на капибарите. Обикновено тези животни не враждуват, няма какво да делят. Капибарите, най-едрите гризачи на света, не се отлъчват от водата, хранят се само с водни растения, които не допадат по вкус на пекарите. Сега, за беда, беше друго. Настьрвените диви свине само търсеха кому да излеят гнева си. На виновни и невинни. Затова връхлетяха отгоре им с диво грухтене.

Мъжката капибара, нещо средно между видра, мечка и лъв, седеше на наблюдателницата си, най-далеч от водата, на най-опасното по негова преценка място, и оглеждаше сушата. Пазеше си стадото. Не беше лесна и неговата — при толкова съпруги. И още повече дечурлига. Него рядко би се осмелил да нападне някой, ала малките, виж, за тях желаещи, колкото щеш.

Спокоен, както винаги, почти флегматичен, с надменно изражение на тъпата си муцуна, той изчака да види докъде ще стигне нахалството на тия по-дребни от него съседи и като се убеди, че цялата гюрултия не е на шега, извика своето: „Ап!“

Послушен на заповедта, целият му харем навлезе във водата, в ред, без никаква паника, а той посрещна самоуверено нападащото прасе, хръцна го веднъж с огромните си зъби, та го оставил на земята с пречупен крак, после бавно, с достойнство, както би подобавало на един султан, навлезе в реката. Бе зърнал и ягуара преди това, без да му обърне внимание. Във водата той не представлява никаква заплаха за отличните плувци капибарите.

Възползувал се от суматохата, огромният пъстър котак побърза да се измъкне на брега. И то навреме. Защото подире му взеха да подскачат зловещите плоски риби, привлечени от кървавата му дира.

Уплашени от неговото приближаване, пиленцата на хоащините зацамбуркаха от гнездото си във водата като презрели плодове. И тутакси се гмурнаха в дълбокото. Тъй знаеха, трябва или не трябва, все там дирят спасение. Но тозчас изплуваха, усетили връхлетателите пиранхи. Повечето свариха да стигнат брега и да запълзят по него на

четири, да се хванат за стъблото и да се покатерят нагоре, залавяйки се за грапавата му кора с крака и с раменните нокти на крилете си — голи, без пера, подобни на някакви безобразни гущерчета. Само едно не успя да се спаси, изчезнало в ненаситните рибешки зъби.

На сушата, вече в безопасност, ягуарът усети страшна, непоносима жажда — естествена последица на изтеклата кръв. Той натопи муцуна във водата. Лока дълго, сякаш без насищане. Най-сетне, заситил жаждата си, се свлече тежко на земята. Светът се въртеше пред очите му, тъмнееше. Главата му пищеше, сякаш всички цикади, които скрибузаха по клоните, се бяха наврели в ушите му.

Опомни се от някаква досадна гълчка. Високо над главата му крещяха с все сила маймуните ревачи, а сред тях пляскаше яростно с криле харпията, стисната в ужасните си нокти едно маймунче. Ала водачът, който не бе успял да я забележи навреме и да предупреди стадото за опасността, улисан в дебнене на навъртащите се в околността изгонени съперници с брадатия им главатар, реши да изкупи лекомислието си. И се хвърли отгоре ѝ в самоотвержен порив. Стиснал бронираната с плътна перушина птица с ръце и с опашка, той търсеше да прегризе със зъби гърлото ѝ.

А хищницата, убедила се най-сетне, че тоя път победата ще ѝ се изплъзне, отпусна мъртвото маймунче, което остана да виси заловено за клона с опашка, и впи нокти в гърлото на неочеквания дързък защитник, замахна с якия клон да пръсне черепа му. Задавен от бликналата в устата му кръв, ревачът отблъсна с последни сили убийцата и побягна, та се свря в най-гъстата шума. Повече не устоя — бе надминал себе си в храбростта.

Ала и харпията, стресната от такава необичайна съпротива, усетила се освободена от яката маймунска хватка, размаха криле и отлетя посрамена към гнездото си. Да се опомни, да реши къде да насочи следващия си удар.

И тъкмо гълчката на разтревожените маймуни поутихваше, ето че избухна нова връва. Огромният щъркел ябиру, който бе успял да набара детската градина на кайманчетата и си ги подхвърляше едно подир друго в зиналия клон, спря за малко угощението си и погледна с едно око настрани, откъдето се бе задала с грозен рев, шляпайки тромаво с лапи, разярената им майка. Сякаш без да я забележи ябиру продължи заниманието си. А когато тя вече връхлиташе отгоре му, той

само обърна глава, та я чукна с дългия си нашарен клюн между очите. Чукна я привидно леко, незабележимо. Но от тоя удар, добре премерен, научен до съвършенство от безбройните му срещи с опасните влечуги, кайманката трепна парализирана, отпусна се безчувствена върху тинята.

Все едно нищо нестанало, щъркелът подхвърли във въздуха още едно кайманче. Но то не падна точно в гълтката му, а се изви, залови се с челюсти за клона му. Птицата разтърси глава — не пада. Тогава спокойно, без да бърза, прекрачи безжизнената му майка и го натопи във водата. Глупачето, озовало се в родната стихия, отпусна захапаната човка, за да отплува. Чакал тъкмо това, ябиру отново го хвана с един замах и тоя път без грешка го подхвърли в гърлото си.

Изглежда, тая последна хапка го пресити. Без дори да удостои с поглед останалите кайманчета и майка им, която вече се размърдваше, той размаха криле и се понесе с тромави плясъци ниско над водата, като се засилваше с крака, докато се пое във въздуха и отлетя към гнездото си.

А горе, на клоните, майката на убитото маймунче го притискаше до гърдите си и прохлипваше тихо, а другите маймуни, ту една, ту друга, приближаваха мълчаливо, за да го докоснат с ръка. После, все тъй необично притихнали, смаяни от тайнството на смъртта, се оттегляха встрани като след последно прощаване.

Над всички, обграден от смутените си телохранители, седеше раненият предводител, притиснал с длани кървящата рана на гърлото си, мълчалив, с още по-мрачен вид отпреди, сякаш предчувствуващ, отсега бедите, които тепърва му предстояха.

МОНСТЕРАТА

Монстерата — тая мощна лиана с огромни надупчени листа и със стъбло като замръзналаboa, се бе поселила отдавна върху старата палма пашиуба. Семето ѝ, изплято от една маймуна, която вече не съществуваше, бе покълнало в разклонението на палмовите листа в натрупаната цяла педя изгнила шума. Хранена дълго от тая надземна почва и поена от влагата на гъстия мъх, монстерата бе провиснала няколко въздушни корени, подобни на кафяви сталактити в зелената пещера на гората, които, щом бяха достигнали земята, се бяха впили в нея. Тогава силите ѝ се бяха удесеторили, както Антей при допира му със земята. Стъблото ѝ се бе проточило нагоре по кичура на палмовите листа, бе ги надминал в самоуверения си опит да ги закрие като гигантски чадър с единометровите си надупчени листа. В дивия нагон за слънце растенията не познаваха пощада. И тяхната мълчалива, невидима борба не беше по-малко жестока от двубоите на кайманите и ягуарите. Природата бе надарила обречената палма с мощна защита — кокилестите ѝ корени, издигнали високо на пирамидалния си връх стройното стъбло, бяха покрити с остри шипове, които не допускаха никакво животно да се приближи отдолу до тях. Ала както навсякъде в живота, и тук всевиждащата еволюция бе допуснала един малък пропуск. Или може би — съвсем не пропуск, а умишлено уязвимо място, ахилесова пета, за да получат всички участници в борбата еднакви изгледи за оцеляване. И от тоя пропуск бе побързала да се възползува монстерата — да оцелее и тя в жестокото сражение, без да се тревожи за другите. Лианата достига най-високото, защото се катери по чуждите гърбове. Ала за беда все същата природа, която ѝ бе подсказала слабото място на палмата, бе пошушинала с ледената си безпристрастност подобен съвет и на нейните врагове. От семена и спори, довеяни от ветровете и дъждовните бури, бяха поникнали цели надземни храсталаци от къдрavi папрати, от плауни и увиснали мъхове като наръчи сено. Птици и маймуни пък бяха пренесли неволно, залепнали за краката им, семената на кактуси рипвалиси,

които се вееха като разкошни ресни, и на всякакви видове ананасови растения, в чиито разкошни розетки, подобни на гигантски зелени рози, се събираще водата на цели блата — своеобразни въздушни блата, развъдници на жаби и комари. И доставчици, истински водоеми за избуялата надземна растителност. Свършили бяха добре своята работа и дървесните мравки, които разсейваха паразитните имели, боро-винковите храстчета и неизброимото множество орхидеи. Когато изграждаше гнездото си, отдавна вече запустяло, някаква птица го бе застлала с късче от тиландсия, погрешно наричана „испански мъх“, което късче в този климат на изобилна влага и топлина се бе прихванало, бе израсло като гигантска къдрава брада. И цялата тая маса, тези грамади от зеленина, тежеше върху раменете на злочестата палма. Не само отнемаше светлината ѝ, но застрашаваше всеки миг, при първата по-силна буря, да я смаже с тежестта си.

В тоя малък свят, в тая гора над гората, където всеки опитваше да запази извоюваното си място под слънцето, се бяха разположили ревачите. И както се полага — най-отгоре главатарят с тримата си телохранители, под тях — останалите мъжкари. Всеки според ранга, до който се бе добрал, и най-отдолу женските, подредени също така по своята обособена йерархия. Друг път тъй шумни и кресливи, сега те мълчаха необичайно притихнали, смутени, тревожни, отпуснали с видимо отчаяние брадати глави върху коремите си. Дори децата сега стояха послушни, пътно долепени до майките си, сплели с тях опашки, и оттам се кокореха уплашено навън. Все едно, отчетно събрание на отчаяни мизантропи.

А нагонът за викане, за собствена изява, напираше в гърдите на всички. Така е било от деди и прадеди, така ще бъде, додето има ревачи по света. Но вождът сега не позволяващ. Волята на вожда е по-силна от всеки закон. Дори от закона на прадедите.

Въпреки това един от по-младите самци, по-дързък и по-своеволен, може би бъдещ съперник за власт, обърнал гръб, за да не вижда заплашителните зъбения на висшестоящите, опита пръв да подхване песента. Имаше данни за водач. Този, който не обича да се подчинява, държи най-много да му се подчиняват. Недисциплинираните стават най-взискателни началници.

Сега обаче това се оказа прекалено. Ревнив към своите привилегии, сегашният водач не издържа. С един скок се намери до

непокорника, побеснял от гняв. Раздруса клона, все по-силно, все по-яростно. И младокът не издържа. Убеди се, че не е измерил точно времето за бунта. Залюлял се на опашка, той се подхвърли на най-далечния клон.

Успял и днес да защити достойнството си, ревачът побърза да заеме мястото си, все едно, трона си. И тутакси оброни глава, притиснал длани към раненото си гърло, което отново бе захванало да кърви от неудържаното гневно изръмжаване.

Тая рана! Тя беше виновна за всичко. Защото го бе лишила от най-важното в живота на ревачите — гласа. За къде е един маймунски предводител, ако не умее да се удря в гърдите, да се зъби. И главно — ако не умее да реве...

Ей това предчувствуващ разстроеният самец, от него се боеше — че ще изгуби властта си, почитта, харема си. А виждаше — стадото все още се боеше от него, не бе забравило предишната му ярост и безогледност. Ала не беше сляп и за другото — как в същото това доскоро послушно стадо почваше да се промъква неподчинението, неуважението, което за маймунския властник е по-страшно от смъртта.

Той и тоя път ги бе сплашил. Но докога ли... В кой ли миг онзи проклетник, дългобрадият, който все дебнеше от съседното дърво с шайката си, щеше да се възползува от недъга му, за да заграби мястото му...

И потиснат от тая мрачна мисъл, той почваше отново да се зъби — наред, на врагове и приятели.

Маймуните капуцини пък се бяха разположили на съседното дърво. Ревачи и капуцини не воюват. Дори търсят съседството си. Всяко стадо си има свои вкусове и не пречи на другото. А тъй, наблизо, се чувствуват никак по-сигурни: капуцините — под закрилата на най-едрите маймуни на селвата, а ревачите — при пословичната зоркост на дребните си братовчеди. Всеки си дири съюзници — нима трябваше с всички да воюват?

Наближаваше обедната почивка и тези капуцини, които вече се бяха нахранили добре, се нагласяваха уверено, всеки на подобаващото му място, според общественото му положение, начело с черния им водач. Останалите, по-лакомите и по-неопитните, все още шареха из околните храсти и дървета да търсят плодове и насекоми, като за кураж се провикваха от време на време.

Капуцинчето, възседнало майчиния си гръб, се държеше здраво с вкопчани в козината й пръстчета, докато тя с истинска маймунска упоритост опитваше да скупи един бразилски орех със случайно довлечения от последното наводнение камък. Трябваше дълго да чука, докато се досети, че, поставен върху меката почва, орехът всеки път ще потъва в нея и че за тая цел е по-целесъобразно да използува един паднал клон.

Внезапно над главите им проехтя тревожният зов на водача. За секунда всички се озоваха по дърветата. Капуцинчето се вкопчи още по-яко в майчината козина. От страх затвори очи.

Когато ги отвори, вече се намираше в безопасност, под самия водач. Майка му, успокоена, открила един мравуняк в корените на бромелията, размазваше уловените мравки по кожуха си — тъй бе научила от майка си, тъй учеше и детето си, — с мравчената миризма се пропъждат досадните бълхи и въшки.

Отдолу пак се зададе стадото на пекарите, които шареха из околността в неуморното си ровене и дирене на храна. Една млада свиня, затова и по-неопитна, се спря до един гнил пън, учудена пред свитата на пръстен стройна аспида — една малка черна змия със златна огърличка на шията, която размахваше глава, сякаш се готовеше да я клъвне. Научена да не се бои от змиите, свинята се хвърли отгоре и я захапа за врата. В същия миг усети болезненото ужилване в ухото си. Слисана, тя изпусна жертвата си и то не толкова от болката, колкото от изумление. Нали стискаше главата й със зъби?

Всъщност бе захапала опашката й, оцветена от природата в нейната неизчерпаема изобретателност подобно на главата, за да заблуждава враговете, да отклонява атаките им от уязвимата глава, която обикновено се крие под навитите пръстени на тялото, докато опашката стърчи отгоре, все едно, тя е главата.

В следния миг свинята, побесняла от гняв, връхлетя повторно върху коварния враг. Тоя път не сгреши. С един замах откъсна главата му, надроби тялото му, започна да го нагълтва.

Не успя да го доизяде. Впръсканата отрова, макар и малко, защото само преди час аспидата бе ухапала един гущер, оказа въздействието си. Обезсили я. Тялото й се разтрепера. Почна да се задушава.

Долетели на помощ, другарките ѝ загрухтяха ядно, затъпкаха с копита змийските останки. Разтревожен от станалото, мъжкарят поведе стадото си навътре в гората.

Само ухапаната свиня не ги последва. Изостана. Нозете ѝ взеха да се подгъват, да провлачват натежалата задница.

Така я видя пумата. Запълзя дебнешком, готова за скока. Ала не успя. Свинята, дори така, отровена, обезсилена, я усети. Заквича ужасена. И стадото не устоя на тоя сърцераздирателен призив. Поведено от мъжкаря, то се върна при нея и я обгради с плътната крепост на яките си тела. При тая защита ловната стръв на пумата се изпари и тя побягна с подвита опашка.

Когато са възбудени, пекарите не са в състояние да стоят на едно място. Така и сега. Глиганът отново ги поведе в привидно тромавия, но бърз свински тръс. Не би бил водач, ако не ги водеше — безразлично къде. Иначе би ги отвлякъл съперникът му, който вече опитваше да ги подмами от отсрецния храст с повелително грухтене.

И така, в тая нервна възбуда, насреща им се изпречиха двата осиротели мравояда, които от вчера не се бяха отделяли от мъртвото си дете, сякаш го оплакваха мълчаливо, оглушали и ослепели от скръб. Дивите свине налетяха отгоре им с надеждата, че както обикновено и както всички други, и тези ще отстъпят пред всепобеждаващата им многочисленост. Сгрешиха. Тия не отстъпиха. Посрещнаха пристъпа с предните си ноктести лапи, размятаха първите нападатели. За тях вече не съществуваше нищо друго на тоя свят. Отчаянието бе им вдъхнало неподозирана смелост. Така, в своята самоотверженост, те не бяха допуснали до обичното телце нито дивите котки, нито любителя на мърша броненосеца, нито пумата. Нямаше да позволят това и на тая всеядна паплач.

Както изглежда, трябваше да загинат. Защото никой не може да се съпротивлява срещу разрените пекари. Спаси ги съперникът на водача, безбрадият секач, комуто бе хрумнало в суматохата да заеме отново мястото си. А може би стадното му чувство не му бе позволило да остане безучастен зрител при дружното нападение. Само че главатарят, дори в огъня на атаката, го усети и връхлетя без предупреждение отгоре му. Двете мощнни тела се сблъскаха в едно премятащо се кълбо, от което отскачаха кървави капки и кичури окървавена козина.

Двубоят не трая дълго. Измамен от пъргавия отскок на противника си, нападателят усети как челюстта му се озова между вражите зъби. Опита да се отскубне рязко. И — с трясък едната му глига се счупи. От болка, от уплаха той се вцепени на място. С тържествуващо изгрухтяване съперникът му се хвърли върху хълбока му, готов да го разпори със зъби. И досегашният водач не устоя. Забравил достойнството си, побягна позорно. Победителят дори не го преследва, заряза го и се втурна сред стадото да заеме извоюваното място, бързящ да не го превари друг. Отведе го още по-навътре в гората, изостави мравоядите да тъгуват над мъртвата си рожба. А подире им се протъпра отровената свиня, която за щастие вече почваше да се оправя. Мощното й тяло бе преодоляло впръсканата в него недостатъчна отрова.

И тъкмо когато с радост се увери, че силите й се възвръщат, видя нямата гърмяща змия, която, току-що снесла яйцата си сред натрупаната шума, се навиваше около тях да ги пази. Познала мигновено убийцата на малкото пекарче, свинята отскочи с най-голямата си бързина да се предпази от ненадейното й нападение. И още ненаправила десет крачки, трябваше да се метне на другата страна.

Насреща й бе вирнала глава в същата заплашителна поза изядената преди малко стройна аспида. Със същите шарки, свита по същия начин. Горкото прасе не бе забравило урока. И никога вече нямаше да напада такива змии, на които не знаеш кое е главата и кое опашката.

Отде ли можеше да се досети, горкото, че това тоя път съвсем не беше аспида, а една безобидна неотровна змия, на която природата бе дала само тая дарба, за да я предпази от неприятелите — бе я маскирала като отровната. Както някои мухи заприличват на оси — под чужда премяна да плашат враговете си. И то много удачно — кой ще вземе да проверява зъбите отровни ли са, или не?

Тия змии!

Пак трябваше да бяга. В препречилото пътя й пресъхващо блато пълзеше друга змия, кафява, с тъмни петна по гърба. Само че защо й бяха нужни двата чифта израстъци като върви отстрани?

А люспеникът, двойнодишащата риба, който нямаше нищо против да го смятат за змия, почна да се зарива припряно в тинята, за

да прекара там, в запазената влага, засушаването, като през това време щеше да диша въздух.

Когато най-сетне, след толкова вълнения, настигна стадото си, пекарката видя, че всички, та и новият водач, се лутат покрай брега неспокойно. И понеже беше прежадняла от змийската отрова, без да чуе предупреждението на глигана, натопи зурлата си във водата.

И отскочи. Нещо страшно, непознато до днес, я отхвърли назад, сякаш цял рояк невидими оси облази изведнъж цялото й тяло, впивайки в него хилядите си жила. Краката й се подкосиха и тя отново рухна на земята изумена. Какво можеше да бъде пък това?

А сляпата електрическа змиорка, която тук бе намерила място по вкуса си, след като бе смутила с мощните си заряди неканените смутители на лова й, нагъна мощното си тяло и потъна към дъното.

И то не само пекарите. Смутила бе и гигантската анаконда, която, без да подозира за новия съсед, бе навлязла в притока на лов. Усетила отдалеч невидимите й мълнии, тя забърза по течението обратно, между огромните листа на амазонската Виктория към реката, в чието пясъчно дъно змиорките не могат да виреят.

Обикновено много предпазливи, тоя път бяха излезли на брега посред бял ден и гигантските видри, дълги по два метра, със сплескани отгоре като у бобъра опашки. Тук бяха родени, тук бяха израсли, тук бяха отглеждали поколенията си — в това изобилие на риба. А вече трябваше да го напускат — при това ново съседство, при този опасен враг змиорката, който те обез силва, преди да се е допрял до теб. И стояха, не дръзваха да нагазят във водата, за да хванат плувналите по повърхността риби с обърнати кореми, поразени от загадъчната мощ на електрическата риба.

Смутен повече и от тях, глиганът отведе пекарите по-далеч от това проклето жилещо място.

Ето, излязоха от гъстака. Напреде им блесна реката, сякаш запалена от жаркото слънце, с разстлали се върху искрящата й повърхнина водни пари като дим.

Тогава видяха задалото се в далечината плаващо хиацинтово островче, което се отклони леко насам, увлечено от течението.

Неволните и волните му пасажери, напечени от слънцето, прежаднели и гладни, изморени от непрекъснатото си взаимно дебнене, едновременно обърнаха погледи към брега.

Човекът видя изоставената колиба, издигната върху петметровите си колове като кокилестите корени на палмата пашиуба. Ясно, необитаема. Още по-добре. Макар и след толкова дълго плаване по реката, вече никой не би се досетил да го дери тук.

Ето, най-сетне островчето опря дъно в плитчината. До истинската суша оставаха около десетина метра.

Десетина метра! Толкова малко. Но достатъчни да те докопа кайманът, предостатъчни да те оглозгат пиранхите. За всеки случай реши да провери. Хвана пиявицата, която пълзеше към него като гъсеница педомерка, и я набоде на клечка. Потопи я във водата. Ако имаше пиранхи, нямаше да се забавят, примамени от кръвта.

Не се показаха. Не се мяркаха и каймани. Впрочем не би трябвало да ги има, додето наблюдаваха речните делфини.

Най-слаби се оказаха нервите на коати, който не можеше да понася повече заплашителната близост на боата. И се метна във водата. Заплува. И додето задрямалото влечуго се досети какво става, достигна брега.

Едва тогава змията се накани. Изхлузи се подире му, заогъва гъвкавото си тяло. Ала беглецът бе взел преднина, бе навлязъл в джунглата. Подире му с възможната за нея бързина се спусна и боата, опипвайки следите му с език.

Тогава и серингейросът се реши. Запретна крачоли да нагази и той. Ала се сети за овързаната игуана. Необяснима жал обзе сърцето му пред делото на човешката жестока изобретателност. Дори почувствува някаква вина и той. Че принадлежеше към същия животински вид. Досега, загрижен за живота си, не би и помислил за това. Ала тук, пред прага на своята свобода, му се прииска да подари и на другите свобода. Свобода! Едва сега осъзнаваше смисъла на тая обикновена дума.

Той пристъпи да среже с ножа ликовите възли. И в припрыността си не съобрази. Освободи първо свързаните лапи. Игуаната, която с основание не очакваше нищо добро от кой да е човек, повече не издържа, а се метна в реката със скок.

Непредвидливият доброжелател изруга. И себе си, и нея. Глупачка! Та така, със защита уста, тя беше осъдена на гладна смърт...

И стъпи в плитчината. На островчето остана само раненият папагал. А другарката му беше отлетяла нанякъде. Изоставила ли го

бе?

Как можа да го помисли? Ето я, отново прилетя. Кацна до него, предложи му с клюн някакъв плод. И той, прегладнял, го налага.

Нешо стисна гърлото на човека. Едновременно — и възхита от тая дружба, и жал. Защото осакатената птица мимо всичките грижи на другарката си не би могла да оцелее при жестоките закони на селвата, където по начало всеки инвалид е осъден на смърт. И въпреки всичко някаква неосъзната, недостойна, но доброжелателна завист стисна сърцето му — за любовта им, за жертвогодната им дружба. Ex, ако и ТЯ, хубавата девойка от родината, в паметта му вече напълно слята с родината, би могла да извърши поне частица от това...

Изглежда, днес беше ден на благоденствия. Ако беше ученик, заслужаваше още един плюс в бележника. Само че дано и това добро намерение не се осъществише, както при игуаната.

Върнал се обратно, той поsegна да хване ранената птица. Ала тя, нали не подозираше доброто му желание, замахна с клюн, та благодетелят едва отдръпна ръката си. А папагалският клюн има сила да откъсне дори пръст от ръката.

Когато си научиеше нещо, човекът трябваше да го направи, та, както се казва, ако ще, светът да се преобърне. Нали затова бе на тоя хал, нали сам се бе навръял в дъното на ада?

Той свали ризата си, та я метна върху папагала, после го омота пътно в нея и го понесе така обезвреден към брега, докато пленникът му отвътре крещеше възмутен от това дръзко посегателство. Тогава пък връхлетя папагалката, зашиба го настървено с криле и той, ще не ще, вдигна живия си ритащ и крякащ товар над главата, за да се пази.

Така, пригодил го за щит, излезе на брега. По краката и по врата му се бяха залепили само три пиявици. Дори не опита да ги маха. Докато не се насмучат по тяхната мярка, не се пускат.

Хоащините вече бяха измътили трите си пиленца и в надпревара се катереха по дърветата или пък планираха като оживели книжни лястовички от клон на клон да им принасят храна. Ето, ту единият, ту другият сяда на гнездото, разтваря човка. И голокожото хоащинче напъхва цялата си глава в гърлото му. Смуче — смуче птичето мляко, отделяно от родителската гуша. А в това време другите, дето още не им е дошъл редът, писукат ли, писукат. Всъщност това съвсем не е

птиче писукане. Повече прилича на змийско съскане; понякога като мяукане на още неизлюпени кайманчета.

Човекът се отправи тозчас към хижата. Огледа я. Добре беше изградена, яка, с разбиране за предназначението ѝ. Следите от тиня и залепналите за коловете сламки достигаха най-много на метър от пода. Значи, наводненията не можеха да я залеят.

Дори стълбата беше здрава. Нещо повече. Забитите във влажната пръст греди се бяха вкоренили и поникналите клони можеха да служат за стъпала. Тук човек несъзнателно приема за истина шагата, че в Амазонията и чадър да боднеш в земята, ще се прихване и ще се разлисти.

Изкатерил се пъргаво горе, серингейросът стъпи предпазливо на площадката. Тя го удържа. Натисна стените — здрави. Само покривът нямаше да върши работа — бурите бяха успели да отвеят наредените палмови листа. А това беше работа за час — да насече нови листа и да ги настеле върху покривните ребра.

Вече се смяташе собственик. Хижа със стопанин не би останала тъй занемарена. И като собственик влезе вътре. След блясъка на екваториалния ден очите му отначало не успяха да се нагодят към царящия вътре полумрак.

Повече опипом направи втората крачка. И отскочи — не защото я видя, а защото я усети. Може би уплашена повече от него, една двуметрова змия профуча между краката му подобно на метнато копие и се срина по стълбата надолу. Коленете му се разтрепераха. Та това беше лабария! И от нея, както и от повечето змии, невинаги се умира. Зависи колко отрова ти е впръскала. Само че отде да знаеш тъкмо това, най-важното? С ужас си припомни една неотдавнашна случка, една зловеща трагедия. Съседът му гаримпейрос, както ровеха из тинята, беше ухапан от лабария. Как ли не опитаха да го спасят? Напразно. От ушите, носа, устата рука кръв. Ухапаният крак бухна, сякаш от слонската болест. И накрай, преди да умре, полуудя. Ей това беше най-жестокото. Скочи да души приятеля си, който опитваше да изсмуче раната му.

Ама че среща!

Хванал здраво мачета, той влезе повторно. Озърна се. Сепнати от неочекваната му појава, се разбягаха на всички посоки едри стоноги, дневни хлебарки, паяци и скорпиони.

Но не от това настърхна косата му. Само него не бе очаквал. В провесения хамак, изплетен от палмово лико, лежеше скелет.

Ето го, значи, хазаина!

След първото слизване човекът се опомни. Огледа всичко. Не беше трудно да се досети с какво се е занимавал нещастникът. Три лопати, две сита, дървен улей — безсъмнено гаримпейрос, търсач на диаманти. И то самотен или както се величаят те самите, „независим“, а според околните „див гаримпейрос“. Ако е работил на гаримпос, частен диамантоносен участък, нямаше да държи никакви инструменти. Защото те са на господаря. И помпата, и ситата...

На стената висеше окачена в кальф от кожа на видра пушката му. Тя беше първото, към което поsegна новодошлият. Защото е най-важното тук. Щом като притежателят е мъртъв, първият, който намери вещите му, по право и по закон ги унаследява.

А патрони? И патрони имаше в окачената отсреща желязна кутия, уплътнена с каучуков пръстен. В грубо скованите рафтове имаше и други кутии: с лекарства, сол, кибрит, тютюн, въдици. Освен това — трион, брадва, прибори за готовене. Та дори противомоскитна мрежа. Цял лукс. Видял солта, той взе, та посипа с нея пиявиците, които мигновено се сгърчиха и отпуснаха, а той ги размаза с крак по пода.

Добре се бе погрижил нещастникът. Всичко издаваше съобразителност и предвидливост. А това е най-важното. Както се шегуваха някои — в истинската джунгла не е по-опасно, отколкото в каменната джунгла на големия град. Ако и тук се оглеждаш така, ако и тук предвиждаш така — ще оцелееш.

А този клетник? Точен, до най-малката дреболия — какво ли бе пропуснал пък той? Ботуша ли не е изтърсили, преди да го обуе, и свитата вътреш змия го е ухапала? Хинина ли е зарязал и треската го е изненадала? Непознат плод ли е вкусил? От глад ли е загинал, изненадан от наводнение?

Та само една ли смърт може да те порази в селвата? Злото връхлита внезапно, за жалост, не само тук. Доброто се подготвя дълго. Никога изведенъж. Дори печалбата от лотария. Нали за да спечелиши, преди това трябва да си си купил билет, да си се надявал?

Ако е бил нападнат от хищник, костите му щяха да бъдат разхвърляни. Не така, подредени като учебно помагало.

Дали пък... Някакво престъпление? Тук всеки спор се решава с оръжие. Не, и това не. До него в хамака лежеше малка кибритена кутия. И вътре — два диаманта, всъщност две диамантчета — „оризови зърнца“ ги наричат. На малка стойност. Дето се вика, за един гуляй не стигат. Ако беше убит, убиецът щеше да си ги присвои. Такъв е обичаят. Обикновената кражба тук се смята тежко престъпление. И гнусно, обидно. Убийството обаче е друго. Всеки има право да си разчиства сметките. Всеки има оръжие, на равни начала. Честно и почтено, по рицарски. И тогава, след като си убил врага си, никой няма да те укори, че си му задигнал диамантите. Ти си му взел живота, че някакви си камъчета ли... Както при рицарските турнири. Победителят получава и оръжието, и доспехите на победения.

Тайната щеше да си остане тайна. Неизвестно щеше да остане и кога е умрял клетникът. Тук всичко гние бързо. Още по-бързо очистват скелета бръмбарите гробари и хищните мравки. Може да е било вчера, може и преди години.

Човекът най-първо освободи папагала, омota с парцал раненото му крило да не го движи, докато позарасне, после го върза за здравия крак до стената да не избяга. И през цялото време трябваше да се варди от женската, която не се отказваше от яростните си налети.

После реши да провери пушката. Защото умираше от глад. И едва излязъл на площадката, видя притихналите ревачи. Наистина беше за учудване — мълчаливи ревачи! Въздържа се да стреля. Не можеше да яде маймуни. Съвсем канибалско му изглеждаше. Затова се отправи към реката. И там застреля една млада капиbara. Повали я на място. Ако беше само ранена, тя щеше да скочи в реката. И върви я гони...

Опече я веднага, оглозга я докрай. И тогава, вече заситен, ободрен, се залови да довърши онова, що си бе наумил. Най-първо събра останките на мъртвеца в хамака му и слезе долу. Изкопа една дупка, та ги погреба. Засипа ги с пръст, постави отгоре един довлечен от реката камък.

Нещастнико! — помисли си той. — Един от стотиците хиляди, от милионите. Дошли. И не се завърнали. Изчезнали, изпарили се сякаш. Селвата не пуска, заличава всяка следа, покрива всичко със злокобната си тайнственост. Кой знае къде очакват и тебе сега? А кога

ли пък и мен някой непознат ще зарови така, безимен, незнаен? И дали ще има кой поне това да направи?

Отприщена от печалния случай, мисълта му не можеше да спре.

Навярно и този някога, като него, жаден за неподправена красота романтик, бе зарязал постиженията на хилядолетната цивилизация, за да се завре в най-непокътната природа на земята. Докато в същото време из целия свят се развихряше едно невиждано и нечувано велико преселение към града. И на свой гръб да се убеди колко неправ е бил Русо.

За природата, първична и непокътната от човека, могат да мечтаят и да я идеализират тези, които се срещат с нея само в почивния си ден.

Назад към природата! По-рано не го съзнаваше, сега се бе убедил — това значеше също: назад към недояждането, към несгодите, към

ежеминутните смъртни опасности, към вечния страх, към жестокостта. И тиранията. Дълго бе наблюдавал, докато опушваше каучуковите боли на огнището, обитателите на селвата: и маймуни, и пекари, и капибари, и птици. Във всяко животинско „общество“ съществува йерархия, непозната на съвременния човек. Налагана безогледно със зъби, с мускули и нокти. И ако става дума за никаква еволюция при човека, според него тя не е толкова физическото му усъвършенствуване, колкото в постепенното обезличаване на унаследения от животното стремеж за подреждане отделните индивиди по значение, по важност и взаимна подчиненост. Човешкият индивид все повече се превръща в личност. Еволюцията на човека — това е еволюция на обществената му организация. Една непрекъсваща, възходяща стълбица към равенството — мечтата на мислещото човечество.

Но когато серингейросът, той роден, а неосъществен художник, си спомнеше великите имена в историята, той с погнуса се коригираше, че еволюцията не е само непрекъснат възход, а че и при нея има както напредък, така, макар и временно, връщане назад — атавизъм от маймунското стадо: Александър, Цезар, Чингис хан, Наполеон, Фюрер, Дуче...

Бъдещето — той вярваше в това, както вярваше в Дарвиновата теория — щеше да принадлежи на онова общество, което успееше да донесе на човечеството свободата, братството и равенството.

Свобода — но не буржоазната свобода да гладуваш.

Братство — но не библейското братство на Каин и Авел.

Равенство — само не равенството у маймунското стадо...

Той неволно тръсна глава. Ех, нелепост! Какви мисли са го обхванали — тъкмо тук, над пресния гроб. И то тъкмо сега...

И понеже бе изпълнил простиya си човешки дълг, се залови да насече листа за хижата. Тогава пък видя скритата под храста пирога. Не би допускал, че покойникът ще да е бил без превоз. Приближи, огледа я. Беше плесенясала, обрасла с гъби и мъхове. Като я поостържеше, щеше да му върши чудесна работа. За по-малко от час поправи покрива. Сглоби си и друга стълба, подвижна, та да я вдига, когато се прибира у дома. За всеки случай. Чудно как изведенаж се бе почувствуval тук у дома.

Завари папагалите един до друг, както си мърмореха нежно. Женската пак бе сварила да донесе на другаря си някакви семена. И го чакаше да се нахрани, като го почесваше гальовно с клюн по главата. Човекът излезе на терасата. Запали цигара. Загледа се замечтан. Свободен! Най-сетне свободен!

И изпълнен с надежди. Щом като предшественикът му е открил диаманти, та били те „оризови зърна“, защо той да не намери по-големи? Макар и безименни. Ех, да не е „Кулинан“, или „Великия Могул“, или „Президент Варгас“. Поне няколко „бали“ — куршумчета или пък „Шапеу до падре“ — попска шапка, от тия над три карата, дето могат да ти пооправят сметките. И да се прибере в родината с цяла шепа лъскави камъчета. И ТЯ да го посрещне, без да се срамува, че се е завърнал дрипльо... Ако впрочем още го чака...

На близкото дърво висеше по обичая си на един клон, увиснал с гърба надолу, старият ленивец — в някаква гротескна поза, сякаш лишен от стави. Колкото е по-стар един ленивец, толкова е по-благодетелствуван от природата. Повече водорасли са облепили козината му, направили са го незабележим, все едно, наръч сено, а не живо същество. Това е силата му — маскировката. И невероятната му мудност. С неуловими движения.

Бавно, почти страдалчески, ще речеш, понесъл върху своите плещи мировата скръб, той обърна наопаки маймунската си главичка сечно тъжен, безнадежден израз към близката листна китка. Нямаше нужда да протяга ръка. Дългият му език придърпа клонката към роговите устни, заместващи резците, после я прехвърли между черните зъби, които я задъвкаха важно и съсредоточено.

Без да забележат неподвижния човек, на поляната излязоха няколко коати, майки с децата си. Вирнали безгрижно пъстрите си опашки, те претърсаха цялата околност — по земята и ниските клони, из пъновете и хралупите. Когато някоя откриеше какво да е лакомство, тълста личинка или медена мравка, всички се струпваха отгоре ѝ с алчно подсвиркане да ѝ го отнемат. После отново се пръсваха с най-невинни изражения, сякаш не се е случило нищо.

„Всъщност това не е никаква дървесна мечка — помисли си човекът. — Повече някакъв хибрид между лисица и маймуна.“

Внезапно една майка изчурулика леко с характерния за рода си птичи глас. Детето ѝ, което лудуваше недалеч от нея, наостри ушички,

обърна острата си муцунка с лукавите си очички. И видя как се поклати заканително опашката ѝ. При коати, както при кучетата и при много други животни, опашката замества речта. Послушно на нейния призив, то притича нататък, за да получи подаръка си, една шикалка, голяма колкото главичката му. Майката само му показа с нос какво да прави и то се заигра с нея.

А отстрани, притаен в храст, ги следеше със светнали хитри очи мъжкият коати от плаващото островче. Гледаше, душеши с дългия си нос и потръпваше с опашка. Какво ли си припомняше сега — дали родното стадо, от което го бяха изгонили, когато поотрасна, защото при майките остават само дъщерите, а самците скитат сами; дали играчките, които му подаряваше тогава и неговата майка: шикалки, разкривени плодове, отчупени клонки, довлечени от реката камъчета; дали топлината на съвместния живот; или пък...

Поддал се на тоя порив за взаимност, той излезе на поляната. Първата самка, която го видя, подсвирна рязко, отпусна опашка в знак на тревога и се метна на съседния дънер. В миг всички се озоваха по дърветата, заподсвиркаха гневно, заогъваха яростно опашки. Изтърваната при бягството шикалка остана да лежи на земята. Коати я помириса, побутна я и той за игра, после подскочи на дървото, върху което бе избягало играещото дете с майка си. Но тя го посрещна озъбена, враждебна.

Той записука умолително. Напразно. Останалите, разбрали вече каква е работата, наскачаха по земята, почнаха да го наобикалят с тихи закани.

Човекът не успя да види края на това злополучно запознанство. Защото тогава започна нападението. От всички страни налетяха върху хижата стотици дребни шарени маймуни, колкото катерици, с дълги опашки и живи бели лица. Позна ги — саймири, наречени „мъртвешки глави“.

Той скочи насреща им с размахани ръце, развила се, дано ги уплаши. Напразно. Те се втурнаха като вихрушка в хижата, откъдето се чу страшен вой и трясък, смесен с ядния крясък на папагалите и дрънкането на тенекиените кутии.

Пред всички, сякаш едновременно навсякъде, се мяташе огромен за съплеменниците си самец, два пъти по-голям от другите, явно, предводителят, и изхвърляше навън каквото му попадне.

Човекът удряше с юмруци, ритаše, газеше и все не успяваше да проникне вътре, та да вземе някакво оръжие — ако не пушката, то поне мачета, да разгони тая шайка, да предотврати отчасти поне безобразията им. И все безуспешно. Това сякаш не беше нападение на обикновени маймуни, това беше вакханалия на побеснели демони, решили наведнъж да го лишат от всичко, с което случаят един път благоволил да му се поусмихне, бе му предоставил, да го захвърлят съвсем безпомощен в ада.

Ала не. Не го бе изоставил. Отвътре се чу гърмеж, някой пакостник бе докоснал спусъка, и цялата банда начело с гиганта излетя навън с писък, сякаш цял оркестър настройваše флейтите си. Пък и нямаше какво повече да правят. Бяха задоволили любопитството си, бяха установили какво притежава новодошлият, бяха задоволили и инстинкта си за разрушение.

Човекът се вмъкна вътре, грабна пушката, готов да изстреля всичките си патрони подир нападателите. За щастие се овладя навреме. Боеприпасите и без това не стигаха. Кой знае кога щеше да се сдобие с други?

Затова опита да възстанови донякъде нанесените му щети. Най-първо събра пръснатите по пода патрони. После изгреба разсипаната сол. И тютюна. Не можа да събере само хинина. Кутията, паднала вън, сред една локва, се бе изсипала там. Той сви устни. Трудно щеше да кара без него.

Цял час издирва и в хижата, и долу, по земята, разпиляното си имущество.

Най-сетне, стиснал за вски случай оръжието си, седна пак на тераската. Отсреща още възбудените маймуни подсвирваха с флейтоподобните си гласчета и му обръщаха задничетата си да го плашат.

„О, господи! — почти на глас си помисли човекът. — Или, творецо! Или направо — еволюцийо! Как можа да ме създадеш от такива прадеди? Не намери ли нещо по-прилично? Та и до днес, в космическата ера, не можем да се отървем от маймунското си начало... Голяма шегобийка си ти, еволюцийо!“ И отново се сети за пакостите им. Много грижи щяха да му създават тия.

Не допускаше какви грижи пък щеше да му създаде раненият ягуар, който сега простенваше тихо на двеста разкрака от хижата.

КАЙМАНКАТА

Кайманката продължаваше да защищава с майчинска всеотдайност децата си, след като ги бе отвела за по-сигурно в плитчината, скрити зад плетеницата на подровените корени. И те, макар и малки, не повече от една педя, вече показваха характера си. Гонеха водни насекоми и охлювчета, биеха се настървено за уловената плячка, а малките им немигащи очи отсега гледаха зло и свирепо.

Толкова много врагове ги дебнеха вече. Затова майката трябваше да бъде винаги нащрек. Ала как да ги опази, като не мирваха нито за минутка. И додето клетата защитница се усети, току-виж я едно, я друго попаднало в нечии гладни уста. Ето и сега старият кайман си бе научил да опита вкуса им. То се знае, не нападаше открито. Стар беше, научил много от живота. Знаеше с каква самоотвержена ярост се бие всяка майка, която друг път би му отстъпила без съпротива плячката си. Затова дебнеше отстрана, на десетина разкрача. Чакаше. Все щеше да се улиса с нещо пазачката, я да си похапне и тя, я да пропъди някой друг враг.

За същото, види се, се досещаше и кайманката. Затова, да е сигурна, тя го превари. С грозен рев се хвърли отгоре му, раззинала зъбата муцуна. Ще не ще, старият отстъпи. Ала когато тя понечи да се връща, той се обръна и пак я последва. Това вече преля чашата на търпението. Кайманката връхлетя с цялата с ярост — та веднъж завинаги да го отучи от канибалския му нрав.

От това нейно кратко отльчване се възползува боата. Огладняла здраво, тя цяла нощ бе кръстосвала гората — и все напразно. Не познаваше още околността, не беше проучила пътеките на животните, не си бе избрала удобни местенца за засади.

И така, гонена от глада, бе достигнала брега — място, което обикновено отбягваше, за да не влиза в излишни разправии с братовчедката си анакондата, безспорния владетелин на водата.

Тогава видя гъмжилото на кайманчетата, които в отсъствието на майката мяукаха тревожно като котета. Скривалището им, недостъпно

за другите хищници, не беше никакво препятствие за нея. Тя провря
шията си между корените и започна да налапва една подир друга
лакомите хапки.

Едно, две, три... Вече щеше да ги преполови, когато усети
завръщащата се майка. Не чу дивия й рев, защото като всички змии и
тя беше глуха, а я усети по разтърсването на земята от бързите й тежки
стъпки.

Понечи да бяга към сушата. Този е първият й порив при среща с
водните обитатели. Ала разярената отмъстителка успя да докопа
опашката й. Волю-неволю, боата се видя принудена да приеме боя. Тя
се извъртя като изтървана гигантска пружина в несполучил опит да
омотае врага в стоманените си възли. Захапа, впи зъби в кайманските
ноздри. Неочаквала този противоудар, кайманката изтърва опашката,
но макар и лишена от въздух, извъртя ловко глава, та стисна със зъби
змията малко по-долу от шията. То се знае, боата също не мислеше да
се предава. Сякаш без да усеща болката от пронизващите я
крокодилски зъби, тя успя да омотае неприятелката си в убийствената
си хватка. Стисна с всички сили. И усети как изпукаха ребрата й, как
излетя въздухът от дробовете й. При другите, при земните, животни,
останали така без въздух, смъртта настъпва след няколко минути. Не и
при кайманите, които издържат, без да дишат, на дъното по няколко
часа.

И така, сплетени в едно премятащо се, оваляно в тиня кълбо,
оживели дънер и лиана, които ревяха и съскаха зло, те се изтърколиха
на брега, вкопчани в неотпускаща схватка — схватка не на живот, а на
смърт...

Стресната от тая чудовищна битка, пумата, която бе изяла вече
една от снасящите на брега яйцата си костенурки, а други две бе
обърнала по гръб, за да й се намират при нужда, хукна презглава в
гората, изостави запасите си.

В същото време из въздуха се стрелкаше в безшумния си зигзаг
младата вампирка, която правеше първия си самостоятелен полет, без
ръководството на втората си майка.

Ясно, за тая нощ стигаше. При все че в гората още властвуващите
мракът, приближаващата зора вече се предчувствуващие. Тук-там се
обаждаха сънливи птици. Заквакваха жаби, във водата и по клоните;
провикваха се маймуни. Бързаха към хралупите си сови, прибраха се

в бърлогите си малките нощи хищници. Милиардите москити отдавна се бяха изпокрили под листата и само тук-там се чуваше единственото избръмчаване на окъснял, незаситил глада си малък кръвопиец.

Пумата забърза и тя към своето леговище. И то тъкмо навреме. След като цяла нощ бе кръстосвала напразно селвата, без да издебне нито една дълбоко заспала жертва, младата вампирка най-сетне бе открила двете спотаени пумички и след дълго колебание се бе престрашила да кацне до едното, откъдето като едър кафяв паяк бе пропълзяла върху нослето му.

Побесняла от гняв, майката скочи отгоре ѝ. Ала и прилепът я бе усетил навреме. И навреме се метна встрани като жаба, след което с няколко жабешки скока се свря в една пукнатина на кората. Пумата, разтревожена за детето си, заряза побягналия враг и заоблизва кървящата раничка на скъпата си рожба. Без да го е учила, знаеше колко опасна може да бъде такава незатваряща се раничка за малкото същество с малко кръв.

А вампирката, досетила се, че опасността е преминала, изпълзя нагоре по стъблото и оттам отново излетя в плавни безшумни зигзази. Денят наближаваше, а тя щеше да се приbere в хралупата при сродниците си пак гладна.

Очите ѝ се взираха алчно в тъмния шумак, носът ѝ диреше дъх на топлокръвно животно, ушите ѝ ловяха напрегнато ехото на собствените ѝ подсвирвания.

И го откри. На отсрещния клон седеше, вече заспала, някаква маймунка, повече подобна на котка, с малки, скрити в козината уши. Отде можеше да допусне клетата неопитна вампирка, че коварният случай я бе довел при единствената ноща маймуна, при това хищница и на всичко отгоре голяма ловджийка на прилепи?

Още додето се тъкмеше да кацне върху главата ѝ, додето я облъхваше успокоително с криле, кръвопийката видя как се отвориха жълтите совини очи на привидната ѝ жертва. В предчувствие на онова, което щеше да последва, тя отскочи встрани. Мълниеносно протегната ръка на дурукули само докосна с нокът кожната ципа на крилото ѝ. Цепна я съвсем лекичко.

Вампирката дори не обърна внимание на тая раничка. Доволна, че се е отървала тъй леко, тя отлитна към дома си, без да подозира

колко мъки щеше да ѝ причинява в бъдеще, тая почти незабележима драскотина.

Не посмя да нападне ягуара, макар че от него все още лъхаше любимата ѝ миризма на кръв. Отмина.

А раненият хищник, успял да се пооправи от тежките рани, подтикван от танталовите мъки на жаждата и глада, куцукаше мъчително към водопоя. Там можеше да намери и вода, и плячка. Той чу плясъка от борбата на кайманката и боата, видя смъртната им схватка, ала не се върна, сигурен, че те сега бяха заети само със себе си. Това беше тяхна лична разправия, от която поне засега той не би могъл да се възползува.

Натопи глава в плитчината и залока жадно.

Внезапно наостри уши, чул леко настъпена съчка. И видя идващата към реката тапирка. Сама. Мъжкият бе изостанал някъде. Любовта им бе угаснала и те се бяха разделили, както всяка друга година.

Стори му се, че тя не го е усетила. И се провлече по корем към нея, като едва сдържаше стоновете си от болката в ранената лапа. Още малко, още няколко крачки. Жертвата безгрижно кършеше крехки вейки с хобот, след което ги предъвкваше с видима наслада.

И в момента, когато хищникът, премалял от болка, връхлетя, тя се хвърли във водата. Гладът е лош съветник. Без да се замисля, ягуарът я последва, забравил, че във водната стихия тя се чувствува като на сушата.

Внезапно тапирката се гмурна, изчезна от поглед. Чак тогава той си даде сметка каква лакома стръв представлява за ненаситните пиранхи с отново разкървавените си рани. И уплашен, загреба назад.

А тапирката продължи да се носи под вода, докато внезапно съзря в мрачината връхлитащото отгоре ѝ бронирano толовище с хищно оголени зъби. По-повратлива от каймана, който със старостта бе изгубил още повече пъргавината си, тя успя да се отклони от него.

Но пак беда! Насреща ѝ изплува друга озъбена паст. Анакондата! За нейните челюсти също не представляваше особена трудност да нагълтат такава едра плячка.

Ами сега? Змията е много по-подвижна от каймана. И тапирката избра единственото, което ѝ оставаше. Врътна се назад и избягвайки ловко щракналите до крака ѝ челюсти, се скри зад кайманския гръб.

После всичко стана много бързо. Изтървал жертвата си, без да преценява, побеснелият хищник захапа появилата се пред муциуната му гигантска змия. А и тя, която, както е известно, съвсем не се отличава с миролюбив нрав, изведнъж нави чудовищната ек пружина около тялото му.

Тъй в реката, на стотина метра от брега, където продължаваха да се бият кайманката и боата, пламна нов двубой, още по-свирип, още по-титаничен, като кипнал гейзер от вода и кръв. И ярост.

Когато тапирката излизаше на брега, вече се развиделяваше. През легналата над селвата нереална, прозирна мъгла се процедиха първите сияния на зората, които запалваха върху водната повърхност милиарди разноцветни въглени. Предразсветният здрач сякаш разтвори смолата на нощта, от която изплуваха като приказни декори двата бряга — два мътни масива, фантастична мозайка от малахит и тъмен онекс. После, сякаш без преход, внезапно като взрив, нахлу светлината. Слънчевите лъчи обляха света. Всеки лист, всеки цвят засия със своя неповторима багра. Росата заискри като пръснати бисери. Подобни на изронени брилянти, рукаха водните капки от огромните листа на монстерата. Разхвърчаха се и птиците. По клоните заподскачаха маймуни. Изпълзели на припек, разпериха крилцата си да ги сушат от нощната влага безброй пеперуди, бръмбари и цикади. Напечена от слънцето, селвата лъхна тайнствените си ухания: на смола и гниеща шума, на леш и орхидеи, на живот и смърт.

Монстерата сякаш не усещаше зеления товар върху снагата си и без да се грижи за участта на клетата палма, която проскърцваше под нейната тежест със страдалчески въздишки, протягаше все по-нагоре младите си филизи и цъфтеше, цъфтеше, обсипвайки се с огромни букети цветове, като разкошни кали, редом с които пръскаха ананасовия си дъх вече зазрелите ѝ, подобни на мамули плодове.

Разсънените ревачи, все едно всички онемели с водача си, късаха мълчаливо с опашки от тия плодове и ги огризваха с мрачни, побезнадеждни от всеки друг път, изражения на лицата.

Немия, убеден вече, че е изгубил гласа си безвъзвратно, ала все още с надеждата, че само той знае това, отново бе заел обичайното си място над всички. Дори за да докаже решимостта си да не предава властта, се бе настанил на още по-висок клон, цял ръст над придворните си. Правеше се или пък наистина вярваше, че всичко е,

както е било. Нарочно си затваряше очите пред надигащата се неприязън на досега покорните му поданици, пред смута, обзел и тримата му привърженици. Сякаш всички чакаха само един знак, за да го изоставят.

И тоя знак не закъсня. Уверил се напълно в недъга на насилиника, който го бе пропъдил, дългобрadiят най-сетне се престраши. И като се засили с опашка, се подхвърли върху монстерата, откъдето с два скока се озова над съперника си. Напъна гръденя си кош, изду гуша и изрева. Изрева с цялата мощ, с цялото нетърпение и цялата жажда за господство, които бе таил досега. Сякаш се разтресе гората. Слисани от тоя глас, дори кресливите папагали утихнаха.

Тримата му другари, заели местата до него, подеха рева му. След кратко колебание няколко мъжки от по-долните клони, което значи с по-ниско обществено положение, очаквали отдавна той миг, изпънаха и те вратове. Бунтът назряваше. Един след друг започваха да ги последват и други недоволници.

Ала немият, разbral най-сетне, че с гласа си не може повече да се бори, проумял, че му остава само един избор: или да отстъпи окончателно, или да направи нещо изключително, изведнъж се метна нагоре като изхвърлена пружина и вкопча с ръце и крака омразния бунтар. Силната му опашка стисна врата му, заглуши нарастващия победен рев. И може би щеше да го удушчи така, в тая неприсъща на тези маймуни ярост. Ала собствените му привърженици, предварително изгубили вяра в победата, го изоставиха, избягаха позорно от полесражението. Вместо тях се спуснаха в помощ на узуратора неговите сподвижници, като хапеха и скубеха козината му. Пред това явно превъзходство, издран и оскубан, облян в кръв, немият не устоя, побягна, заряза и власт, и хarem, за да отърве главата. Спря се чак когато се озова сред преварилите го в бягството придворни, залови се с опашка за стъблото и се залови да облизва раните си, като се тресеше от гняв и отчаяние.

Застанал на терасата, човекът видя края на сражението. Тъжна усмивка сгърчи устните му. Съвсем не от жал за изгнаника. Когато има борба, ще има и победител, и победен. Повече с недоволство — въобще от простите и неотменими закони на природата.

Навред, а ето че и в маймунското стадо, гъмжи от претенденти за наполеоновци. Сега победи един, утре друг. Отгоре винаги ще има

някой безогледен властолюбец. Когато се бият два маймунека, все единият от тях ще надвие. Ала който и да бъде победителят, той ще си остане все маймунек, а не гениален стратег, както се величаят човешките победители.

Покрай главата му профуча папагалката, която бе останала да нощува в хижата до вързания си другар, преодоляла страхът от човека в грижата за другаря. Дали пък сега не я бяха примамили призовните крясъци на прелитащите ниско ари?

Покрай попълзелите по стълба на хижата нацъфтели обечки се въртеше никаква земна пчела и без да каца протягаше езиче към разкошните ярковиолетови цветове. Но не. Всъщност това не беше никаква пчела, а колибрите, което с дългата си човчица ловеше скритите сред тичинките насекоми и така, подобно на пчелите, без да ще, опрашваше цветовете.

Изведнъж то изчезна като стрела и само след миг човекът първо чу бръмченето му, после видя и него пред гнездото му, все едно, голям напръстник, в което мътеше другарката му. То й поднесе уловената мушица и пак така, с невидима за окото бързина, се стрелна към цвета. В този миг съзря ястrebа, който оглеждаше околността от наблюдателницата си върху отсрецния клон. Без да се колебае, поддало се на вродения си войнствен дух, сметнало, че близостта на хищника застрашава дома и семейството му, колибрито връхлетя в неотразима атака, насочило острата си човчица право в окото на врага.

Ястrebът успя да се заварди от първото нападение. Но с рязък завой дребосъчето се хвърли повторно. Хищникът замахна с клюн. И пропусна. Де можеше да се мери по пъргавина с тоя превъзходен летец? Размаха криле. Пак неуспешно. А малкият бяс се въртеше с досадна настойчивост все край очите му. Давид и Голиат. Накрай голиатските нерви не издържаха. Той изпляска с криле и се запиля нанякъде. Позорно.

Тогава отгоре му се спусна ненаситната и вездесъща харпия. Тя стисна с нокти човката му, за да обезвреди всяка съпротива, и го отмъкна към гнездото си, където писукаше гладно детето й.

В туй време се завърна папагалката с пълна човка плодове. Без да се смущава от застаналия на входа човек, тя премина над главата му и кацна до ранения си другар, за да му предложи отново с нежно

къткане донесената храна. Ясно, не го бе изоставила, продължаваше да се грижи за него.

Когато човекът поsegна към пушката си, под нозете му се разпълзяха стотици черни хлебарки. Той почна да ги тъпче ожесточено. Аман от тая гнусота! Нощем гигантски хлебарки, колкото палеца му паяци и всякаакви бръмбари, мишки и гекони, и бълхи, и едри като нашите хлебарки дървеници, и пълчища, по-големи от тях скорпиони. Тази нощ, събуден от врявата на папагалите, бе усетил как покрай крака му пропълзя някаква змия. Дали не беше същата лабария, която му избяга вчера?

Когато излезе повторно на терасата, той съзря бягащата игуана със защитата уста и гонещата я пума. Гущерът опита да се подхвърли на най-близкото дърво, ала хищницата го докопа в последния миг с нокти и го свали на земята. Само че свалянето се оказа много по-лесно от улавянето. Игуаната се размята бясно, обезумяла от страх, превърнала се в някакво търкалящо се неуязвимо кълбо, в което гладната пума все не можеше да проникне. Накрай, успяла да премери точно, с бърз скок тя затисна главата на плячката си с лапа. Ала и тоя път тържествуващият ѝ рев излезе прибързан. Защото тая ѝ плячка притежаваше мощна, назъбена като трион опашка, с която зашиба яростно врага си. По златната козина на пумата цъфнаха няколко кървави петна. Ала тя не изпускаше. Децата ѝ бяха гладни. Трябваше да ги нахрани, нямаше друг избор. Продължи да дере люспестото тяло на жертвата си и да гризе врата ѝ. С последен удар на опашката си игуаната улучи главата на хищницата. Кръвта рука, заслепи окото ѝ. Ала пумата, дори така ослепена, не я пусна, докато не усети и последното ѝ потръпване. Тогава я повлече в гъсталака.

Щом като ръмженето на победителката, странна смес от доволство и болка, загъльхна в далечината, човекът спусна стълбата и слезе на земята, стиснал в ръка готовото за стрелба оръжие. От ситата хищница нямаше защо да се опасява. Въпреки това предпазливостта тук съвсем не беше излишна. Местността му беше съвсем непозната. Още по-непознати — обитателите ѝ.

Никога не забравяше простото правило: „Ако искаш да оцелееш в селвата, бъди поне наполовина внимателен от това, което си на кръстопътя в големия град!“ Необходими са няколко прости знания, но от тях тук зависи животът: как да вържеш хамака, та да не налязят

змии и скорпиони; как да сложиш противомоскитната мрежа; как да запалиш огън под дъжд; да сушиш в дъжд дрехите си; да сглобяваш капани и да се пазиш от чуждите; да намираш пътя нощем; да си правиш колиба от палмови листа. И най-важното — точната преценка кога да стреляш.

Макар все още ранно утро, от нажежения небосвод вече плискаше сребърна лава. Наситен с влага, горещият въздух едва смогваше да достави на задъханите дробове нужния кислород. Светът беше притихнал. По водата не севиждаше ни бръчка, не трепваше лист. Всичко живо бързаше да се скрие в сянката, на хладина.

Само пред хралупата в отрупаното с чардаци от гъби дърво не прекъсваха отдавна започнатото сражение семейство кълвачи и тукан. Нямаше съмнение какъв беше поводът — туканът, ползвайки се от правото на силния, държеше да завладее издълбаната от кълвачите хралупа. Защитниците крещяха, шибаха с криле, удряха с клонове, надарени с твърдост да пробиват дори дърво, за нещастие безпомощни срещу гиганския клон и якото тяло на грабителя. Накрай кълвачите не успяха, отстъпиха пред надмощието, както навред в селвата. Защо ли само губиха време и сили в защита на правдата — там, където я няма? Победителят се намъкна в завоювания дом с победно къткане. Гнездото му беше готово. Оставаше другарката му да снесе вътре яйцата си. И да чакат потомство. А кълвачите щяха да си издълбаят друга хралупа. Каква им е работата?

Затиснала бреговете с шумнатите си грамади селвата изглеждаше като задрямало, напечено от слънцето чудовище, облечено в зелен пухкав кожух. Жестоко и безчувствено. Но близо до наблюдателя тая безлична маса се уплътняваше, почваха да се различават листа и клони, цветове и плодове. Защото тук, където няма лято и зима, винаги едновременно цъфтят цветовете и зреят плодовете. Опадат старите листа, разлистват се новите. И странно, различно от родния край, тук младите листа са пъстри, а не остарелите, опадващите. Пъстри като цветовете, понякога по-пъстри и от орхидейте.

Но не. Това вече не беше лист. Никой не би го съркал. Беше орхидея, „огнен цвят“, с огромни оранжеви венчелистчета, обагрени с лилави жилки, подобни на пламнали жертвеници. Омагьосан от красотата им, той неволно спря да им се полюбува. Наистина, каква наслада за окото, какъв рай за художника! И когато отново продължи,

за малко не се бълсна в бухналата цекропия. За щастие отскочи навреме. Това беше „тализейро“, мравешкото дърво със сребристи звездовидни листа и бели цветове. По клоните му не смее да кацне птица, под короната му не минава звяр. Понякога, за да изтърнат признания от някой серингейрос, сеньорите го връзват под тализейро. Защото в кухите му вейки живеят огнените мравки „тализ“. Те го пазят от врагове по-сигурно от шиповете на палмата пашиуба, по-надеждно от отровата на копривата. А за отплата цекропията ги гощава със сладките зърнца при дръжките на листата си.

Това беше „варзеята“, напоената тераса край Амазонка, заливана от наводненията, чудовищно натрупване на палми, лиани, дървета, дърворедни папрати и орхидеи. Нагоре пък, където не достигат разливните води, се простираше „тира фирм“е, истинската гора — с дървета гиганти, без подле, почти без палми и лиани; а надолу, към устието на притока, се намираше „игуапо“, заблатеното крайбрежие обрасло с тръстики и амазонски лилии, с цекропии и върби, свърталище на крокодили и гигантски змии.

Внезапно човекът трепна. Някой викаше за помощ. Мина много време в напрегнато озъртане, докато се досети, че така цвърчи огромната цикада с разкошните седефени криле на вейката над главата му.

После съгледа обърнатата по гръб костенурка, която размахващ обезсилена лапи в напразен опит да се изправи. Видя и втората. Досети се чие дело може да бъде това. Хвана едната за крака и я затътра така, по гръб, към дома си. Отнесе и втората. Ако ги оставеше тук, на припек, още по обяд щяха да загинат от слънчевия пек. И изведнъж трепна. Ами ако са ги обърнали хора? Защото и те обезвреждат по същия начин, със същата жестока хитрост като пумата и ягуара, уловените костенурки. А за хората неговата постъпка щеше да означава кражба. Тук за кражба направо засрелват. Върна се тичешком на пясъка. Огледа го внимателно. Слава богу, не откри човешки дири. Само стъпките на пумата. Тогава се върна, изплете от лиани набързо една кошарка под хижата си. След като ги превъртя отново по корем, костенурките побързаха да се скрият на сянка.

Доволен хем че бе спасил от безсмислена смърт две същества, хем че се бе осигурил без особени усилия и разход на патрони с такива живи консерви в случай на неудачен лов, той отново тръгна да

разучава брега. Да открие къде е вадил диамантите предшественикът му. А то не беше особено трудно. Купчинките пресят пясък щяха да му разкрият нужните сведения.

Пътя му пресичаше рой мелипони, които прелитаха по въздушната си пътечка от хралупата до брега, откъдето вземаха тиня за стесняване на прелката си. Новодошлият се помъчи да запомни кошера. При нужда щеше да опита меда им. Тези пчели, макар че нямат жила, съвсем не са безобидни. Умеят да хапят тъй болезнено, че седмици след това не можеш си намери място от сърбежа.

Насреща му изникна странна синя полянка, сякаш хиацинтовият остров бе изпълзял върху чакълестия плаж. И никак преливаща — от сини пламъци в черен килим. Когато го доближи, килимът неочеквано оживя. Огромен рояк пеперуди морфо се вдигна във въздуха като синя вихрушка.

Над главата му попискуваха някакви дребни животинки. Игрунки, катеричкови маймуни. И по вид, и по големина колкото съименниците си. Само че с по-пищни бели пискуоли на ушите. Самецът, ако може да се нарече така това дребосъчче, се мъчеше да разтърве две младочета, които се бяха спречкали за някакво си листенце. Не понасяше кавгите. Предпочиташе си спокойствието, както повечето свои връстници. И успя. Младите, доказали мъжествеността си, май че бяха очаквали само неговата намеса. Зарязаха листенцето и все едно нищо не било, се разотдоха по клоните си.

Тогава на „самеца“ се стовари нова беда, за да му развали отново почивката. Една мъничка красавица, решила да му се хареса на всяка цена, се завъртя кокетно около него и почна да го гъделличка с дългата си опашка. Повече от любезнотъ, от немай-къде, той отърка глава в нейната. В същото време и друг мъжкар зажадня за нежност. Приближи. Нашият миролюбец отстъпи на часа. Ревността, това проклятие за повечето живи същества, не му беше позната. Ала красавицата държеше на своето. Изфуча сърдито на неканения си поклонник и продължи да кокетничи с избраника си. По установения обичай в племето им дамите сами избират рицаря на сърцето си.

Развеселен от тая гледка, човекът отмина нататък. И чу плисъка на водата, видя кипящия гейзер сред реката. Различи сплетените тела на каймана и анакондата. Неволна тръпка полази по тила му пред тая

титанична битка, при вида на тия страшилища, в чието съседство се бе озовал.

Дори пушката в ръцете не му вдъхна повече самоувереност. Че какво можеше да направи някакво си куршумче на тия грамади от мускули и ярост? Навлезе в игуапо, заблатената низина, преценявайки, че би могъл да го прекоси, като стъпва по корените на блатните храсти. Освен това водните растения показваха точно, все едно лот, дълбочината на водата: двуметровите листа тепсии на амазонската виктория, стъблата на тръстиките, клонките на хибискуса, корените на върбата, гъстотата на водораслите. Захласнат в красотата на амазонските водни лилии, по-големи от футболни топки, той почти забрави къде се намира и какво му предстои. Ето, тия, белите цветове, са се разтворили едва днес; онези, розовите, са от вчера; червените са най-стари, от онзи ден. Утре те ще се потопят под водата, за да се превърнат в едри, според някои дори вкусни, плодове, наричани от туземците „водна царевица“.

След няколко крачки различи шума от другия двубой. Чу пляскането на двете тела върху тинята, съська на боата, рева на кайманката — все едно, хъркане на спящия Полифем. И приближи дебнешком, опрял пръст на спусъка.

Тая битка, явно, отиваше към края си. Нямаше съмнение чия ще е победата. Обезсилена, овляна в тиня и кръв, боата току размотаваше пръстените си и отново ги свиваше в напразен опит да вкопчи в непускащата си хватка безпощадния си враг. И всеки неин следващ опит беше по-слаб и по-вял. Отпадаше нещастницата, губеше борбата.

Някакво странно съчувствие се прокрадваше в душата на человека. Впрочем не толкова странно. Откак се помнеше, винаги бе вземал страната на по-слабия. И в момчешките сбивания, при които най-често той отнасяше предназначените за другого юмруци; и в училището, където бележникът му беше пълен със забележки за подсказване; и в казармата, където често стоеше „под оръжие“ заради неисканата му защита на някое преуморено от безсмислени учения войниче.

И тоя път не се запита на чия страна е правото, а вдигна пушката и стреля. Важното беше, че боата е по-слаба. Не можа да улучи смъртоносно. Само рани леко кайманката във врата. Тя изрева от изненада и от болка. Отпусна жертвата си, извъртя озъбена пасть, готова да връхлети срещу новия враг. Ала вторият изстрел охлади охотата й за бой. Тя се обърна рязко и се хълзна във водата.

Първа усети миризмата на кръвта пиранхата със закаченото към хрилете й карнеро. И забърза нататък. Добре де, забърза. Ала и тоя път,

додето се довлече, сродниците ѝ пак я превариха. Връхлетяха като водни бесове, зъбите им зачаткаха като кастанети по кайманската броня. И гигантското влечуго не издържа. Обърна се на гръб. Вирна лапи. Това беше единствен начин за спасение. Костните плочи на гърба са по-яки. Заплува така към брега, следвано от зловещата си свита, сякаш рой побеснели демони. Така докосна тинестия бряг. Вече се налагаше да се преобърне по корем, за да изпълзи на сушата, по-далеч от освирепелите врагове. В тоя миг две пиранхи откъснаха едновременно два пръста от задната му лапа. Повече не им се удаде. Защото кайманката вече бе отскочила на сигурно с неподозирана за тромавото си тяло пъргавина.

И пиранхата с карнерото отново не можа да засити вълчия си глад. Отново изостанала от сестрите си, които се впуснаха вкупом срещу течението, тя задебна друга плячка. Ето, на водата кацна кукувичата птица. Отдолу се виждаше само белият корем и размаханите ципести крака. Към тях се устреми злополучната хищница. Ала докато доплува, птицата я усети и се подхвърли над водата. Трионените зъби успяха да отрежат само нокътя на единия крак. А нокътят не става за ядене.

Над водата прелитна ниско, почти докосвайки я, друга птица. И пиранхата се подхвърли подире ѝ. Уви — и тоя път пропуск! Ужасните челюсти щракнаха на сантиметър от крака ѝ.

Така, улисана в своя лов, не усети връхлитането на другия ловец, наподobil метнато сребърно копие. Паяра, най-върлият враг на пиранхите, съвсем приличен на щука, захапа опашката ѝ. И може би това щеше да бъде краят ѝ, ако не се бе намесила третата ловджийка — каймановата костенурка, която с мълниеносен напад стисна с челюсти през средата рибата паяра. Паяра, превърнала се и тя вече от ловец в жертва, тозчас изтърва своята жертва в напразния опит да спаси кожата си.

А пиранхата побърза да отплува по-далеч надолу по течението, та сестрите ѝ да не подушат пък нейната кръв. От тоя враг се спаси. От тях, виж, нямаше спасение. Ex, тежък живот!

В това време човекът приближи предпазливо до боата, която лежеше безпомощна на земята, без дори да направи опит за бягство. Само се гънеше, по-право, се гърчеше на едно място. И съскаше от

гняв, от страх, от болка може би. Отде можеше да знае, горката, че той е спасителят ѝ?

Човекът опира мускулестото ѝ тяло, огледа и раните ѝ. Не беше ясно дали кайманските зъби бяха пречупили гръбнака ѝ. Или само го бяха наранили.

Ала каквото и да бъдеше, ако я оставеше тук, сама и беззащитна, още същия ден щеше да загине. Селвата гъмжи от прегладнели твари, като почнеш от ягуара, та свършиш с хищните мравки. Гладът — това е обичайното състояние тук, стимул за движение. Ако не беше той, всичко живо само щеше да се излежава. А ситостта — виж, тя е твърде рядка гостенка.

И човекът отново се поддаде на първия си порив. Колко много добро и колко много зло е сторено така. Набързо стъкми нещо като шейна от клони, изтърколи змията върху нея, като си помагаше с един кол вместо лост, и я затътра към дома си. Дори го досмеша. Беше се превърнал на доктор Охболи, нещо като Бърза помощ в джунглата. С голяма мъка, все върху влакката, придържайки я с лиани като крикове, успя да я изтегли на терасата и оттам да я вмъкне в хижата. Запита се и сам си отговори. Защо пък да не я приbere у дома си? Навред из Южна Америка отглеждат като домашни животни такива змии — да гонят плъховете, та и другите змии.

В една от кутийките беше видял мас от капиbara. С тая мас той намаза раните ѝ, после ги превърза с листа от храст амапи, както го бе научил един стар серингейрос. А стари серингейроси в селвата са твърде малко.

И я остави на спокойствие, задъхана от преживяното, а той излезе да изпуши цигара пред хижата. Тогава видя как по подпорния стълб се спусна надолу страшната лабария. Нима бе пренощувал с нея под един покрив? И сега, уплашена от боата, без да подозира, че е ранена и безопасна, отровната змия бързаше да напусне досегашното си убежище.

ТЪРГОВЕЦ

Търговец — така се величаеше той самият, докато всъщност беше един обикновен крадец, каквото ги има с хиляди в този край, последен пристан за измета на обществото. Какво ли не бе опитал, откак дойде в Амазонията, та да се замогне? И все не, та не. Не върви. И туйто. Това, дето не спечели нищо от събиране на каучук, хич и не го смяташе. Кой ли се е замогнал с труд? Та някакъв си серингейрос. Не съумя да си оправи сметките и след като се нае пистолерос — за пред властта телохранител, а всъщност наемен убиец, готов за няколко монети да пречука всеки, когото му посочеше собственикът на серингала. Все като пистолерос се прехвърли за пазач на един огромен участък с бразилски орехи. А край Голямата вода винаги скитат голтаци, готови, щом им падне, да оберат опадалите орехи и да бягат. Затова той и другарят му обикаляха покрай брега с моторница и щом видеха хора под дърветата, откриваха огън. Иначе как ще си опазиш хляба? Но и тук не прокопса. Все не му вървеше. Нито един крузейрос не се задържа между пръстите му.

Амазонията е пълна с мошеници. Ама по-големи мошеници от законните лавкаджии няма. Влезеш ли вътре, само с опразнени джобове ще излезеш. Затова реши и той да стане търговец. По Голямата вода гъмжи от такива търговци, които купуват контрабанда каучуковите боли от серингейросите, като вместо пари им предлагат в замяна ракия кашаса, патрони и въдици. И тютюн. Понякога някоя дреха. Та ги измамват двойно — и с покупката, и с продажбата. Печелят, вярно е, ала и рискуват. Ако те хванат пистолеросите на серингала, спукана ти е работата. Връзват те и те хвърлят на крокодилите. Не им мигва окото. Пистолеросите ги гонят наистина, затова пък всички събирачи на каучук са им ятаци. Защото от контрабандната търговия все имат по-голяма изгода, отколкото от законния договор със сеньора.

Той си науми да въведе една съвсем малка рационализация в работата. Вместо да плаща каучука, предпочете да си го взема без

съгласието на производителя. Познаваше и неговия занаят, познаваше и занаята на пистолероса. Знаеше как да се справя и с единия, и с другия. Слизаше на брега точно когато серингейросът залага чашките сутрин или когато си ги прибира следобед. Изтърколваше болите му в лодката си и бягаше. Проучил беше всеки скрит приток и всяко игуапо в околността, където денем никой пистолерос не можеше да го открие. А пътуващ нощем. Започна да печели повечко, ала и лавкаджийте се изхитриха да му измъкват и това повечко. Пък почна да става и опасно. Серингейросите укриват другите търговци, контрабандистите, защищават ги, а него, то се знае, ненавиждаха. Бяха по-опасни от пистолеросите. Едва отърва главата си от няколко засади. Затова се принуди да бяга, да дири нови периметри за дейността си.

Реката влакше бавно водите си, по които се хълзгаше леко лодката му, а от двете ѝ страни като две черни преспи се надигаха гористите брегове, откъдето долитаše на вълни, на вълни упойващ мириз на орхидеи, звъняха като наковалня цикади, скрибуцаха щурци, квакаха като кастанети жаби, проточваха зловещи стонове нощи птици. А върху заплашителния въглен на гората припламваха дружно като взривове светулки, както лумват и гаснат блуждаещите огньове над блатото.

В далечината, откъдето течеше реката, над при-чернелия кръзор, просветваха други сияния като далечни гигантски светулки. Явно, там вилнееше буря, трещяха мълнии. А тук природата все още беше спокойна, небето изглеждаше ясно като опущен кварц, през който блестяха близки и ярки звездите.

Досами лодката се зачу тихо тананикане. Човекът трепна. Дали не са сирени? Те примамвали така мъжете в кристалните си дворци на речното дъно. Или пък славеят ирапуру, който с пеенето си омагьосва?

Той неволно пипна амулета си — костица от птицата инумас, който има свойството да пази обладателя си от много злини: курсум, отровна змия, удавяне и „лоши очи“. За по-голяма сигурност се прекръсти трикратно, призовавайки закрилата и на светата Дева. Сега дори самата „боуина“, гигантската змия, господарката на водите, която потопявала речните кораби и чийто поглед парализирал и лишавал от разсъдък, беше безсилна спрямо него.

Тогава се сети, че това са чисто и просто тукашните пеещи риби, подобни на сомове. И додето го помисли, пеенето пресекна. До

лодката се дочу шумно пръхтене и плисък. Големи тежки тела заподскачаха из водата. Той отново се прекръсти. Но тозчас се успокои. Делфините не са опасни за мъжете. Само за жените, които прельствят, преобразени на принцове.

Тая нощ москитите бяха побеснели. Обикновено те не навлизат навътре в реката. А сега? Къде не отвежда лодката си, дано се измъкне от тая напаст. И по талвега, и към единия бряг, и към другия. Напразно. Не му помогна и противомоскитната мрежа, с която се бе омотал от главата до петите. Смъдеше го цялото тяло, гореше като в треска.

Така, неусетно, бе задряпал. Минута ли, две ли, час ли? Сепна го някакво пухкаво телце, което тупна по врата му. Замахна несъзнателно с ръка и го отхвърли в дъното на лодката. Ала докато се разсъни, вампирката успя да пропълзи върху бака и да излети тежко.

Пак гладна, отчаяна. В хралупата я очакваше, съсухreno от недояждане, детето ѝ. А тя все не успяваше да се насмучи с кръв, та да го накърми. Откак маймунката дурукули ѝ сцепи крилото, беше изгубила умението си да каца неусетно. Полетът ѝ стана тромав, неуверен. Всички животни я усещаха веднага. Ето, и човекът. А вече беше време да се прибира. Наближаваше изгревът. И щеше да се завърне пак така, както снощи, както и оная вечер — все без мляко.

Внезапно тя сви рязко надясно. Подире ѝ се стрелна безшумно и нападателят, също прилеп, само че няколко пъти по-голям от нея. Гигантски лъжевампир. И нали крилото вече не ѝ се подчиняваше, както трябва, бегълката, ще не ще, летеше ниско над земята. Макар и неудобно за големите му криле, там я следваше задъхан и врагът ѝ, донякъде смутен от необикновения ѝ летеж, неправилен и объркан като на молец.

Тогава отгоре му скочи оцелотът. Примрял от глад, забравил, че устата му е пълна с шиповете на бодливото свинче, той замахна с лата и го свали на земята. То се знае, не можа да го вкуси. Ала от злоба остана до него, та да не позволи другому да го изяде.

Но когато чу стъпките на пумата, той с един скок изчезна в листака на дървото, откъдето застъска ядно, докато силната му братовчедка разкърсваше неохотно отстъпената ѝ плячка.

Такъв е животът. Няма вечно щастие. Тоя път се наложи да бяга и пумата, да зареже наполовина пиршеството си, дочула приближаването на ягуара.

А той, клетникът, вече не помнеше откога не бе ял. Какъв лов наистина с тоя хром крак? Принуден беше да се задоволява с жаби и охлюви. Та и с бръмбари. Царят на селвата — и бръмбари! И изведенъж — месо! Нищо, че е половин прилеп — само една хапка за неговия глад.

Облиза се. И изръмжа недоволно. Тая хапка съвсем не го засити. Напротив, разпали по-силно поутихналия глад. Заоглежда се с блеснали в дива свирепост очи. Запримъква се куцешком из шубрациите.

И отново видя тапирката. Тоя път на всяка цена трябваше да се овладее, да не се издаде с някое непредпазливо, прибързано движение. Да наложи цялата си воля. И ето, с потръпваща от напрежение опашка, с разтреперани нозе и алчен поглед той запълзя към нея срещу вята, та нито да го чуе, нито да го усети по миризмата.

Ето, доближи я. Скок!

С победен рев хищникът се вкопча с нокти в гърба ѝ, впи зъби във врата ѝ, до късата грива.

Ала жертвата съвсем не смяташе да предаде тъй евтино живота си. С неподозирана за тромавото ѝ тяло бързина тя се стрелна напред. Не къде да е, а право в гъсталака от бодливи мимози. Разкъса ги, проби ги като таран. Наистина, израни се и тя, цялото ѝ тяло се раздра от острите шипове, но нали успя да се избави от зловещия си ездач, когото мрежата на оплетените клони отхвърли от гърба ѝ, още по-раздърпан от нея, зашеметен от неочеквания удар, примрял от новата болка в куция крак.

Когато изпълзя от бодилака, ягуарът полегна да оближе раните си, старите и новите. После се надигна пак — гладът не му даваше покой. Няма що, трябваше да опита и това! Човекът е опасна плячка... И все пак...

Обидена, озлобена още повече, пък и гладна, защото трябваше да яде не само заради себе си, а и заради млякото на двете си деца, пумата пълзеше дебнешком по обраслия с епифити и лиани клон. Приближаваше безшумно дремещите паякообразни маймуни.

И скочи. В същия миг побягна и разсънилата се начаса маймуна. Ала хищницата не се отчая от първия неуспех. Продължи да я преследва от клон на клон със скокове по шест-седем метра. И ето, настигна я. Метна се отгоре ѝ. Само че тоя път ноктите ѝ изпуснаха

майката. За беда успяха да отскубнат от гърба ѝ детето ѝ. После с доволно ръмжене, захапала здраво малката си жертва, убийцата се прехвърли на съседното дърво да я изяде на спокойствие, по-далеч от разкрякалите се маймуни, които в без силния си гняв чупеха с опашки клони, късаха плодове и я замерваха с тях.

Вече се развиделяше, когато „търговецът“ наближи хижата. И може би щеше да я отмине, ако не бе видял на сред реката биещите се чудовища. Уплашен от тая титанична схватка, той сви към брега. За малко не изтърва веслата, като чу шумното дишане пред себе си. Ала когато съгледа широкия гръб на арапаимата с харпуните, въздъхна и той дълбоко. Бащата, след като бе пазил снесения от другарката му хайвер да се излюпи, беше поел изцяло върху широкия си гръб всички родителски грижи. А сега току-що бе извел децата си до повърхността да дишат. Пък и той да проветри плавателния си мехур, който изпълняваше ролята на бял дроб. Усетил приближаващата лодка, грижовният баща тозчас се потопи като някаква подводница, последван от многобройната си челянд.

Новодошлият видя катерещия се по неприраната стълба ягуар. Какво ли може да дира тоя хищник в човешко жилище?

Без да се двоуми, той вдигна пушката. Ягуарът не дочака повторния изстрел, макар че не бе улучен от първия. Изсули се надолу по стъпалата и се шмугна в гъсталака.

С разбудено любопитство „търговецът“ слезе на брега. Ако в хижата имаше човек, защо не се отбраняваше? А ако нямаше, какво бе примамило тук пъстрокожия разбойник? Освен това във всяка изоставена хижа може да се намери нещо интересно, ако друг не я е претърсил преди това.

Той се качи предпазливо на терасата. Пред входа спря, дочул отвътре змийско съскане. А по тия места змиите съскат рядко. Само боата. За него, коренякът в селвата, боата беше по-безобидна и от домашна котка.

И влезе. Тогава се разкрякаха папагалите. Той ритна мъжкия, който му попадна на крака, пристъпи. Огледа се. В утринния здрав очите му най-сетне различиха проснатия на пода мъж, който дишаше тежко и бълнуващо несвързано.

Тук, покрай Голямата вода, не за пръв път срещаше болен от малария човек. Знаеше какво се прави. Вдигна го, та го нагласи в

хамака му. Запали газената лампа. А боата не спираше да фучи сърдито, свита до наредените покрай стената инструменти.

— Ох! — досети се новодошлият. — Гаримпейрос!

И тозчас се наведе, та претарашува джобовете му. Извади кутийката с двете диамантчета. Знаеше, гаримпейросите никога не се делят от богатството си. Нямат доверие на никакво скривалище. Носят си камъчетата навред със себе си. За да е напълно сигурен, дори изу ботушите му да ги претърси. Ясно, нямаше други. После прерови наредените по лавицата кутии. И видя опразнената от маймуните кутия за лекарства.

Значи, затова бе стигнал на тоя хал — в селвата без хинин.

Отиде до лодката си, откъдето извади няколко капсули плазмохин, и се върна обратно. Повдигна главата на болния, изсипа в устата му лекарството, наля му вода. Гаримпейросът размърда натежалите си клепачи.

— Кротувай сега! — рече търговецът. — После ще се изприказваме!

И оня покорно затвори очи, унесе се отново в треската си. А неочекваният му спасител, мушнал диамантчетата в джоба си, продължи да тършува. И чак когато се убеди, че няма нищо друго ценено, запали огъня да приготви кафето, сложи да се вари ориз с фасул, кажи-речи, всекидневното бразилско ядене, а той пак вдигна главата на трескавия и поднесе до устните му чашата с кафето.

Гаримпейросът пошепна през напуканите си устни:

— Отдавна не се бе обаждала. Бях я забравил.

— Ще се обади я... Без церове...

И понеже болният не продължи, отпуснал отново глава, подпита лукаво:

— Е, намират ли се?

— Какво? — сепна се другият.

— Кристалчета... По-големички...

Поклащането на главата показваше по-красноречиво от думите, че търсачът на диаманти не лъже. В някакъв изближ на откровеност, полу на шега, полу на истина, търговецът подметна:

— Ей, имал си късмет! Ако ти се намираха, я аз, я всеки друг на мое място щеше да те пречука. За едното чудо. За да ти ги пипне. Тъй

е! Няма да те остави, та после да го гониш. Ей тъй — безследно изчезнал...

Гаримпейросът гледаше, сякаш не го чуваше. Всъщност треската го бе изтошила до пълно безразличие. Да става каквото ще. Само да го оставят да лежи, да лежи...

А оня, като отприщен, не спираше:

— Пари ми трябват, братле! Човек убивам за пари!

Болният продължаваше да го гледа безучастно. Личеше си. Годен беше и на кражба, и на убийство. На всичко.

— Ама ти си по-сиромах и от мен. Затуй мога да се покажа човек. Да си позволя и тоя лукс. Като господарите да правя благодеяния. И от благодарност да ми целуват ръка. Всеки иска да бъде добър. Ама животът е лош. Джунгла...

Гаримпейросът продължаваше да го слуша. Всъщност чуваше ли го, разбираше ли го? Или само се опиваше от отдавна неслушаната човешка реч? Джунглата... В каменната джунгла на големия град, където свръхнаселеността обезценява човешкото достойнство, където човекът не е човек, а мравка, някога той беше готов да намрази човешкия род въобще. Но тук, тук беше петимен за човешка среща. Зажаднял да размени няколко думи. Та дори с такъв нехранимайко.

Когато стопанинът се поободри, двамата изядоха сварената гозба. Изпиха като на празник и по чашка кашаса. И търговецът реши да си тръгва.

Преди това му оставил пакетче плазмохин. Махна с ръка.

— Не ми благодари! Не съм нито падре, нито сеньор.

Само му показа от джоба си кутийката с диамантчетата.

— Честна търговия! Оризовите зърнца срещу лекарството.

И вече от стълбата подвикна:

— Дотук се бе изкатерил ягуарът. Не го забравяй! Спасих ти живота. Затуй, като намериш истински кристалчета, поне едно за мен! Хем да не ме забравиш!

Качи се на лодката си и отплава по течението. А болният, поободрен от лекарството, излезе на терасата. Но и от това малко усилие изведнъж нова остра болка прониза черепа му, светът се завъртя около него, а терасата като в някакъв земетръс се надигна насреща му и го бълсна в лицето.

Колко ли бе стоял така?

Когато отново му просветна, обедното слънце жареше немилостиво. Бръмчаха насекоми, пищяха до полуудяване цикади.

Пакостливите маймунки саймири начело с великанския си водач, все едно, Гъливер сред лилипутите, се въртяха наблизо, претърсваха дървета и храсти, като се провикваха с флейтоподобните си гласчета. Изглежда, гърмежът не ги бе уплашил достатъчно. Ето, Големия отново приближи, покатери се по подпорния кол и поsegна да отмъкне яйчицата на колибрите, пък и мътещата му другарка, ако успееше да докопа и нея.

Ала криво си бе направил сметката. С ядно избръмчаване като пикиращ миниатюрен самолет мъжкото колибри връхлетя и атакува без колебание. Удар! И маймуната отскочи с писък, притиснала с длан ослепеното си око. Подире ѝ се пръсна цялото стадо, изчезна в гората.

На поляната отдолу избухна нова гълчка. Злополучният мъжки коати се бе престрашил най-сетне да се прилепи към стадото на женските с децата. И главно да засвидетелствува симпатиите си към една млада самка. Ала не бе дооценил силите на съперника си, който преди него бе заявил, че му е омръзнал ергенският живот. Видял присламчващия се към възлюбената му противник, която по неписаните закони на мъжкия пол по целия свят бе обявил за свое притежание, той връхлетя отгоре му с цялата ярост на рицар, чиято семейна чест е осквернена. Мъжките коати имат опасни кучешки зъби. И новодошлият тозчас изпита острината им. Не можа да устои срещу бесния му устрем. Пък и сред животните има някакво неписано правило, кодекс на поведение. Малко различен от човешкия. Чужденецът, дори и по-сilen, обикновено отстъпва пред този, който пръв е предявил правата си.

Оттегли се, повлече опашка и побягна окървавен и раздърпан. Победителят не го гони дълго. Гледаше да не се отдалечава много-много от избраницата си. Отде да знае? Току-виж, някой друг взел, че се възползвал от залисията му.

Коати спря, разгледа тялото си, помириса с дългия си нос окървавената си козина и припна към реката. Нагазил в плитчината, той се залови да си мие лапите, после все тъй старательно като перачка изми с лапи опашката си, наплиска гърба и корема си. Повече не можа — не му остана време да довърши банята си.

Примамена от мириса на кръвта, доплува пиранхата с карнерото. А току след нея — друга нейна сестра, тя пък цялата прогризана от глисти. И коати бързо-бързо се измъкна на брега. Да поизчака — пък може да се махнат.

Наистина се махнаха. Прогонената от електрическата змиорка гигантска видра със семейството си се бе установила на ново местожителство върху тоя бряг. И тъкмо днес извеждаше децата си за първите уроци по риболов.

Неопитни бяха видричките. Затова пропуснаха пиранхата с карнеро, която в ужас се спусна в дълбочините. Ала успяха да уловят другата, нападнатата от глистите. По-бавна беше тя, по-обезсилена. Ей така става често в природата, при изградените през хилядолетията взаимоотношения в животинския свят. Видрите, уж врагове на рибите, всъщност се оказват техни неволни санитари, унищожавайки още едно огнище за рибешка зараза.

Пристъпвайки важно-важно с дългите си крака, големият щъркел ябиру приближи папратовия храсталак. Наведе глава, погледна с едно око, погледна с другото. Доволен. Бе открил скривалището, където избягалата от боата лабария беше родила шестдесетината си змийчета. Проточи тежкия си клон. Когато го вирна към небето, в него се усукваше едно змийче, което тутакси изчезна в гърлото му. Посегна втори, трети, четвърти път.

Тогава отгоре му връхлетя разярената майка като запокитено копие. Ала щъркелът се оказа по-бърз и от копието. Посрещна я с клон и я чукна по главата. После, без да я погледне как се гърчи зашеметена сред мъховете, продължи угощението си.

Накрай, заситил глада си с десетина според неговия вкус превъзходни хапки, се надигна тежко във въздуха, понесе се нанякъде над реката.

На опразненото от него място на пиршеството допълзя мусураната, голямата неотровна змия, която по никакво хрумване на майката природа предпочиташе отровните си братовчедки пред всяко друго лакомство. Тя също нагълта още няколко лабарийки. И си отиде.

А майката лабария, опомнила се най-сетне, пропълзя бавно към скъпоценните си рожби. Да уварди поне останалите.

НАВОДНЕНИЕТО

Наводнението дойде толкова внезапно, че изненада дори скитащите мравки — ецитоните, които толкова добре са опознали тая стихия, че по тяхното бягство местните жители се досещат не само кога ще прийде водата, ами и докъде ще стигне.

Облачната завеса, която бавно пълнеше от запад и чиито светкавични отблъсъци просветваха по небето предишната нощ, още не бе стигнала дотук, но там, в горното течение на реката, беше изляла чудовищната си маса вода. Нивото на реката се бе надигнал почти изведнъж и като петметрова стена се носеше надолу, преварвайки дъжда и помитайки всички по пътя си. Мътните вълни ведно с изкоренените дървета влечеха безброй трупове на маймуни, коати, броненосци, тапири, птици.

Ецитоните тъкмо бяха построили от живите си тела кълбовидното си кухо гнездо, и мравешките майки бяха започнали да снасят вътре яйцата си. Така смятаха да изчакат, докато се излюпят и поотраснат личинките, за да поемат отново на път, сеейки ужас, където минат.

Ала стихията обърка намеренията им. Добре поне, че и тоя път те я усетиха преди другите, преди да се разбягат обезумелите животни, преди да се разлетят с крясък птиците от залетите им гнезда, преди кайманите да се укрият в по-зашитени от вълната заливчета.

Като по команда майките преустановиха яйцеснасянето. Живото кълбо се сплеска, после започна да се размотава, източи се в дебела черна нишка към вътрешността на гората. Милиони мравки, подобни на безкрили черни оси, поеха, подредени в обичайния си походен строй — в средата майките и работничките, които пренасяха личинките и яйцата, край тях другите работнички, а отстрани, в охрана, настървените войници с огромни извити челюсти, — смутени и объркани и затова още по-озлобени, помитайки всичко живо по пътя си и стоварвайки нов ужас в душите на вече ужасените от грохота на

прииждащата вода животинки, които се бяха надявали тук да намерят спасение.

Много малко твари не се бояха от тях. Даже ги смятала желана плячка. Безпристрастната природа никого не бе създала неуязвим — нито ягуара, нито пиранхата; нито гигантския кайман, нито малките ецитони. Отгоре им жужеха мухи паразити, които възсядаха гърбовете им, за да снасят там яйцата си. А още по-високо се стрелкаше една черна късоопашата птица с бели нашивки, огненооката мравеловка, която понякога кацаше на някой клон и оттам следеше с червените си очи източващото се под нея лакомство, като чуруликаше доволно. После се стреляше надолу в бръснещ полет и отмъкваше в клюн набелязаната жертва. За да съществува, всеки трябваше да се храни — всеки на отреденото му местенце от трапезата.

Подушил толкова дълго търсеното шествие, безкракият гущер ибижара нагъна тяло и тръгна редом с мравките. А те, безпощадни към всичко живо, него не докосваха. С какво ли тайно оръжие го бе снабдила природата? Все едно, не го усещаха, все едно, се бе скрил под някаква шапка-невидимка. Похапваше си от тях и маршируваше редом с плячката си в очакване на деня, когато пак щяха да направят гнездото си, та да снесе вътре яйцата си, да осигури и потомството си с обилна храна.

Преци няколко дни една безгрижна женска бе удостоила гнездото на мъжката дългопръста птица якана с благоволението си и бе оставила под бащинските му грижи яйцето си. После го бе споходила втора готованка, та и трета. Насадили го бяха да мъти три яйца, а те бяха продължили лекомисленото си и сладко безделие. И сега, при настъпващото бедствие, клетият мътач беше принуден да се справя сам с тая тройна грижа. Той грабна едно яйце, та го пренесе навътре в сушата, докъдето допускаше, че няма да стигне водата. Грабна второто, сетне третото. Чак тогава се поуспокои, започна да си прави ново гнездо.

А водната стена се носеше с рев надолу. Тя заля блатистото игапо, връхлетя като лавина върху зелената грамада на варзеята, разкъса лияните, изкорени отделни дървета. Вечната, непресекваща битка между двете стихии — сушата и водата — се разрази с нов изблик на ярост.

Някога тук, на мястото на блатото, растеше непрогледна гора с великански дървета. Докато един речен ръкав кой знае как успя да размие брега си. И заля гората. Загина цялата предишна растителност, която е приспособена да издържа само на краткотрайни заливания. Неусетно гората се превърна в блато. Та и сега тук-там над повърхността му се виждаха подаващите се недоизгнили пънове, почернели, зловещи. Сушата, то се знае, не се призна за победена. Отново настъпи. Направи десант — изпрати пионера си, водния хиацент, който оплете блатото като сунгер. После се втурнаха в пристъп лилиите. А след тях във всеобща офанзива налетяха папурът, острицата, стрелолистът, тръстиката. По тинестия бряг почнаха да се надигат върху кокилестите си корени покълнеците на палмата пашиуба. Окопаваха се върби и хибискуси. Сушата бавно, но сигурно с придобития в милиард годишната борба опит печелеше позиции, отнемаше от завоевателя заграбената територия.

С тоя си удар водата навярно целеше да отвърне с мълниеносен противоудар, с един замах да помете спечелените с години вражи придобивки. Тя се стовари върху младата и крехка растителност като чудовищна водна коса. И с рев на водопад. Покоси покълналите палми, изскубна хибисковите храсти, подрови корените на върбите. И толкова. За повече силите не ѝ достигнаха. Тръстиките и папурите притъпиха устрема ѝ. Бяха се вкоренили добре, при това стъблата им бяха жилави и гъвкави. След първия порив на стихията веднага изправиха чела.

Убедила се, че и този ѝ опит се проваля, реката утихна. Потече отново спокойно, сякаш не бе бесняла допреди миг.

Само челото ѝ, като полетял водопад, продължи пътя си надолу, понесло върху ревящия си гребен смърт и разрушение.

Ето, връхлетя върху двете сражаващи се чудовища, превъртя ги, сякаш не бяха огромните кайман и анаконда, а някакви червей и попова лъжичка. После ги запокити с целия си бяс върху изпречилата се насреща вековна гора. Двамата великани, зашеметени, пребити, отпуснаха смъртоносната си хватка и побягнаха да се спасяват, всеки както умее, от гнева на стихията.

Човекът, който беше заспал дълбоко, изтощен от пристъпа на треската, най-сетне се събуди от клокоченето на водата. Той изскочи навън залитащ, като се подпираше в стените да не падне отново. И видя, че хижата му вече се бе превърнала в наколно жилище.

Подпорните диреци, залети до половината, скърцаха под напора на довлечените дървета и плаващи островчета. Ако нивото се надигнеше още, ако приойдеше нова вода, щяха ли да устоят?

Наводнението, преварило обикновеното си време, бе изненадало и него, бе го сварило неподготвен — без никакви запаси: от фасул и ориз, от маниока и сушено месо, от орехи и живи костенурки.

Досетил се за своите две пленнички в оплетената под колибата кошарка — единственото място, с което разполагаше, той погледна надолу. Уви! Водата ги бе отвлякла.

Разполагаше само с няколко кутии ориз и фасул. А когато ги свършеше...

Наводнението е гладно време. Тогава и рибата се крие към дъното. Тогава и земният дивеч или е избягал навътре в „тира фирм“¹, или е обсаден по незалетите островчета. А до тях може да се добере само с лодка.

Къде е неговата лодка?

Той я потърси с трескав поглед. Нищо, ни помен от нея. Само домъкнати пънове, клони и тръстики, натрупани зад нагазилите във водата дървесни стволове.

Лоша шега му изигра отново Голямата вода. Всеки път все нещо ново, различно, неочеквано.

При това и с един болник при себе си. Раненатаboa почваше да се оправя вече. Не лежеше, както преди, отпусната като гигантски маркуч върху пода, не съскаше болезнено-заплашително при неговото приближаване, а правеше първите си опити да се свие в обичайната си кълбовидна поза. Наистина, още не умееше да пълзи, лежеше си все там, където я бе оставил, когато я дотътри горе, но от време на време поизправяше глава да огледа новото си местообитание, а веднъж-дваж му се стори, че в очите й блеснаха пламъчета при вида на кацналите папагали върху пръта, който им беше сложил своевременно.

Тъкмо мислеше да й улови нещо, някоя пака или агути, за да й я предложи жива — и ето, стихията обърка и тоя му план. Сега се налагаше и змията да погладува. Въсъщност тя, като повечето влечуги, може да издържа гладна много по-дълго от него.

Единствени папагалите бяха и щяха да си останат сити. Женската облиташе непрекъснато околността и затрупваше оздравяващия си другар с подаръци: семена, пъпки, плодове. И то такива плодове, че на

човека му се приискваше да ги отнеме от преситения болник. А и той вече се съзвезмаше. Кракът бе оздравял напълно. Изглежда, само крилото нямаше да се оправи. Раната зарасна, но ставата остана схваната, неспособна да го вдигне отново във въздуха. Ще не ще, принуден беше да остане при человека, от когото всъщност и двете птици вече не се плашеха. А тая мисъл дори му беше приятна. Колко често едно наше малко удоволствие струва нещастietо на другия. То означаваше, че няма да го напуснат, че щеше да си има другари.

В това време капуцините се суетяха уплашени по оплетената от зеления удушващ гигантска сейба. Притичваха по горните клони, спускаха се на долните, пищяха пронизително и замерваха с отчеснати вейки прииждащата вода, та дано я уплашат, дано я прогонят. Нима и хората не правят подобни безсмислици, нима и те дори и сега не стрелят с пушка да разпръснат градоносните облаци, нима и досега не отслужват молебни за дъжд, нима някои не се завъртват три пъти при среща с черна котка?

Чак когато се убедиха, че реката не се надига повече, маймуните притихнаха. Продължиха заниманията си, сякаш нищо не е било. И така, успокоени, от клон на клон се пръснаха по съседните дървета, като се провикваха гласовито да не се изгубят.

Малкото капуцинче за пръв път виждаше такова чудо — реката да дебелее катоboa, кога нагълта по-едра плячка. И все не можеше да откъсне поглед от нея, където и да го понесеше припряната му майка, която никъде не можеше да се застопи на едно място. Все притичваше по лианите, все проверяваше плодове и пъпки, все посягаше към чуждите находки. Все намираше да се скара с някого за нещо. С мъжките, то се знае, се отнасяше по- внимателно. Защото те не си поплюват много-много. Ала с младите и със самките се намираше постоянно в натегнати отношения.

Та и сега. Издебнала един безбрад самец, още невстъпил в разряда на възрастните, който бе изчовъркал с клечка никаква тълста личинка, с виртуозно сръчно движение тя му я измъкна почти от устата. И когато ограбеният посегна да си я вземе обратно, крадлата се разкрещя тъй, че всички се заковаха слизани по местата си. После притича до водача, който, след като бе разбрал кой пак дига тая олелия, вече й бе обърнал гръб, задърпа го с ръце и с писклив глас му заразправя колко много я е бил младият хулиган, като с плач и хленч не

му даде да изрече поне една думичка за свое оправдание. Водачът пак опита да се отмести, без да вземе становище, но тя съвсем не възнамеряваше да се откаже от това, що си бе наумила. Отново го задърпа и отново се заоплаква, като настояваше за правосъдие, обсипвайки го с ласкателства за справедливостта му. Най-сетне, решил да се отърве от нейната натрапчивост, а може би и поласкан от славословията ѝ, почувствуval се все едно маймунски Соломон, той изръмжа никаква заплаха към младежа, който вдигна рамене и се отдалечи, започнал рано-рано да проумява колко струва правдата на тоя свят, а клеветницата, доволна от поредната си победа, продължи да претърска листата.

И ако капуцините нямаха основания да се тревожат от наводнението, защото дъrvoto им се допираше до съседните дъrveta и защото в краен случай, дори обсадени, умееха да плуват, то положението на братовчедите им, ревачите, беше отчайващо. Горките, водата ги бе издебнала тъкмо когато опоскваша новите узрели плодове на монстерата върху пашиубата. И вече нямаха никаква възможност да се измъкнат оттам. Като в клопка. Защото палмата беше израсла на открито, без да се докосва до никое дъrvо. А ревачите не само не умеят да плуват, те направо изпадат в ужас от близостта на водата.

И така, сбити в куп, отново замъркнали, те се пулеха надолу, към клокочещата стихия, която продължаваше да оплита в решетката на кокилестите корени цели купи клони и треви. От напора на прииждащите водни маси, спънати от тоя нарастващ бент, клетата палма, претоварена от нагласилите се върху плещите ѝ готованци, простенваше с болезнено проскърцване. Нещастните маймуни с животинския си усет все повече се убеждаваха, че опората им, самата тя безпомощна срещу бедствието, няма да издържи дълго.

И ето, прибави се нова беда. Подплашен от нещо, откъм отсрещния бряг се зададе цял облак папагали монаси. Навярно водата бе съборила дъrvoto, върху което бяха изградили килийките в кооперативната си кула от клечки. С кряськ и пляскане на криле, наподобили прелитащ самолет, те се завъртяха над гората и взеха, та накацаха тъкмо там, където не биваше — по монстерата. Може би искаха всички, колективно, да я изследват дали е подходяща основа за бъдещия им дом. Клетата палма простена още по-мъчително и започна да се наклонява бавно-бавно, накъдето я тласкаше водата. Попаднали в

такъв капан, ревачите обикновено умират от глад, след като опоскат всичко годно за ядене наоколо: плодове, пъпки и буболечки. А сега на това отгоре се прибавяше и новата заплаха — да се сринат с прекършената палма във водата.

Отстрани, седнал на съседното дърво, обронил глава върху гърдите, продължаваше да мълчи предишният им вожд. И само очите му, подвижни и живи, издаваха бурята, която вилнееше в дивата му душа. Изглежда, той съзнаваше добре какво означаваше всичко това. Имаше богат жизнен опит, представяше си какво ще стане, когато палмата рухне. И макар че вече не носеше никаква отговорност за това, духът на водача, устройството на неговото мислене, грижите му не бяха го напуснали съвсем. Немият не се двоумеше, не разсъждаваше. Нагонът му повеляваше само едно — да действува.

И той пристъпи към действие. Какво беше то — дали мъдро обмислено решение, предварително изготвен план за спасение на бедствуващото стадо; или пък прост, неосъзнат нагон за саможертва — щом като загиват близките му, нека да загине и той? Кой би могъл да отговори? Или пък и едното, и другото. А правилното решение може би се бе зародило после, при самото осъществяване на неосъзнатото докрай намерение.

Ревачът се залови за провесената косо лиана с отдавна изгнил корен, чийто горен край се бе вплел яко във върха на съседната сейба, и се отпусна ведно с нея, полетя като махало напред, долетя до монстерата и се залови с опашка за нея. А това беше най-важното, то вече говореше за обмислена преднамереност. След като попадна при своите, не пусна лианата. И заръмжа мъчително с повреденото си гърло.

Всъщност в разговора на маймуните звукът взема слабо участие. Главното при тях са жестовете и мимиката, като езика на глухонемите. Ей тъй, като глухонемите, го разбраха и съплеменниците му пръв се досети брадатият водач. И с истинска маймунска пъргавина, удесеторена от страх, се прехвърли върху сейбата, последван, както е редно, от придворните си, а на края, подобно на евакуация при хората, от обикновените простосмъртни самки и самци.

Видял всичко от начало до край от заобиколената с вода тераса, гаримпейросът неволно се замисли. В душата му все повече се вгризваше червеят на съмнението дали разликата между човека и

животните, и особено с висшите видове, е тъй голяма, както опитваха да го убедят религията и теорията за условните рефлекси, все още властващото течение в биологичната наука. И то в психичната област. Да не говорим за физиологията, където вече никой не намира такава разлика. Всяко чувство, всеки порив, всяко психично качество на човека при добросъвестно наблюдение се открива и у животните. Само че в по-низша степен. И любов, и омраза, и завист, и преценка, и избор, та и чувство за дълг. Не качествена, а само количествена разлика. Дори и разговорната реч, с която толкова се гордеем. А глухонемите? По този признак можем ли да отречем, че са хора? Значи, не тя е признак на съвършенство, а нещо друго — способността за обмяна на информация, да се общува с чувства и мисли. И тогава, при такава постановка, привилегията на човека изведнъж отпада. Защото не само той умее това — ами ултразвукът на делфина, мимиката на маймуната, електрическите импулси на змиорката, танцът на пчелите, миризмата на мравките...

Облекчена от немирния си товар, палмата се поизправи. Види се, и тоя път ѝ се размина, и тоя път се запази от грозящата я опасност.

Когато и последният младок се изкатери по спасителната лиана, немият ревач реши, като капитан на потъващ кораб, че е вече време и той да се оттегли. Ала отгоре го посрещна озъбен, побеснял от ярост, брадатият, като че ли изведнъж забравил стореното благодеяние равно според човешките мерки на подвиг, — видял отново в него не героя, а само претендента за трона му.

Правото да спасява народа си принадлежи само на водача.

И започна да се спуска насреща му, следван от телохранителите си, като се друса със все сила, видимо решил да обручи съперника си във водата. А зад него ревяха и се зъбеха заканително поданиците му, всеки опитвайки да надвиши другите, за да го чуе водачът, та да му се докара, засвидетелствайки му привидното си яростно усърдие.

Смутен от тая неочеквана и неоправдана враждебност, немият неволно отстъпи надолу, доближи водната повърхност.

Тогава внезапно от мътните ѝ дълбини изплува анакондата, успяла да се съвземе след боя с каймана. Огромната змийска глава, раззинала зъбатата си уста, се стрелна светкавично и захапа задницата на ревача. Макар и обезумял от ужас, той не се пусна. Вкопчи се още по-стръвно в лианата, сякаш срасна с нея. Гигантската змия побесня,

зашиба с опашка, напъна цялата си мощ. И може би това щеше да бъде краят... Маймуната усещаше как пръстите ѝ се изхлувват от опората си...

Несвикнал да остава безучастен пред злото (а всъщност кой ли е в състояние да го обезвреди!), човекът насочи пушката си и стреля.

Куршумът рани леко нападателката. От болка тя изфуча сърдито и отпусна хватката на челюстите си. Очаквал само това, немият се дръпна рязко и се изкатери мигновено навръх лианата.

Подплашени от гърмежа, маймуните се бяха юрнали презглава към вътрешността на селвата, последвани, а след това, както би трябвало да се очаква, преварени от дългобрания си предводител.

А немият се сви в едно разклонение на дървото, обхвана го с опашка и се залови да облизва раните от змийските зъби. Тъжен, отчаян, съкрушен. По-мрачен от когато и да било.

Такава беше благодарността на народа му...

АРА

Ара изкряка пронизително. И от тоя крясък човекът се събуди на часа. Надигна се сънлив, огледа се. Нищо тревожно. Боата лежеше на обичайното си място, в ъгъла до огнището, а двете птици, притиснати една о друга, наежени, продължаваха да си дерат гърлата.

Но щом излезе на площадката, тозчас се врътна надире, грабна пушката и излетя навън. Само че късно. Придошлата вода, неподсиlena от нови дъждове, вече се бе оттекла напълно, прибрала се в старото корито, оставила само незасъхнала тиня и наръчи оскубани треви и клони.

Подушил с безпогрешния си усет какво го очаква, куцият ягуар, току-що изоставил опита си да се покатери по стълбата, успя да се шмугне в шубрака преди изстрела. Маймунските стада в цялата околност се разреваха, разлетяха се с крясък тукани и папагали, надигна се такава олелия, че стрелецът побягна отново вътре, запушил ушите си с пръсти.

Е, добре му се отплатиха тоя път двата храненика. Куц ягуар, при това изгубил страх от человека, наистина е неособено мил съсед. Хубаво е да имаш такива часовои у дома си. Нали и гъските едно време спасили Рим?

Той поsegна, та погали и двете по още наежените глави. Те вече бяха свикнали доста с него, щом като му позволяваха такива ласки. Изглеждаше, че дори са им приятни.

За жалост крилото на мъжкия все не се оправяше. Беше се подуло, гноеше. Нещастникът седеше на пръта никак необично за рода си умърлушен, мълчалив и настръхнал.

— Горкичкото! — рече човекът, като го погали повторно.

Често го казваше. Друга дума не му идваше наум, така обхванат от състрадание.

Той сложи да се вари кафето за закуска и докато чакаше, приклекна до боата. Тя и сега не изсьска насреща му, а го посрещна с леко трепване на цялото тяло. Нямаше съмнение, оздравяваше.

Прехапаното място вече не висеше тъй безпомощно като пречупено. Двете половини, които отначало се гърчеха като отделни същества, почваха да се подчиняват на едни общи заповеди. Стори му се дори, че във вторачените ѝ немигащи очи просветна приветлива искрица. Някакъв блед израз на доверие, без обичайната свирепост на змийския поглед. Сякаш бе осъзнала добрината, що ѝ бе сторил. И му отвръщаше с разбиране.

Досмеша го на часа, щом се улови в тая неуместна сред селвата сантименталност. Вече беше склонен да приписва човекоподобни психични качества не само на маймуните, ами и на такива низши твари. Изглежда, толкова бе зажаднял за човешка дружба, за взаимност, та вече почваха да му се привиждат подобни чувства навред. А знаеше, още не бе забравил уроците по биология. В учебниците беше написано черно на бяло — змията е примитивно гръбначно животно с недоразвита висша нервна дейност. Главният мозък на гигантската анаконда тежи колкото мозъкът на новороденото котенце. Какви душевни прояви при такова количество нервно вещество? И все пак — все в същия учебник се подчертаваше, че интелигентността не се измерва само с теглото на мозъчното вещество.

А защо тогава по целия свят това низше влечуго е било предмет на поклонение? От Индия до Мексико. Учените имат отговор и на тия въпрос: Човек обоготворява това, от което се бои. Навярно страхът от змиите е вроден у человека, наследство от скачащите по клоните негови прадеди. Неведнъж гаримпейросът бе виждал как се разтреперваха от ужас, как се вцепеняваха при вида на най-безобидната змия маймуните, които предизвикателно дръзко замярват с клони и плодове пумата и ягуара. И все пак... Човекът се е боял и от мълнията. Без да ѝ е приписан мъдрост. А за древните хора змията е символ на мъдростта. За египтяните Великата змия е измътила яйцето на света. В Елада мъдрата Атина е изобразявана редом със змия. В библейските легенди за грехопадението главната роля е отредена пак ней, да поднесе на Ева плода на познанието. Какво съвпадение — змията и познанието! А жезъльт на Асклепий с увитата змия — емблемата на медицината...

Трябваше да ѝ намери храна. Вече бе заложил няколко примки. И то жива плячка: агути, пекарче, капибарка. Да я върже пред боата, та тя да повярва, че сама си я е уловила.

А му се налагаше да продължи работата си. Струваше му се, че бе открил диамантеното находище, ей там, отвъд носа, където след завоя речният ръкав се усукваше в множество водовъртещи, които зейваха ту тук, ту там като едра сипаница върху водната повърхност. Има ли водовъртещи, значи, дъното е неравно, значи — има вероятност да се задържат довличаните от водата кристали.

И докато човекът отиваше нататък, понесъл сечивата си, да опита щастието си и тук, оцелотът, който постепенно бе успял да поочисти устата си от шиповете на бодливото свинче, измършавял, с гноясали устни и зъбни венци, претърсваше гората за никаква храна, която може да се гълта лесно, без борба и без дъвкане. И видя причинителя на ужасните му страдания. Увиснало на опашката си от най-ниския клон, бодливото свинче гризеше с острите си зъби крехките пъпки, то самото подобно на купчинка мъх. Тоя път оцелотът не го нападна. Научил бе добре жизнения си урок. Само отскочи встрани с гневно изсъскване, сякаш и той като туземците се боеще от приписваната му способност да стреля отдалеч с безпощадните си игли.

Продължи да дири това, което би могъл да приеме: жаби, гущери. Ето, затисна с лапа една жаба. И с недоволно мръщене, със скимтене я налапа неохотно. Знаеше, че не понася на стомаха му, че цяла нощ ще го боли. И все пак по-добре с пълен stomах, който боли, отколкото с празен.

Изведнъж чу никакво шумолене. Взря се. Цяло гъмжило змийчета. Пфу! И те като жабите бяха трудно смилаеми. И все пак... Налапа едно, две, три...

После с два скока се озова на дървото,оловил шумоленето през листната настилка на старата лабария, която бързаше да накаже похитителя на това, що бе останало от многочислената ѝ челяд.

И днес гаримпейросът не можа да намери жадувания диамант. Види се, тъй му било писано. Защото видя бременната тапирка, която сега за него щеше да олицетвори пръста на съдбата.

Останал бе без месо. Нали наводнението отвлече затворените в плетения загон костенурки? А месото на тапирите е не само много по количество, ами и превъзходно на вкус. Тапирката поглеждаше от време на време из гъсталака, после се навеждаше и ловеше с хобот плодове.

Човекът не устоя на изкушението. Заряза сечивата си, задебна я като хищник. Знаеше, тези животни са прекалено предпазливи. И съвсем не глупави, на каквito намеци навежда името им. Много находчивост е потребна, за да бъдат надхитрени.

Търсейки като ягуара страната срещу вятъра, той опитваше да предугади вероятното ѝ бягство, за да се озове навреме там, готов за стрелба. Но винаги, когато помислеше, че е постигнал целта си, преследваната неочеквано изменяше посоката си и тръгваше тъкмо натам, където най-малко я очакваше.

Разиграваше го. Ловецът почна да се дразни от тая игра на криеница. Стори му се безконечна. Време беше да ѝ сложи край... Или-или... Или да я застреля, или да я прогони съвсем. И макар че от такова разстояние трудно се улучва, той вдигна цевта.

Как разбра пустата му тапирка, сякаш бе прочела мислите му? Преди да я постави на мушката си, и тя изчезна.

Разгневен, недоволен, дето може би твърде много я бе дебнал, неудачникът метна пушката на рамо. И пак я видя как къса листа и вейки.

То се знае, гоненицата започна отново. И отново се прекрати, щом той понечи да се прицели. Тъй — няколко пъти. Ловната му страсть се разпали. Нима щеше да го разиграва него, венеца на природата, някакво диво животно. И с тъй изразително име — тапир!

Опита друга хитрост, трета...

Отде можеше да знае, че на преследваната жертва вече бе наблизило времето да ражда? И търсеше скрито местенце да се усамоти на спокойствие — търсеше тихо кътче, все едно олтар, където щеше да се изпълни великото тайнство на природата, вечно, обновяващо — появата на новия живот, брънката между миналото и бъдещето, едно малко мостче към безсмъртието на вида...

Чак тогава разбра, че се е заблудил. Неусетно се бе отдалечил от брега и от хижата си. Всяко лекомислие се плаща. Сега и той трябваше да заплати лекомислието си да се впусне в такова ловно преследване, без да познава, както трябва, околността. Затова местните хора не се разделят от мачета. Не толкова за да си пробиват просеки през гъстите шубраци (такива непроходими обраствания има само в окрайнината), повече — за да правят нарези по дърветата, та да се ръководят по тях

на връщане. Индианците пък, които нямат мачети, кършат вейки. Той би могъл също като тях, ако се бе сетил навреме. Но сега...

Сякаш коварна сила беше замъглила преди това разсъдъка му. И той, без да ще, си припомни суеверията на местните хора за злите горски духове, които, преди да те унищожат, ти отнемат разума. Нима и тоя тапир... Зъл дух...

От уплаха не можа и да се засмее на глупавото си хрумване. Заозърта се да намери какъв да е признак за ориентиране. В родината му те бяха толкова много. Мравуняците са изградени от незасенчената страна на големите дървета, което значи на юг. Мъховете пък растат по северните им страни. Годишните кръгове на пъновете са по-дебели от южната страна. При това слънцето се вижда през редките корони. А тук? Тук нито мравуняците, нито мъховете се подчиняват на някаква закономерност; нито пък има кой да сече дърветата, та да остават пънове; нито пък при това вечно лято се образуват годишни кръгове. Мъхове и мравуняци навред — от земята до върховете. А слънцето? Под тоя листен покрив, натрупан на няколко етажа, не прониква никакъв слънчев лъч. Слънцето е тъй далечно и тъй недостижимо, както на морското дъно. И както на морското дъно се процежда само бледо малахитово сияние — не светлина, а зеленикав сумрак, в който гигантските стволове заприличват на приказни декори във фильм на ужасите. И сякаш неживи дървета, а циклопски партенон от безредно възправени колони — по-стройни или чудовищно дебели, пъстри или убийствено едноцветни, гладки или ръбести, набраздени с усуканите ребра на дъсковидните корени или оплетени, ще речеш, окованы с вериги от жилестите врежове на лианите.

Селвата е буйство, изстъпление на кипящия живот. Но само горе, по високите листни етажи. Не тук, до земята. Тук, във вътрешността на гората, няма подлес, няма треви и храсти, няма цветове. Тук е царството на смъртта. И на гниенето. Едно безкрайно гробище. Всичко, което умре горе, пада да изгние тук: листа, клони, цели дървета. Насекоми, птици и едри животни. Във въздуха се носи тежка, упойваща миризма на парник. И на морга...

Селвата, това безчувствено чудовище, го притискаше със задушаваща тежест. Вледеняващо душата му. Лишила го от слънцето и от чувството за собствено място под него, тя замъгляше разума му. Впръскваше в душата му смразяващото съзнание за малоценност. Тук

човек затъпяваше — защото единствената му цел не бе да се развива, а само да оцелее, да остане жив, на всяка цена. Та какво всъщност представляваше тук „венецът на природата“? Само една буболечка сред гигантизма на гората; едно нищожество, по-маловажно от всички тия животинки, които се провикваха отгоре или се ровеха в шумата долу — които всъщност бяха на своето място, докато той бе съвсем чужд за тоя свят, една отвяна от бурята пеперуда. Нищо повече.

Тогава интуитивно усети прокрадващия се ягуар. Извърна се рязко, насочил оръжието си. Ала преди той да натисне спусъка, куцият звяр отскочи зад един дъсковиден корен, висок цял човешки бой. Явно, известно му бе какво може да очаква от това съмъртоносно дуло.

Почувствувал се изведнъж в положение на дивеч, ловецът се поколеба. После веднага реши. Трябваше да се справи поне с едната заплаха. И пое дебнешком нататък. Но когато погледна зад корена, хищникът беше изчезнал, сякаш се бе стопил във въздуха. Като привидение.

Уви! Той знаеше, не се бе стопил. Причакваше го другаде.

В гората животните не се осланят много на очите. Повече на носа, на ушите. А слабото обоняние на човека не можеше да се мери с дивите зверове. Оставаше му само слухът. Единствено на него трябваше да разчита сега. Запомнил бе от индианците. Затова и той като тях започна да се вслушва с отворена уста, да не шуми въздухът през носа. При това внимаваше да не извръща рязко глава, защото и най-лекото проскърцване на прешлените можеше да заглуши изшумоляването на прокрадващия се хищник.

След двадесет крачки го усети, по-надалеч, недосегаем за точен изстрел. Ще речеш, че бе изучавал науката за вероятността на верния прицел.

В същото време тапирката, успяла да се измъкне от преследвача си, се върна бързо назад, към брега (за нея гората не беше зловещ лабиринт, а роден дом), върна се, та там, из непроходимите гъсталаци, да намери необезпокоявано място за раждането. И скривалище през първите часове от живота на бъдещата си рожба.

А по сребристата цекропия, огненовото дърво, бяха пропълзели пълчищата на мравките листорези и без да подозират очакващата ги участ, се бяха нахвърлили върху листата ѝ. Така, за ден-два, ако никой не им попречеше, можеха да обезлистят много по-голямо дърво от

цекропията. Допуснали бяха само един пропуск — че жертвата им има сигурни, самоотвержени защитници. Ето, от празнините на кухите ѝ стъбла рукаха отредите на огнените мравки — таиз, които се нахвърлиха върху неканените си братовчедки. Листорезите не устояха срещу войнствения им устрем. С оредели редици, оставили на полесражението безброй осакатени, преполовени и обезглавени трупове, те хукнаха обратно да се спасяват.

Безпощадната природа никога не дарява спокойствие. Изисква, повелява. Винаги нащрек; винаги, в най-улисващата грижа, да се озърташ, да слухтиш, да преценяваш.

Прегладнялата пума, все още недовиждаща с раненото от игуаната око, претърсваше настървено гората. Напоследък, така осакатена, децата ѝ оставаха все недонакърмени. Плачеха, скимтяха. И тяхната мъка я прогонваше тозчас от бърлогата; подгонваше я пак на лов по-силно от бич. Да хване какво да е, да засити своя глад, да набере мляко и за тях...

За тях, само за тях...

Преди малко бе срещнала осиротелия мравояд, който по законите на племето си вече се бе разделил с другарката си, като пристъпваше по обичая си тромаво, с подгънати под ходилата огромни орлови нокти. Сметнала, че би могла да го издебне, докато той разкъртваше един термитник и измъкваше в направления пробив трипедения си език, тя бе скочила отгоре му. Уви! Пак бе надценила силата си. Добре поне, че бе успяла да се отърве само с една драскотина на опасните му нокти, когато той неочеквано се бе извърнал да пресрещне коварното ѝ нападение. Изненадана, тя бе отстъпила благоразумно, преценила, че няма никакви изгледи за успех в един открит двубой, тъй, полусляпа. Предпочела бе друга, по-леснодостъпна плячка.

И подуши мириса на тапирката, която подготвяше леговището си. Усетът ѝ не я излъга. Досети се какво предстои. И се натъкми да чака. Вече имаше надежда — или крехко тапирче, отмъкнато от изнемощялата родилка, или пък — самата родилка.

Две майки. Едната диреща храна за своите деца, а другата — опитваща да спаси бъдещото си дете. И двете — еднакво прави, и двете с еднаква отговорност към бъдещето, еднакво задължени да запазят своите мостчета към безсмъртието на вида.

Тапирката прецени мигновено какво ѝ остава. Само това. Докато още има сили, да прогони коварната хищница. И с последно усилие, сподавила наченалите вече родилни болки, тя връхлетя срещу врага си. Принуди я да бяга в най-гъстия тръннак. Невиждаща с едното око, пумата се заплете в бодливата мрежа, уплаши се, заскимтя, цялата окървавена, с набити в кожата ѝ шипове.

И докато тя се мъчеше да се измъкне от този трънлив капан, тапирката побягна надалеч по само ней познатите ѝ тапирски пътеки. Спаси се и този път. Спаси и бъдещата си рожба. Но докога ли...

Ала човекът не се бе спасил. Напротив, объркваше се все повече. Навлизаше към вътрешността на безкрайната селва. И отчаянието сковаваше в ледените си пръсти сърцето му. Струваше му се, че обезумява. Че всеки миг може да изреве, да раздере дрехите си и да хукне гол през гората, пронизвайки я със запомнения от филмите вик на Тарзан, от който трябва да се вцепенят всички зверове на джунглата. Да се вцепени и ягуарът, който продължаваше да го дебне неотстъпно като зловещо привидение в очакване да отслаби вниманието си, да полегне, да задреме.

Затова нещастникът не спираше, а се мъкнеше без цел, без посока, само за да върши нещо, защото бездействието щеше да го подлуди, премаляя от глад и умора.

Дали пък от това притъмняващо пред очите му? Мракът изпълзява отвред, иззад дървесната колонада, като дим без мириз и вкус, избълван от невидими жертвеници, сгъстяващо се, забулващо зад нежното си було света.

Не, не само пред неговите очи. Наистина се мръкваше. А тук мракът пада бързо. Додето се наканиш да нощуваш, и вече е нощ. Още по-разтревожен, той се разбърза. Не можеше, не биваше да остане долу, на земята. С такова опасно съседство. И видял жилавата лиана, оплетена около едно голо стъбло, той се хвана за нея, та се изкатери с удвоени от страх сили до разклоня на дървото. Привърза се към него с кайша си, преметна пушката през врата си да не я изтърве случайно и се приготви за сън.

Но тозчас се свлече надолу. Бе зърнал напреде си подадората, паяка с ласо, който държеше с единия си крак къса паяжина с леплива капчица на края, готов да я метне като ласо върху първото прелитнало под него насекомо. Тоя хитрец е опасен не само за мухи и комари. За

хората също. Ухапе ли ти пръста, режи, без да се замисляш! Иначе — гангрена, а може и смърт.

До него видя и една космата мравка, по-голяма от стършел, която съскаше насреща му като змия. Нима би изчакал нападението ѝ? И на целия ѝ мравуняк? Това са най-едрите мравки. И най-свирепите — като пиранхи. Едно-единствено ужилване може да те свали на легло. А тук, загубен сред селвата, през нощта...

Обърна се и набързо попълзя по друга лиана. И там, вече с опит, разгледа основно новото си убежище. Опасни мравки и паяци нямаше. Само една стоножка, поне две педи дълга. Човекът я смачка с крак погнусен. Точно над главата му пък висеше огромно, на големина колкото него, хартиено гнездо на оси. Злите марабунта. За щастие вече се бяха прибрали за нощувка. А утре той щеше да бъде на път, преди те да се събудят.

Чак сега усети колко бе огладнял. Та той цял ден не бе турял ни трошица в уста. Но махна с ръка. Би издържал гладен и по-дълго. Само да намереше пътя за връщане. Нямаше опасност да умре от глад. Ако не умереше дивеч, щеше да наблюдава какво ядат маймуните — така поне нямаше опасност да се отрови от непознати плодове.

Тогава в мрачината отново съгледа преследвача си, който, докато го чакаше долу, бе решил да опита щастието си с един охранен агути или, както го наричат местните хора, златен заек. Само че агути успя да го превари. Та нали се намираше в своите владения? Познаваше отлично всяка дупка, всяка хралупа, всеки пън. С два скока се шмугна в отдавна използвания за целта кух дънер. И ягуарът се спря в недоумение пред отвора. Това беше обичайната хитрина на иначе беззащитния гризач, с която толкова често бе отървал кожуха си, като се бе измъквал незабелязан от другия отвор на кухината. Не бе предвидил само това, че тоя път там ще се окаже бразилската лисица, която и сега не се бе отделила от мощния си покровител. С един скок тя впи зъби в крехкото телце на надхитрения хитрец.

Човекът, заплашен и той от гибел, при чуждата трагедия неволно потръпна. Знаеше го. Жivotът в селвата го бе научил. Природата не познава естествената смърт. Тук всеки загива от насилие. Дори и болният не може да умре от болестта си, загризан преди това от нечии зъби. Няма старост, което е равностойно на грозотата. Има само здраве и красота. Болният, недъгавият скоро напуска сцената, за да

тържествува само жестоката прелест. Старостта — тая привилегия за човека, всъщност е неговото проклятие, отмъстителна гавра на непрощаващото битие заради неговата вироглава самонадеяност. „Боговете прибират млади любимците си.“ Тая мисъл на древните римляни, която често бе повтарял папагалски при спокойна обстановка, сега прозвуча в съзнанието му зловещо. Не, не искаше да бъде любимец. Нито на боговете, никому... Искаше да живее...

За свое голямо огорчение и лисицата не можа да се нарадва на попадналата ѝ изневиделица плячка. Защото ягуарът тозчас връхлетя отгоре ѝ да се възползува от правата си. За такива като нея са предназначени останките от пиршеството на силния. И тя, начаса разбрала мястото си, побягна страхливо с празна уста.

Човекът неволно си помисли. Колко лесно е наистина да бъдеш смел, когато си по-силен. Би искал да попита ягуара и нему подобните

какво щеше да прави, ако имаше силата на агути. Или на лисицата...

Не било писано и на победителя да се наслади на победата. С ядно грухтене към него се отправи стадото на пекарите, водено от новия безбрад вожд. Ягуарът предпочете да отбегне срещата си с тия дребни, но опасни бродяги и хукна нанякъде, а пекарите набързо поделиха изоставената плячка.

Тогава към тях се присламчи предишният водач със счупения зъб, който досега ги бе следвал отдалеч. Родено стадно животно, вече му бе омръзнала самотата, дебненето, озъртането. И когато безбрадият връхлетя насреща му, той се извърна ребром и покорно му предложи хълбока си, най-уязвимата част на тялото. Този прост жест, този явен признак на подчинение, пълно отдаване във властта на по-силния, мигновено обезоръжи нападателя. Хилядолетният инстинкт му заповядва властно да не докосва призналия се за победен противник. И той отстъпи, върна се сред стадото с победно грухтене. После, когато от злочестото агути не бе останало ни кокалче, го поведе нататък подир побягналия хищник.

Кротували досега, може би и те уплашени от присъствието на ягуара, високо сред клоните се развиkahа нагласящите се за сън маймуни саймири. Нощта е времето на ужасите, на смъртта, която дебне съвсем безпомощните тогава животни. Тя може да се появи с образа на пумата или оцелота, да пропълзи като песоглава змия или да долети с крилете на бухала. Затова страхливите маймуни се струпваха в куп.

Така, една до друга, им се струваше, че са в по-голяма безопасност, без да подозират, че това е нова хитрост на еволюцията, която така провеждаше подбора си. Най-сигурно, то се знае, беше в средата. Затова всеки се натискаше да се завре колкото може понавътре. Само че за това са потребни яки мускули. Там естествено попадат силните. И съвсем в средата — най-силният от силните. Както всяка вечер, така и днес на това място, най-далеч от опасностите на тъмнината, се намъкна големият самец. На пръв поглед за човешките разбирания несправедливо, безнравствено, срамно. За природата — единствено целесъобразно. Тя не се нуждае от слабите. Сила и справедливост се изключват взаимно.

Всъщност какво друго е еволюцията? Подбор на най-агресивното. Неговите синове, унаследили качествата му, които го бяха

издигнали до високия му ранг, както него щяха да изместват по-тихите, по-миролюбивите. А някога, както бащата на Едип — и него самия...

Макар и с едно око (нали другото му изкълва дръзкият колибър!), той все още запазваше водачеството си. Защото за това бяха достатъчни яките му мускули.

И то какво водачство! Същинска тирания, укрепена върху такава йерархия, каквато е немислима дори в прусашката казарма — това е общественото устройство на маймунското съжитие. Пък и на другите животински стада. На тях са непознати тия форми, които хората наричат демокрация, колективно ръководство, народна воля. И равенство, към което толкова приканваше Русо с призыва си: „Назад към природата!“

Изведнъж настана такъв мрак, че човекът вече не можеше да различи ръката си пред очите. Маймуните притихнаха, укротиха се и накацали по-горе от тях папагали. Ту тук, ту там започнаха да се обаждат нощните обитатели на селвата. Забухаха бухали, замяукаха козодои, наблизо заръмжа пума.

Сякаш чакали само него, по тялото му се посипаха безброй кърлежи, ситни като топлийки, които, бързо насили се с кръвта му, се издуваха в изпънати като балончета червени топчета. Налазиха го земните пиявици, забързали като гъсеници педомерки по клоните. И да е само дето смучат кръв, но те имат лоши навици. Проникват през носа и устата в трахеята. А там, като се насмучат с кръв, могат да задушат човека.

Ами пълчищата паяци, стоноги, скорпиони...

Тогава надуха миниатюрните си сирени москитите. Налетяха отгоре му по-стръвно от пиранхите. Едни дребни, почти невидими. Други огромни, като оси. Просто му домъчня за родните комари, които му се струваха кротки като пиленца в сравнение с тези тук. Надали природата в своята изобретателност за измъчване на голокожата твар, която бе вирнала нос да се провъзгласи за неин цар, беше сътворила нещо по-непоносимо от комара. Те облепваха очите му, измъкваха се в ушите, в устата и ноздрите. Той дишаше вече не въздух, а москити. Колко са прави тия, що говорят, че земята е създадена от бога, а Амазонията от Сатанаила. Та това всъщност не беше гора, не беше селва — то беше едно полесражение, непознато за човешката история, където боят не стихва нито миг. Отвред те дебнат врагове, от могъщия

ягуар до дребосъчетата москити — гладни, жадни за кръв. Всичко живо наоколо ти ламти да се нахрани с теб.

Нима някъде във всемира съществуваше нещо друго — никакъв цивилизиран свят, с къщи, с покриви, с водопровод, с легло, дори с баня, където появата на една дървеница е цяла драма?

Види се, човек трябва да прекара не повече, само една нощ, сам в селвата, за да се излекува завинаги от насажданата му с векове себевлюбеност, от патологичното самочувствие за изключителността му сред живата природа. Да се детронира сам, да прибере за по-късни времена, когато я заслужи напълно, короната си като цар на природата.

Хиляди светулки, запалили фенерчетата си, чертаеха огнена мрежа в мрака. Светулките — душите на загиналите серингейроси. А в какво ли ще се превърне душата на един заблудил се в селвата гаримпейрос — търсач на диаманти?

Започваше още една ужасна нощ в селвата, подобна на всяка друга — в това царство на ужаса.

ЗЕЛЕНИЯТ ВАМПИР

Зеленият вампир — апуизейро, бе достигнал вече земята с провесените си въздушни корени, които тозчас се бяха впили между високите дъсковидни подпори на сейбата във влажната пръст и бяха засмукали живителните й сокове. И като по чудо от този допир апуизейро бе придобил почти свръхестествена мощ. Набънал, пращащ от сили, той пускаше не с дни, а с часове, с минути нови корени и нови ластари, сякаш ги изстреляше. Готовеше се за големия пристъп. Чакал толкова дълго своето време, най-сетне го бе дочакал. Нека съседите му, остролистните бромелии, кактусите рипвалиси, фикусовите храстчета, огненоцветните орхидеи — нека те продължават жалкото си живуркане върху плещите на великанска сейба, доволни от това, че ги търпи, че им позволява да съществуват. Не тая беше жизнената цел на апуизейро, не за това беше дошъл на тоя свят. Създаден бе да бъде победител, не прост готованец. Само една шега му бе изиграла природата, за да поохлади гордостта му. Наредила бе тъй, че за да поникне, семето му трябва да попадне върху клоните на бъдещия си благодетел. По-право, на бъдещата си жертва, защото никой, дори гигантите на селвата, нито сейбата, нито желязното дърво, могат да устоят против смъртоносната прегръдка на разгърналия всичките си сили зелен удушвач.

Може би подло, нали? Такава неблагодарност! Всъщност за нея, за безчувствената, неразумна природа няма подло и честно, има само целесъобразно.

Без да забелязват безмълвната и безкръвна, при все това не по-малко жестока схватка между зелените борци, по клоните им и сред гъстите обраствания на обсипалите ги гирлянди от мъхове и лишии катеричковите маймунки игрунките опитваха да прогонят съседното стадо игрунки от свещените си и неприкосновени владения, които смятала своя законна собственост, тъй като първи ги бяха маркирали с телесните си течности. Настръхнали насреща им, те се друсаха по клоните, късаха листа и пъпки, за да ги хвърлят яростно към земята,

доказвайки така колко много са разгневени. И ги обсипваха с разбираеми само за тях маймунски ругатни. Нахлувателите пък им отговаряха в смисъл, че тук са намерили най-вкусните плодове и че не е справедливо само те да се ползват от най-хубавото. Както виждаме, и при маймуните е трудно да се намери точната граница между завистта и чувството за справедливост. И тъй като боят не им беше известен (колко чудно може да се стори това на по-едрите примати!) собствениците спряха да се друсят и продължиха временно прекъснатите си занимания, а новодошлите, опитали чуждите плодове и вече убедени, че съвсем не са по-сладки, се запиляха да си търсят другаде щастието.

Самецът, когото бе избрала миниатюрната красавица, вече бе станал баща. И като такъв, още на десетия ден след раждането младата майка бе връчила в ръцете му отрочето си да си блъска с него главата. Оттогава той най-добросъвестно, с любов изпълняваше бащинските си задължения. Носеше го непрекъснато на гръб. По-грижовен дори от истинските майки при другите животни.

Ето и сега, след малката комшийска свада, успокоен, той го отрупваше с милувки, облизваше козината му, чистеше го и го сресваше. А когато сметна, че го е натъкнал, както е редно, и няма да се посрани пред другите бащи, го подаде на майката, която дотогава безгрижно бъбреше със съседката си, да го накърми. И приседна настрана да чака, за да си го вземе пак, след като то се набозае.

Но внезапно отскочи с писък. Едра зелена богомолка, дебнала търпеливо досега, с молитвено сгънати към небесата ръце, бе издебнала една птичка и вкопчила в бодливия си капан главата ѝ, бързо я изгризваше.

Опитала да се хване за друго клонче, игрунката тозчас го изтърва. Защото то внезапно оживя, запълзя нагоре. Без да я познае, тъкмо това беше и замисълът на еволюцията, бе пипнал съвсем подобното на клонка насекомо стъбловидка.

Покрай ухoto му избръмча нещо. В първия миг му се стори, че е оса — една от ония, дето могат да те убият по-бързо от змия. Но се успокои, беше колибрито. То се стрелна надолу към мрежата на паяка птицеяд, който потрепваше сърдит от наблюдалницата си, докато дребната птичка ловко обираше от лепливите нишки хванатите насекоми.

Побеснял пред този пладнешки грабеж, птицеядът се хвърли върху грабителя, готов да впие отровните си челюсти в телцето му. Ала колибри излезе по-пъргаво. То отскочи малко и продължи започнатото дело вече зад гърба му.

Паякът се извърна рязко за нова атака. Но внезапно замря, вцепени се на място. После побягна, колкото държаха краката му, към скривалището си. Не свари да го достигне. Защото отгоре му връхлятя голяма черна оса с напръскани на бели точки криле. Убеден вече, че няма къде да се дене, птицеядът прие боя, уви, предрешен от природата. Той приседна назад с протегнати нагоре предни лапи, като се мъчеше да изблъска с тях смъртния си враг, който изглеждаше смешно малък в сравнение с неговото космато туловище, подобен на самоубиец, намъкващ се сам в отровните му челюсти. Ала след всеки негов сполучлив опит да я отблъсне, осата налиташе още понасървено. Отпред, отзад, отстрани. А паякът вече почваше да отмалява. Ударите на краката му отслабваха, движенията му се забавяха, вече не смогваха да отбиват устремните налети на неуморната нападателка.

И изведнъж, с ловък обход, тя го възседна. Нали затуй я наричат оса ездачка? И мигновено заби жилото си в гърдите му, с точен прицел, като хирург, там, където е нервният възел, който управлява краката му. Паякът замря, отпусна се, парализиран от впръсканата отрова.

Тогава победителката се завъртя над него в някакъв див танц, ще речеш, танц на победата. Доволна от успешния лов и сякаш още подоволна, че именно ней се бе паднало да отмъсти за страданията на безбройните си родственици насекоми, загинали, изсмукани от ненаситния кръволовок, който сега лежеше в краката ѝ жалък и беспомощен, подобен на бучка пръст.

После се спусна отново, залови тялото му, няколко пъти по-тежко от нея, и с херкулесовска сила го затътра по земята. Влачи го дълго, повече от час, докато достигна приготвената за случая дупка в пръстта. И след като го намъкна вътре, снесе яйцето си върху гърба му. После изпълзя навън, та запуши изхода с едно камъче. Успокоена. Бе осигурила на бъдещата си личинка свежа храна. Защото паякът не беше убит; само парализиран, превърнат в жива месна консерва.

А горе, из бухналите корони на дърветата, преминаваха бавно, прехвърляйки се от клон на клон, увиснали на опашки, паякообразните

маймуни. Те често спираха, провикваха се, изчакваха. Защото след тях едва се мъкнеше, спираше и увисваше на опашка, безразлична към всичко наоколо, убита от скръб, отчаяна, тяхната майка, чието последно дете беше отвлякла пумата.

Майчиният инстинкт, според терминологията на скептичните учени, а всъщност майчиното чувство — първата стъпка към етичното, към доброто; първата стъпка към човешкото общество с неговото начало материархата, към взаимопомощта и дружбата, към саможертва заради близния... Към човешкото величие...

И ако не бяха дъщерите й да я подканят, да я викат, почти насила да я водят със себе си, може би отдавна оцелотите или харпиите да са я отмъкнали.

Изведнъж тя трепна, подскочи като пружина, раздруса се на клона, започна да кърши с опашка вейки и да ги хвърля надолу. Бе съзряла прокрадващата се по земята пума — врага, който бе отнел щастието й, желанието й за живот. Дъщерите й и самците също се спуснаха и те да я замярват с клони и плодове.

Хищницата вирна озъбена глава. Сега бяха недосегаеми за нейните нокти. Много прави и гладки бяха гигантските дънери. И с досада отмина. Ала старата маймуна, намерила най-сетне отдушник за скръбта си, не я изпускаше, преследваше я отгоре, съпътствуваща от цялото стадо, което не преставаше да я бомбардира неуморно.

Без да разсъди, вече обърканата пума мина под един бразилски орех. А маймуните като че ли бяха чакали само това. Тежките му плодове се оказаха най-подходящото оръжие за тяхното възмездие.

Когато чу тръсъците на падащите орехи, огромната жълта котка забрави достойнството си, а хукна презглава да се спасява. За нейна беда последната бомба, стоварила се от двадесетина метра височина, докосна плешката й. Съвсем леко. Ала и това леко докосване едва не счупи костта й, едва не я осакати завинаги. Ако беше улучила гръбнака, положително щеше да го натроши. И тоя път бе имала късмет, а още по-голям излезе късметът на децата й, та не останаха толкова рано сирачета, което тук значеше сигурна гладна смърт.

Тя се втурна тичешком към леговището си. Отдавна ги бе оставила и вече наблизаваше време да ги накърми, да ги погали, да си поиграе с тях.

Но наслед път се спря, дочула леки стъпки, подушила миризмата му. И преди куцият ягуар да пресече пътя ѝ, с петметров скок тя се метна върху най-ниския клон, от него — на по-горния, на още по-горния. Дори ако му хрумнеше да я гони, де можеше да се мери с нея по дърветата тромавият ѝ братовчед, който само лазеше, а не скачаше по клоните? Ала той съвсем не възнамеряваше да я гони. Бягащ куцешком, понесъл някакво пъстро телце, което висеше безжизнено между зъбите му. Пумата изведнъж го позна. Нейното дете! И с рев, повече стон, забравила себе си от мъка, в самоотвержен порив, тя се метна върху могъщия си враг. Скочи от височина петнадесетина метра на гърба му. Изненадан от стоварилото се отгоре му тяло, пъстрокожият убиец приклекна на земята зашеметен. Ала скоро се опомни от болезнените рани, които му нанасяше с нокти по-слабата наистина, но освирепяла от ярост, олицетворила беса на отмъщението нападателка. Той успя да се съвземе начаса и замахна с предна лапа, та я отхвърли в шубраците. После, все тъй на куц крак, без да изпуска плячката си побягна нанякъде.

Замаяна от убийствения му удар, пумата се изправи със залитане. И видя придружаващата повелителя си бразилска лисица, която се надяваше да дообере останките от царствената му трапеза. Намерила най-сетне кому да излее злобата си, клетата майка се метна отгоре ѝ. Но с ранения от маймунската бомба крак не можа да премери скока си. Закъсня с един пръст, не повече, ала това спаси живота на лисицата, която се метна встрани и побягна с все сила.

Пумата не се опита да я догонва. Сега имаше по-страшна грижа. Трябваше да види, да се увери. Дали е оставил живо поне другото ѝ дете?

С бързи скокове тя се насочи към бърлогата си. И намерила го уплашено, но непокътнато, разтреперана от мъка, се втурна да го облизва нежно, като мъркаше тихо и само от време на време изскимтяваше от горест.

Изведнъж тя притихна. С готови за скок нозе. И настръхнала козина. Нейде съвсем наблизо изтопурка пекарското стадо. Какво ставаше? Къде се бяха размърдали? Та те денем дремят из храсталаците, скитат нощем.

Изплашени от срещнатите странствуващи мравки и поведени от новия си безбрад водач, дивите свине бързаха да се измъкнат колкото

може по-далеч от настъпващите легиони на смъртоносните дребосъци.

И когато той се тъкмеше вече да даде заповед за спиране, та да продължат прекъснатата почивка, се чу изквичаването на едно прасенце. Верен на своята властолюбива същност, забравил, че вече е само един обикновен, подчинен самец в стадото, предишният водач изгрухтя господарския си призив и се спусна на помощ. Едрата змия уруту, която бе ухапала прасенцето, вече се измъкваше в дупката си, когато той я настигна и я удари с копитата, та й прекути гръбнака и така, обезвредена, я оставил на земята, подканвайки самките да си я поделят. Ала новият водач, като всеки нов владетел ревнив и към най-дребната изява на властта, намери в тая неумишлена простъпка опит за оспорване първенството му. И връхлетя, надал отдалеч бойния си вик. Самецът със счупения зъб, припомнил си скорошното поражение, отново предпочете мира. Затова пак подложи покорно хълбока си. И този прост израз на покорство, все едно развято бяло знаме, отново укроти бойния огън на разютения властник.

А капибарите, нагазили в плитчината, спокойно огризваха водните растения. Скърцането на огромните им зъби ехтеше надалеч. По него, по това равнодушно скрибуцане, кротките крайбрежни жители — паки, зайци и птици — разбираха, че наблизо не се навъртат хищници. Имаха доверие на изключителното капибарско обоняние.

Само патицата кукувица не беше спокойна. Дошло ѝ беше времето да снесе яйцето си. И тя, вярна на вродения си нагон, диреше гнездо, подобно на това, в което самата тя се бе излюпила. Всъщност вече го бе открила — тъкмо нейното родно гнездо.

Двойката чиманго, соколите, които я бяха измътили и от чийто гняв след излюпването си тя едва се бе спасила, бяха снесли отново яйцето си. И го мътхеха поред.

Патицата дебнеше, прикрита сред тръстиките, дежурната мътака да се отдели само за миг. Не повече.

Внезапно мъжката капиbara, както беше приседнала в една локва и душеше въздуха, мърдайки разцепената си заешка устна, изпища през нос познатото: „Ап!“ И пое бавно, с достойнство, към сушата. Жените и дечурлигата му затопуркаха нататък забързани. Защото подире им се хълзна през водната растителност един оживял дънер с размахана гребенеста опашка.

Но уверила се, че не е успяла да ги издебне, кай-майката се врътна настани и отплува да дири друга по-непредпазлива жертва.

Именно това бе чакала патицата. Смутена от настанилата суетня сред капибарите, мътещата чиманга изхвъркна от гнездото и вярна на инстинкта си, отлетя по-надалеч от него, та да отвлече вниманието на всеки враг. От това кратко отдалечаване се възползува патицата. Разпери криле и прелизна до гнездото. Кацна, изхвърли единственото яйце, на чието място снесе своето, после побягна.

Тоя път не прецени, както трябва. Забави се може би секунда. И тая кратка секунда се оказа съдбоносна. Чиманга я настигна, още във въздуха впи острите си нокти в нея и я удари с кривия си клон. Успя да отмъсти за погиналото си предишно потомство, отмъсти и за това, което ѝ предстоеше да загуби. Но след като се върна в гнездото, не успя да отличи подхвърлените от собственото си яйце. И успокоена, се настани отново да мъти чуждото поколение.

А горе, по дървото над вира, в който се бе заселила електрическата змиорка, пълзеше с възможната си най-голяма скорост старият ленивец. Ако си стоеше, както обикновено, увиснал с гърба надолу, наподобил наръч сено, и с усукани като клоните крайници, безспорно харпията нямаше да го забележи. Но какво да прави, като тъкмо сега му бе дошло времето? Ленивецът всичко прави по дърветата, дори там, увисната на клона, майката ражда. За пие също не отива на земята, понеже му стига росата по листата. Ала за да опразни червата си, трябва да слезе. Да слезе и после да се изкатери колкото може по-бързо.

Харпията го нападна насред път. Но туканите и папагалите го предупредиха навреме с крясъците си. За да види врага, ленивецът обърна главата си наопаки. Тъжното му лице се извъртя на гърба. Другите се спасяват с бързина. Предимството на ленивеца е мудността, още по-добре неподвижността. Тоя път обаче му се налагаше да се отбранява. И той прибягна към последното средство от скромния си арсенал. Отпусна едновременно четирите си лапи и полетя надолу.

Страшните нокти на харпията само докоснаха, дългата му спълстена козина. Побесняла от гняв при тая несполука, хищницата изграка грозно, после се стрелна из гората, сподирена от плашливите писъци на маймуните и папагалите.

А ленивецът, цопнал благополучно във водата, вече гребеше уверено към брега. И никой не би могъл да допусне, че този самонадеян плувец е същият тромав и непохватен пълзач по клоните.

Старата електрическа змиорка, която дремеше блажено на дъното, нагъна тяло и се издигна към повърхността да провери какво става. Кой е дошъл — враг или плячка? Беше съвсем ослепяла от старост. Затова пък електрическият й локатор все още служеше безупречно. С ехото на изпращаните от биогенератора си импулси тя все едно виждаше като с очите си. Така видя, че към нея плува едро животно. А щом е едро, то не може да бъде плячка. Значи — враг. В света има или врагове, или жертви. И срещу едните, и срещу другите се употребява оръжие. Побеждава тоя, който не чака да бъде нападнат, който пръв напада. И с мощн напън тя изстреля електрическия си залп. Попадналите в обсега му риби обрнаха нагоре кореми.

Ала ленивецът беше замесен от друго тесто. Природата не лишава никое от своите творения от всички средства за защита. Щом не го е облагодетелствала със сила и пъргавина, обезщетила го е с други качества, та да му останат нужните изгледи за оцеляване в борбата. И щом като родът на ленивците все още съществуваше наравно с другите, това означаваше, че и оръжията му не бяха по-неефикасни от другите. Издръжлив го бе сътворила майката природа. По-устойчив от другите. И на кръвоизлив, и на отрова. И на глад. От раната, която той като че ли не усеща, ягуарът умира след няколко минути. От отровена с кураре стрела ягуарът загива мигновено, а той — след четвърт час. А случва се и да оживее. Ягуарът може да издържи без храна няколко дни, той — седмици поред.

Слабо му подействува и ударът на змиорката. Малко го позашемети наистина. И толкова. Не го спря. Ето, наближи брега. Побесняла, че врагът й се изплъзва, рибата отправи подире му още няколко мълнии. Напразно. Само източи оръжието си. Ленивецът се покатери на сушата леко замаян, но здрав я читав.

Дали бе разбрала с животинския си усет, че насилиницата, която бе завладяла водоема й, вече е обезоръжена, или случайно минала насам, анакондата нагъна огромното си гъвкаво тяло. Примираше от глад — та това е обикновеното състояние за обитателите на селвата. Раната от куршума на човека не беше тежка. Но все още й пречеше да ловува успешно, както преди.

Сега тя видя змиорката. Доближи я. И понеже не последва никакъв удар, приближи още. Нищо. Разбрала, че е безсилна, рибата хукна да се спасява. И змията връхлетя отгоре ѝ. Захапа я зад главата, натика я към дъното. Сякаш бе изучавала на специални курсове особеностите на враговете си; сякаш знаеше, че змиорката, макар и риба, трябва през няколко минути да излиза на повърхността, за дадиша.

Затова продължи настървено да я притиска надолу, та да я удави.

ЧЕРНАТА СМЪРТ

Черната смърт — така наричат всички скитащи мравки покрай Голямата вода. И наистина, настаналата суматоха в селвата доказваше недвусмислено, че дребните насекоми, на пръв поглед незаслужаващи внимание противници, напълно оправдават прозвището си.

Като при пожар! В дълбочината на гората изглежда, че долу, на земята, няма никакъв живот.

А то? Кой знае къде притаявани досега, затопуркаха тапири, елени, пекари, мравояди, оцелоти. Разпълзяха се змии и гущери. Зелени игуани заподскачаха през шумата като оживели динозавърчета. Птиците, обезумели, запрелитаха през короните, като не преставаха да грачат тревожно. А подире им се понесоха цели облаци насекоми: бръмбари, мухи и пеперуди. Прекарал една кошмарна нощ, почти без да дремне, изгубеният в селвата човек се развърза от дървото, където бе нощувал, и се свлече на земята, стиснал здраво пушката. Отначало не си даде сметка какво ново бедствие го очаква. Дали пък нов пожар? Само при спомена за вече преживения студена тръпка полази по гърба му.

Но не. Не приличаше на пожар. Не мириеше на дим. На нещо друго. На леки вълни се просмукваше остра и дразнеща, кисела воня. Бързо приближаваше някакъв особен шум — нещо средно между късане на хартия и клокочене на порой. А когато се чуха и доволните подвиквания на птицата мравеловка, вече не остана място за съмнение.

Ецитони! Едни ги наричат „Гуа — гуа — ния — гуа!“, което значи: „Мравки, що те карат да плачеш.“ Други — „Сасакая! Свалай дрехите!“ Или бягай в реката (дано няма пиранхи!), или свалай дрехите и стой неподвижен. Мръднеш ли — бъди готов за хиляди ужилвания, та дори до смърт...

Трябваше да бяга. Само че накъде? Когато си се заблудил в гората, вярна е само една посока. Неверните са безброй. Затова по-голяма е вероятността да избереш тъкмо погрешната. Ала сега, пред новия ужас, не му оставаше право на избор. Той хукна нататък,

накъдето бяха всички, превърнал се и той на едно обикновено уплашено, животно, слял се, изравnil се с безбройните обитатели на селвата.

Тогава съвсем неочеквано срещна най-необикновеното шествие през живота си. Единствено в цялата гора, поела в друга посока, напреки на обезумелите бегълци, пътя му пресече колона от щапукащи по шумата дребни мустакати риби.

Гаримпейросът беше слушал за тях, за рибите дораси, които понякога се преселват по сухо от водоем във водоем. А тяхната цел не може да бъде друга — само вода. Ако тръгнеше подире им, трябваше да стигне до някое поточе, до игапо или приток. Рано или късно. А там, все по течението на водата, най-сетне щеше да се добере до реката. Реките — все още единствената пътна мрежа в Амазонията.

И той пое подире им, без да забавя ход. Подпирачки се на шипестите си гръден перки и отскачайки с опашки, тия странни риби се движат със скоростта на пешеходец. И дишат шумно, гълтайки в корема си въздух. Нямаше друг изход. Защото звукът от приближаващите мравки се усилваше. Ала рибите, никога досега несрещали такъв враг, следваха неотклонно своя път. Разчитаха на назъбените си шипове, които обикновено ги спасяват от враговете им, но които срещу тези врагове щяха да се окажат безполезни.

Заради рибите, заради надеждата посредством тях да се добере до водата, нещастникът продължи в същата посока.

Тогава една мравешка колона, рукала като черна лава, се устреми насреща му. Наистина, той се движеше много по-бързо от мравките. Но накъде?

Внезапно гората взе да се снишава. Листният похлупак, издигнат на двадесетметрова височина, се смыкна надолу, легна направо върху земята. Това означаваше, че оттатък има или поляна, или вода. Търсената вода. Раствителността се омота, превърна се в някакъв бодлив плет от усукани лиани и трънливи храсталаци без никакъв проход, който легна отгоре му. Сякаш нейде на морското дъно бе попаднал в гора от водорасли, които полепваха по тялото му и го обезсилваха. Ей туй, същото чувство на безпомощен ужас, затисна душата му.

А рибите, все едно на морското дъно, несмутени, продължаваха пътя си, провирачки се през малките пролуки, изоставиха го.

Мравешката напаст, рукала като наводнение, наближаваше, предшествувана от безредното бягство и олелията на усетилите я животни. Жаби, змии, гущери, костенурки, паяци, бръмбари, пеперуди, птици, плъхове, опосуми, маймуни — всичко пищеше, пълзеше, скачаше, летеше в ужас.

Гигантски броненосец, подобен на уродлив шут, надянал за шега доспехите нарица си, и толкова голям, че беше трудно да се повярва, че може да се рови под земята, изскочи от дупката си и хукна да се спасява, проумял, че тоя път удивителната му способност да се заравя почти мигновено няма да му помогне.

И докато се луташе в дирене на каква да е пролука, изранен до кръв от трънациите, човекът видя броненосеца, който се шмугна в листака. Навярно изоставена тапирска пътека. Щом животното мина, защо да не опита и човекът? И той опита. Okaza се, че е възможно. Запълзя бързо-бързо.

И се вледени от ужас. На метър от лицето си видя двуметрова змия лабария. Ала тя сякаш не го забеляза в напразните си опити да избяга и тя от същата опасност. А едва се влячеше. Навярно в бягството някое копито бе пречупило гръбнака ѝ.

Добре, че храсталакът не беше голям, та беглецът успя да го пропълзи скоро. И се изправи на брега. Пред него течеше поток, както очакваше, три-четири метра широк. И не по-дълбок от човешки бой.

Тъкмо се готвеше да скочи в него, чу глисъка от падането на някакво тежко тяло. После второ, трето... Озвърна се. Кайманите, които се бяха излежавали доскоро безгрижно на тинята, навлизаха във водата, уплашени и те от мравките. Вече десетина бронирани глави вторачваха в него отвесните зеници на свирепите си жълти очи.

А отзад настъпваше безпощадната жива лавина. Милиони мравки се бяха разпълзели по клоните и огризваха на часа всичко, което не бе сварило да се измъкне: гъсеници, какавиди, паяци, пиленца в гнездата им. Ето, нападнаха изграденото върху клона кошерище на оси, които не бяха го напуснали. Посрещайки смело нападателките, всяка оса се счепкваше с по няколко мравки и скоро ги обезвреждаше. Ала черните пълчища не свършваха, напираха отново, надделяваха, нахлуваха в кошера и почваха да изхвърлят навън личинките на осите, които мигновено биваха разкъсвани от другарките им.

Достигнал потока, броненосецът нагази смело в него и без да плува, пълзешком, по дъното, го премина. Но лабарията, най-сетне успяла да се добере до брега, не можа. Мравките я облепиха на часа. И докато човекът се опомни, от нея остана само една броеница от оглозгани до бяло прещлени.

Червенооката мравеловка, която досега спокойно прелиташе над колоната и си зобваше мравка след мравка, като чуруликаше доволно, изведнъж се развълнува. Закръжи бързо около един адиантум, разкошна папрат с огромни шипове по листата.

Тогава човекът видя гнездото ѝ. И разбра трагедията на малката птица, създадена да се препитава с мравки, която се оказа безсилна да спаси от тях децата си. Клетата майка кълваше, ровеше с крака, биеше с криле. Напразно. За няколко мига гнездото биде оправдано.

Сега пък едно черно ручейче, отклонено от общия лавов поток, откри входа на дупката, в която осата ездач беше скрила на живо консервирания за личинката ѝ паяк птицеяд.

Но човекът съвсем не беше в безопасност. Мравките вече го полазваха. Една след друга забиваха в него хищните си челюсти. От впърсканата отрова раничките засмърдяваха до полудяване. Той опитваше да отскубне с нокти от кожата си дребните нападатели, откъсваше телцата им, ала главичките оставаха, като и така, без тела, продължаваха да гризат.

И го измисли. Защо това откритие може да се роди в главата на една маймуна ревач, а не на човек? Хвана се за увисналата до него лиана и прелетя над потока, като пътем ритна с крак една надигнала се кайманска морда. Достигнал другия бряг, той си отдъхна. Можеше да си отдъхне. Вече имаше право.

А отвъд войната продължаваше. Всъщност това не беше война, това беше просто сеч, изтребление. Шумът от мравешките челюсти заглушаваше клокоченето на потока, чуваше се отчетливо дори сред крясъците на уплашените маймуни и птици.

И вече в безопасност, се огледа. Каква красота! Омагьосан хаос от красота! Цветя, листа, стъбла, пъпки и корени оплетени, разбъркани, сякаш не отделни растения, всяко за себе си, а единствено неправдоподобно чудовище, прелестен хибрид, присадка от най-различни дървета, храсти и треви. И по него — не животни, не

птици, не насекоми, а оживели късчета на дъгата, подскачащи, пълзящи и летящи пъстроцветни скъпоценни камъни.

Наистина, ад ли беше това? Или раят...

А нямаше време, нямаше право да се любува на прекрасното кътче, в което се бе озовал. Намерил беше търсения поток, щеше да тръгне по него, щеше да достигне реката. Само че кога ли? Днес, утре, вдругиден? А дотогава?

И той пое по течението, като газеше през тинестите брегове и прескачаше подровените коренаци, заприличали на чудовищно сбогище от гигантски октоподи.

При неговото приближаване във водата цамбуркаха жаби, гмуркаха се игуани и водни змии, изпълзяваха тромаво каймани. И той трябваше да бъде непрекъснато нащрек: дали дънерът, върху който ще стъпи, не е крокодилски гръб; дали лианата, за която ще се хване, не е змия; дали пък, ако наистина е лиана, не е отровна.

Това може би беше манцинелата. Говорят, че е способна да те отрови от разстояние. Вярно ли е, не е ли вярно — нима ще вземе да проверява?

А тия змиеподобни жълтеникови въжета, израсли върху корените на дърветата, бяха прочутите растителни свещи. Познаваше ги добре. Всеки в тези краища ги познава. Защото, когато се свърши газта, тях използват вместо восъчни свещи. Те са паразити като синята китка, чиито стъбла са изпълнени с восъкоподобно вещество, което гори. Той насече сноп резанки от него и ги понесе под мишница. Все някога; щяха да му потрябват.

Това пък беше палмата рафия, растението с най-големите листа, до двадесет метра. Сякаш не от тоя свят. При нужда би могъл да мине някой ден насам, за да си одере от нея лико за закърпване на хамака. Пък и за още толкова много нужди.

Изведнъж, съвсем не на място в тоя свят на воюващи гиганти — една срамежлива мимоза! Не можа да устои на изкушението да се докосне до клонката ѝ. И листенцата ѝ в миг се свиха като крилцата на зелени пеперудки.

Винаги бе изпитвал вълнение пред това странно явление. Мимозата безспорно е растение. А как така едно растение, каквото и да бъде то, може да реагира тъй бързо, мигновено на допир? Нали така пише в учебниците — растенията се отличават от животните по

следните белези: фотосинтеза, неподвижност, липса на нервна система. А мимозата? Ами капанчетата на насекомоядните растения? Ами мустачките на увивните? И не само усетът за допир, ами геотропизмът — възприятието на горе и долу? Ние имаме вестибуларния апарат в ухoto. Какво има растението? И още много-много открити и неоткрити способности: физиологично отклиkanе на музиката... На светлината...

Щом като усеща и най-слабото докосване, допустимо ли е да не изпитва болка при по-силен удар? Изпитването на болка — това пък е страданието — чувство, висша нервна дейност. Мимозата нямала обособена нервна система. А преди учените да открият нервите у животните, не е ли съществувала и болка, и чувства? Отде знаем дали тия зелени мълчаливци край нас не притежават все още непозната за нас нервна система? Защо тя трябва да бъде тъкмо като животинската? И ако имат, къде отскача границата помежду им? И границата с човека? Толкова ли е изключителен човекът тогава...

Той трепна. От вирчето пред него, сред кипналата вода, изплува някакво омотано кълбо. Анакондата, която бе решила да удави змиорката, не бе издържала. И тя се нуждаеше от въздух. Затова бе излязла на повърхността. Но не пускаше, продължаваше да стиска със зъби жертвата си.

И двете, нападателка и нападната, задишаха шумно.

Това беше грешката на змията. Задушената, полуудавена риба, успяла най-сетне да гълтне нужния ѝ кислород, се съживи. С тая гълтка се възвърна жизнеността ѝ и всичките ѝ способности. Потискано досега, електрическото ѝ оръжие набързо възстанови мощта си. И преценила най-сгодното положение, когато главата на врага ѝ попадна между нейната глава и опашката ѝ, тя изстреля мълнията си. Неочаквала такава развръзка, вече сигурна в победата си, зашеметената анаконда я изпусна. После бавно потъна към дъното, а змиорката се гмурна, та се скри в избрания си подмол между корените на една върба.

Случайният зрител на тоя непредвиден край, смаян от видяното, продължи пътя си. Под тежкия склон на листата, цял океан от хлорофил, под който потокът се провираше, беше влажно и задушно. Кислородът, явно, не достигаше в тая спарена атмосфера, насичена с мирис на гнилост и разложение. Не проникваше слънчев лъч. Въпреки

това грамофончетата, верни на биологическите си часовничета, вече разперваха червените си фунийки, сякаш да го подсетят, че се свечерява.

И премалелият от глад, умора и напрежение пътник отново забърза. Не биваше да остане още една нощ в селвата. По никакъв начин...

И още нещо. Усещаше, че треската, досега омаломощавана от лекарствата на търговеца, пак го надвива. Та нали от вчера не бе взел ни едно хапче! Ясно, започваше. С кратки, мигновени преболявания на главата. Като забивани и изваждани игли. По тила пробягваха ледени мравки. Коленете отмаяваха.

А това? Той сряза една вейка и засмука жадно избликналото дървесно мляко на кравешкото дърво. Успя да се овладее скоро. Тоя сок, който на часа го ободри малко, трябва да се пие с мярка. Тук всяка прекаленост се плаща скъпо.

Вече губеше надежда да стигне преди припадъка у дома си, когато съзря, заплетеана в коренаците на довлечено от наводнението дърво, лодката си. Разгледа я. Наистина, тя. Стихията не бе я отмъкнала, оставила я бе тук. Зарадван, той я измъкна на брега, изгреба наслоената вътре тиня и я изтика във водата. Загреба по течението.

Тогава напреде му блесна реката. А малко по-нагоре, върху издадения нос, се мярна и хижата му. Тук още властвуваше денят, докато в гората, откъдeto себе измъкнал, вече се сгъстяваше зеленият здрач.

Гаримпейросът се изкатери на терасата, прибра и стълбата. Не бе забравил куция ягуар. И още на вратата го посрещна крясъкът на папагалката. Отначало той не разбра. После започна да различава нещо. Въсъщност това не беше прост крясък. Това беше реч, човешка реч, човешки думи.

— Горкичкото ми! — грачеше ара. — Горкичкото ми!

Неусетно, без да я бе учи (нали все не му оставаше време?), тя бе почнала да говори.

Ала в тия думи имаше не само желание за подражание. Имаше друго — тревога, мъка, нещо повече — ужас...

Човекът се озърна. Къде беше мъжкият? Мястото му на пръта стоеше празно. Той огледа тревожно всяко кътче. Ни следа от папагала.

А женската продължаваше да крещи:

— Горкичкото ми!

Познала завръщането на приятеля си, боата надигна глава от ъгъла, разлюля я приветливо. Тогава папагалката връхлетя отгоре ѝ с ядно грачене.

Бегло подозрение прониза съзнанието на човека. Той се наведе, опипа жилавото змийско тяло. И усети подутината, що личеше ясно и отвън.

— Негодник! — извика човекът извън себе си от гняв. И жал. — Нима го направи, негоднико!

Грабна мачета, обзет от див порив да отмъсти за злочестата саката птица. Ала размислил, прибра ножа. Каква полза? Нямаше да върне изгубения другар. Само щеше да загуби и другия.

Със стиснати юмруци, вече надвиван от треската, макар че бе взел лекарствата, той повтаряше в унес:

— Ах, негодник! Негодник! Негодник!

Тежко му беше. Въздухът му не стигаше. Отвред се надигаха горещи зелени вълни, от които опитваше да изплува с мъка, за да глътне въздух. И отново потъваше. Налиха москитите, цикадите писукаха, сякаш стържеха с пили, жаби биеха наковални, сови се провикуваха като луди, с непоносима връва се прибираха за сън папагали, тукани, чапли, щъркели, фламинга, змиешийки, корморани. И хиляди, милиони други птици. Едни от невидимите обитатели на селвата се готвеха за нощуване, а други се надигаха за разбойническите си набези в мрака.

На всичко отгоре и ревачите...

Брадатият им предводител още не се бе нарадвал на лесно завоюваната власт. И крещеше до прегракване. А поданиците му, за да му се докарат, се задавяха от рев. Никога гората не бе ехтяла така, както сега.

Или може би така му се струваше само на болния. Светът е такъв, какъвто искаш да го видиш. Мислеше, че ще полудее. И накрай не издържа. Насочи пушката. И без да се мери много-много, стреля. Тоя непремерен курсум, дали не беше това пръстът на съдбата, волята на някаква маймунска Немезида, умери смъртоносно брадатия. Ревът

пресекна в гърлото му. После нещастникът, вече мъртъв, увисна на опашката си.

Разбрали какво е станало, маймуните тутакси замълчаха. Засутиха се покрай убития, объркани и смутени.

Пръв се опомни немият, който, както обикновено, дебнеше от съседното дърво, наобиколен от съмишлениците си. Съобразил мигновено, та нали и той бе изтървал така властта си, изгнаникът даде на другарите си отдавна жадувания сигнал и налетя. Останали, без ръководител, телохранителите на мъртвия отстъпиха безредно. А поданиците, както подобава в такъв случай, посрещнаха победителите с покорно скимтене. Който и да бъдеше, на тях им беше нужен водач.

Изчакваха само да изяви властта си, все едно, да произнесе тронното си слово. А той не почваше. Заел най-горния клон, само се друсаше заплашително на него. И мълчеше.

А мълчалив водач не е водач. Маймуните взеха да се споглеждат разтревожени, едва сдържащи напиращия в гърдите им рев.

Тогава друг се възползува от народната воля. Вторият по чин след немия, кой знае откога жадувал и той да се изяви, изведенъж изрева. При тоя отдавна очакван знак всички отпуснаха гърлата си. Това беше нещо като гласуване — бяха дали гласовете си за него, бяха го признали за пръв между тях.

Немият обаче все още не възнамеряваше да се предава. С глуко изръмжаване той се хвърли срещу узурпатора, готов да му покаже мястото. Дори против волята на народа — нима ще пита и народа?

Ала тоя път насреща му се изправиха, озъбени и зли, собствените му другари, доскорошните му крепители и съучастници.

Тогава за последен път немият доказа (уви, напразно!), че неслучайно е бил водач. И че е заслужавал напълно мястото си. С нечувана храброст той се метна насред бунтовниците, които, изненадани от нападението му, се пръснаха на часа.

Немият се втурна отново сред тях. И те пак побягнаха страхливо. Само че вече не сами — вече следвани от цялото стадо.

И всеки път, когато неотстъпващият трона си властелин се хвърляше отгоре им, приканвайки ги към единоборство, цялото стадо отстъпваше от него.

Накрай той разбра. Не беше в състояние да се противи на всички. Ясно. Никой не оспорваше силата му, ала и никой не признаваше

повече властта му. Ей така, единодушно, без формално гласуване, без атинските глинени плочки — остракони — го осъждаха на изгнание.

Срещу това решение той се оказа безсилен. И се примири, сви се отчаян върху един клон. Сам, без свита. Изгонен безвъзвратно. Привържениците на брадатия пък, останали без ръководство, се прибраха гузно при останалите, изразявайки с цялото си поведение пълна покорност, няма молба за амнистия...

А треската, в борбата между маларичните плазмодии и лекарствата, ту избухваше, ту затихваше. И болният след кратко проясняване отново изпадаше в унес, притиснат от тежките кошмари.

Пълната месечина беше проснала върху реката сърмената си пътека. И сгрените от седефените й сияния брегове изглеждаха напъстрени като козина на ягуар. Или не, по-право, някакъв неправдоподобен декор, чудна магия, вълшебна амалгама от графит и сребро. Такава удивителна, приказна лунна светлина!

Тя омагьосваше света, превръщаше познатите шубраци и дървета във фантастични чудовища, които всеки миг можеха да тръгнат насреща. Някакъв безподобен свят — едновременно мамещ и ужасяващ.

В едно такова просветляване видя. Дали кошмарът на треската продължаваше и наяве? Току пред лицето му се поклаща озъбена змийска глава. Раздвоеното езиче трепкаше, сякаш електрическа искра, между двата отровни зъба. От толкова близо те му се струваха като два бели кинжала, два надвесени дамоклеви меча. А на върховете им като два бисера блестяха капките отрова.

Чушупи! Само щом чуят името й, индианците се разтреперват. Вярват, че отровата ѝ убива и от разстояние. Но дори и да не е така, та тя е досами него. А не можеше да бяга. Смазан от болестта. Твърдят, че тя напада човека без предизвикателство, че го гони. Единствена от змиите.

Дали беше от маларията? Или от страх? По гърба му полазиха ледени тръпки, гъста пот ороси челото му. Трябваше да решава. Бързо. Съдбата му зависеше от мигновение.

Внезапно чушупи извърна назад глава. Подскочи. В същия миг от входа на хижата се стрелна друга глава. Неговата боа. И докато се опомни, видя как нещо дълго и жилаво като бич на гаучо се заувива от устата ѝ.

Той затърси мачета си с разтреперани ръце. Да не пропусне случая. Но, явно, нямаше нужда. Боата съвсем не възнамеряваше да изпуска жертвата си. Скоро тя я нагълта съвсем и се сви отново в ъгъла си.

Тогава душата му се изпълни с неизказана, неподозирана нежност. Преди малко се канеше да я убие. Заради папагала. А сега? Смяташе се неин спасител и благодетел, комуто тя се бе отплатила е черна неблагодарност. И изведнъж ролите им се бяха разменили.

БУРЯТА

Бурята, която от снощи набираше сили, все се бавеше отвъд кръгозора, напомняйки за себе си с далечен глух тътен и бледи проблясвания зад сивата облачна завеса. Въздухът, натежал и задушен, затискаше света, надъхан с гъсти горски миризми. Не трепваше ни лист, ни вейка. Мълчаха птици и цикади в предчувствие на онова, което предстоеше. Димът от хижата се стелеше ниско над водата, която изглеждаше като полята с масло. Гладка и мазна. А трептящата ѝ мараня изкривяваше силуетите на преливащите птици. Само маймуните нейде надалеч виеха, дирейки сушина.

Цяла нощ бягала от ягуара, тапирката най-сетне бе дошла на реката с детето си, настръхнало, с бели петна по гърба като глиганче, да се поваля в тинята, та хем да се поразхлади, хем да облекчи смъдежа от кърлежите и комарите. А малкото, смешно несръчно, правеше първите си стъпки във водата, боязливи и несигурни.

Майката лежеше и го гледаше спокойно. Единствени хоботът и ушите ѝ се намираха въвечно движение, сякаш опипваха въздуха, слухтяха, душеха.

Внезапно тя се надигна, чула настъпена съчка, насочи нататък уши. Наистина, някой приближаваше. Не беше ягуар, не беше и пума. Те се движат леко, неуловимо. А тези стъпки бяха тежки и непохватни. И докато тя разбере кой иде, докато различи миризмата на человека, детето ѝ, уплашено от нейната тревога, побягна покрай брега. Но внезапно пропадна в някаква яма, заподсвирква тревожно през нос. Чула призыва му, майката се спусна нататък. И то тъкмо навреме. Дебнала ги, види се, отдавна, кайманката вече връхлиташе, като шляпаше тежко по напуканата тиня.

Нямаше друг изход. Злочестата майка или трябваше да изостави рожбата си, или да приеме неравния бой. То се знае, тя дори не се поколеба. Нахвърли се върху бронираното чудовище с яростно щракащи зъби. Започна да го хапе, където свари. Ех, не можа дори да нарани покритата с яки плочи кожа. Ала все пак постигна целта си,

отклони вниманието му. Побесняла, че й е попречила да грабне леката си плячка, кайманката се извъртя към нея. И вкопчи муцуната й в капана на зъбатите си челюсти. Още по-добре, щом като сама й се навира в устата. Вместо малко тапирче, все едно хапка месо — цял тапир.

Тоя път безсърдечният случай се оказа към страната на самоотвержената майка. Влечугото не бе предвидило само едно — че осакатената му от пиранхите лапа ще се окаже безсилна да отвлече един силен тапир във водата.

И в това разгорещено състезание на надтегляне, не игра, а жесток двубой на живот и смърт, когато едната дърпаща към водата, а другата към брега, най-сетне тапирката надделя. И така, със захапана муцуна, обляна в кръв, повлече врага си по сухо към бодливия храсталак, където имаше обичай да се спасява от хищниците.

Чула тракането на зъбите и шумното мляскане на мъжкия кайман, кайманката отпусна челюсти от надделялата я жертва и с грозен рев се спусна насреща му. А той, вече нагълтал и последното дете от доскоро многобройната й челяд, бягаше с шумно шляпане към водата. Гмурна се уплашен и изчезна към дъното, последван от отчаяната майка.

Горе, в клоните, се разиграваше друга драма, с по-дребни герои, но съвсем не по-малко ужасяваща. Едра тропическа богомолка опитваше да сграбчи с молитвено сгънатите си шипести ръце гиганта бръмбар херкулес, голям колкото детски юмрук. Но, пресрещната от острия му рог, всеки път отстъпваше малко назад, само че без никаква помисъл да се откаже от борбата. Той също не се решаваше да напусне полесражението, защото знаеше, че в мига, когато се обърне, тя ще скочи отгоре му.

Самотният коати с все още незаздравели рани от последния злополучен дуел бродеше тъжен, недоволен и душеше с дългия си нос навред по земята, по клоните, из дупките. Ако усетеше личинка, изчовъркваше я с нокти от гнилия пън; намереше ли гнездо с яйца, лягаше по гръб и така изсмукваше яйцата. После припваше към реката да си измие лапите и муцуната.

Изведнъж той се вцепени на място. От дупката, където посягаше да пъхне носа си, се стрелна остра змийска глава и като не улучи първия път, замахна повторно. Коати не я изчака да потрети. Отстъпи

малко назад. И тя — подире му. Млада жарака, цял метър дълга, жълтеникава с два реда сърповидни петна отстрани.

Задебнаха се и те, както продължаваха да се дебнат отгоре богомолката и бръмбарът. И кой знае докога щеше да продължи това, ако не се бе намесила третата героиня в драмата. Когато я видя, дългокосият трепна. Сега пък накъде? Насреща му извиващо черното си триметрово тяло мусураната.

Изглежда, жараката тоя път се уплаши повече от него. Подвоуми се за миг. И коати реши да се възползува от колебанието й. С един скок се метна на най-ниския клон. Оттам по-нагоре, и още по-нагоре. Чак на върха се спря. Погледна. Жараката не бе успяла да се спаси. Налапана за главата от мусураната, тази неуморна изтребителка на отровните змии, тя бавно потъваше в гърлото й.

Коати отново побягна. И по дърветата нямаше покой. Ето, по долния клон се прокрадваше може би най-опасната му неприятелка, пумата. Впрочем — не следеше него, а стария ленивец, който опитваше с възможната си бързина да се покатери някъде, където тя няма да го достигне.

След като бе загубила едното си дете, пумата, то се знае, още един път бе пренесла другото в нова, според нейната преценка още по-скрита бърлога, където оня куц убиец не би могъл да го намери. Ала не можеше да стои все при него. Нямаше право. Нали трябваше да ловува, да набира сили, да го брани, да го кърми.

Хитрината на ленивеца успя. Изпълзял на една тънка вейка, толкова тънка, та беше удивително как го издържа, той се бе спрял и с философско примирение очакваше участта си. Сега вече пумата не се реши да го последва. Остана да ръмжи, побесняла от глад и гняв при новия си неуспех. А там, убеден, че вече е недосегаем, пипкавият хитрец продължи прекъснатите си занимания. Проточи дългия си език, който му служеше за ръка, и примъкна в устата си близката клонка. Ожули й листата с твърдите си устни и я задъвка бавно и съсредоточено с напълно почернелите си от годините зъби. Нима заради някаква си пума трябва да гладува? На нея все ще й омръзне да чака. Той пък не бързаше... Ама хич не бързаше...

Бурята приближаваше. Нейде далече-далече кънтеше глухо ръмжене, което ту се засилваше като приближаващ самолет, ту затихваше. Хоризонтът, там, където се срещаха реката и небето, се

размаза. Двете стихии се сляха в една-единствена неразличима мътилка.

Ала животните предусещаха, че бурята е далеч. Затова не прекратяваха занятията си, напротив — бързаха да се подгответ за бъдещето. Не се знае колко ще продължи лошото време. По-леко, по-дълго се изтрайва с пълен stomах. Затова всички, тревопасни и хищници, гледаха да се засият навреме.

Мравоядът не мислеше за ядене. Дълго бе скитал из гората самотен, след като се бяха разделили с другарката си. Такъв е законът на племето им — няма ли го детето, порасне ли, или се загуби, свършва и дружбата. И сега сърцето му отново се бе изпълнило с нежност. Подтичвайки върху кривите си нозе, с разкошната си опашка наподобил огромно щраусово перо, той бързаше по следите на прекосилата преди малко пътя му самка. И отмина.

В този миг богомолката, изгубила напълно търпение и сметнала, че е настъпил подходящият момент, връхлетя срещу врага си. И сгреши. С точно премерен удар бръмбарът наниза корема й на дългия си рог. А настърената хищница, сякаш неусетила ужасната рана, се вкопчи с ръцете си в гърба му и почна да се притегля към него, без да си дава сметка, че така се набива все повече на оръжието му. Достигна тялото му. Загриза го там, в съчленението на бронята — стръвно, ненаситно. Намъкна цялата си глава вътре.

От няколко дни раненатаboa, вече напълно оздравяла, напускаше хижата и докато гаримпейросът се ровеше с лопатата и ситата си из калта, тя претърсваше околността, като бързаше да навакса изпуснатото при дългото си гладуване. Ловуваше всичко, каквото ѝ падне: агути, птици, змии.

По никакъв, само ней известен начин беше открила спасилия се от пумата ленивец. И си бе наумила да опита при него щастието си. Обикновено змиите не ходят на лов денем. Тя обаче покрай человека бе придобила някои негови навици. Излизаше с него сутрин, прибираще се пак с него вечер. Сменила бе дневния си сън с нощен.

Долните клони, по които се катереше, бяха яки, дебели, с много разклонения, които ѝ осигуряваха здрава опора. След това почнаха да изтъняват, да проскърцват под тежестта ѝ, да се огъват. Но тя не спираше, заслепена от ловната си страсть. Проточила език, опипвайки с

трепкация му връх оставената по кората миризма на ленивеца, продължаваше да се изкачва нагоре.

А жертвата ѝ, видимо отказваща да се признае за жертва, не спираше да върти на всички страни, сякаш поставена на ос, безизразната си маймунска глава, вчесана като римски патриций, и да обира с език още необезлиstenите вейки.

Ясно, ленивецът бе преценил правилно. И мал бе основания да не се тревожи. Защото внезапно един млад летораст, в който се бе опряла змията, се счупи и тя се изсули надолу. От клон на клон, та на земята. И слисана от станалото, продължи да лежи неподвижно, просната като маркуч, забравила да приеме обичайното си положение при покоя в пръстен.

Човекът, разтревожен, изтича да я види. Но като се убеди, че е невредима, го досмеша. Досмеша го и на нейната несъобразителност, и на ленивската хитрина.

— Хайде с мен! — подвикна ѝ. — Такава дебелана, пък и тя по клоните!

И тръгна към брега. Змиите са глухи. Боата, то се знае, нито може да чуе думите му; нито, ако ги чуеше, щеше да ги разбере. Само по държането му се досети за смисъла им и покорно нагъна тяло подире му.

Внезапно върху рамото му тупна нещо. Той отскочи. Защото можеше да бъде всичко — както презрят плод, както отчесната вейка, така и опасна змия.

Тоя път беше съвсем друго — мъртвите бръмбар и богомолка, вкопчани и след смъртта в убийствената си хватка. Тъй бе завършил свирепият им двубой. Без победител. Понякога, и то не много рядко, и това става. Пък за жалост не само при насекомите.

Гаримпейросът все не се чувствува добре. При това с лекарства. Какво би било — ако ги спреше? Краката му се огъваха от слабост, виеше му се свят, а главоболието, упорито и мъчително, не му даваше нито миг покой. Но той не се отказваше. Не можеше да си позволи дори намек за отказване. Ами ако му е писано тъкмо днес да намери големия си диамант? И той заради някаква си треска да проспи щаслието си — тук, където щаслието се измерва в диамантени карати...

Гаримпейросът достигна брега, следван от боата като покорно куче. Виждал бе често домашни змии. У индианци, у местни фермери. И винаги бе считал това за просто съжителство, ако щете, симбиоза, с взаимна изгода и без никаква емоционална основа. Някак подсъзнателно жадуваше, клетият, за нежност, та била тя от страна на папагал или влечуго. И му се струваше, че боата вече се е привързала към него. Ала трезвият му разум на часа отхвърляше с насмешка подобно допускане. За каква привързаност можеше да става дума сега? Тя чисто и просто беше намерила в хижата му уютна бърлога. И инстинктът й за запазване територия я бе задържал на новото място, след като бе забравила старото. Привързала се бе, ако може да се каже така, не към него, а към дома му. Както донякъде котките.

А тук? Каква изгода я подтикваше да го следва и извън хижата?

Без да си отговори, той нагази в плитчината. Отскочи в същия миг с вик от болка. Някой бе захапал прасеца му през панталона. А на това място досега не беше виждал пиранхи. Те предпочитат дълбоки, тихи заливи, не плитко пясъчно дъно.

И я видя. Наистина не беше пиранха. А — костенурка. Огромна, повече от метър, с дълга трионена опашка и груба черупка, облепена с водорасли, тя го гледаше със зли очи и посягаше да го ръфне отново с опасните си хищни челюсти на уродливо голямата си глава.

Ядосан, гаримпейросът хвърли ситото и я прасна с лопатата. Едва при третия удар костенурката отстъпи, напусна полесражението, като не преставаше да щрака свирепо с челюсти.

Той превърза раната си с парче от ризата и загреба първата лопата от дъното. И макар че съвсем не беше суеверен, неволно се подчини, даже за шега пред себе си, на обичая. Всички търсачи правят така. Заплю извадения пясък. Диамантите, като видели, че плюят пренебрежително върху тях, обидени, бързали да се покажат, за да се похвалят.

И след като насила три пълни лопати, почна да раздруска ситото, потопено няколко пръста във водата. Така ситният пясък и тинята се пресяваха в реката, а върху мрежата оставаха по-едрите камъчета. Трябаше да останат и диамантите...

И неволно въздъхна. Дали щеше да му се усмихне съдбата? И на него? Когато намери приличен кристал, гаримпейросът е длъжен да почерпи всички в лавката. Обикновено става тъй, тържествено, с

примитивна показност. Щастливецът влиза и стреля със заредена в дулото на пистолета петстотинкрузейрова банкнота. Там обикновено няма друга напитка, само кашаса. Но и с тая проста ракия опитният лавкаджия или „коруптелос“ — обирач, — както го наричат клетите обирани, успява да го изцеди до последния крузейрос. И на другия ден „щастливецът“, отново беден като преди, понякога дори още повече задължнял, се връща на участъка си да дири отново изтърваното щастие.

Ала той нямаше да постъпи така. Нямаше да пълни джобовете на тия акули, които на сигурно, без да цапат ръцете си, без да треперят от ягуари и каймани, от змии и пиранхи, обираха труда им. Имаше достатъчно разсъдък и воля, за да се махне тозчас оттук.

С тия мисли гаримпейросът зашляпа към брега, понесъл с две ръце пълното сито. Там, вече на спокойствие, щеше да разрови с пръсти пясъчната купчинка, за да я огледа, дето се казва, зрънце по зрънце.

И спря с вдигнат крак. Не посмя да пристъпи. Насреща му изскочи голямата жаба петопръста пищялка, току-що захапала за главата една млада лабария. Ако не се бе намесила жабата, човекът най-спокойно щеше да постави крака си точно там, където се бе притаила зловещата змия. Тогава, настъпена, дори ако преди това е нямала нападателни намерения, в самоотбрана тя щеше да забие зъбите си в него. Достатъчно е смела и дръзка, та да не пропусне този случай.

Жабата се пулеше насреща му и бавно, с мъчителни прегльщания, наместваше дългата си плячка в стомаха си, където навярно трябваше да я навие на кълбо, за да я побере, или пък да изчака, докато се смеле налапаната част, та тогава да гълтне и останалата. Нали жертвата ѝ беше поне пет-шест пъти по-дълга от нея самата?

Нещастникът усети, че се изпотява. Тоя път не от треската. Наистина, от какви случаиности, от какви нищожни твари понякога зависи животът на човека...

И излязъл на брега, тръшна пълното сито на земята, а той свали презентовата си шапка, да си повее с нея. Такъв задух!

Изведнъж тя изчезна, издърпана рязко от ръката му. Избухналата олелия над лавата му обясни на часа причината. В клоните, под които

бе потърсил сянка, подскачаха маймуните капуцини и с доволно писукане, за човека подобно на хленч, засвидетелствуваха възхищението си от подвига на заядливата самка, която с малкото си на гръб и с открадната шапка бързаше към върха на дървото.

А на ограбения днес съвсем не му беше до шеги. И то за негова сметка. Той вдигна пушката и без да се замисля, стреля. Улучената маймуна полетя надолу, като се удряше в препречените клони. Изпуснатата шапка падна преди нея на земята. Но не. Още не беше мъртва. Ето, успя да се залови за най-долния клон. И само толкова. За повече силите ѝ не достигнаха. Тя се помъчи да се поеме нагоре, подалеч от убиеца си. Напразно. Ръцете ѝ трепереха, вкопчани за клона в тръпнеща спазма. Опита още веднъж. Пак безуспешно.

И тогава, в никакъв неудържим порив на всеотдайното си майчино сърце, тя отдели детето от гърба си и го подаде на притичалата в помощ съседка, която тозчас го притисна като майка до гърдите си.

Мъжкарите пък се наловиха един за друг. По така построения от телата им истински жив мост се спусна водачът им и поsegна да я поеме нагоре.

Тя не го дочака. Проследила с поглед, пълен със сълзи, детето си и убедена, че поне то вече е в безопасност, нещастната майка се отпусна и се строполи на земята.

Видял всичко това, стрелецът захвърли пушката си настрана и гласно се изруга:

— Пфу! Какво животно съм и аз! За никаква шапка...

После, погнусен от себе си, клекна над ситото да претърсва пясъка с пръсти. Да се улиса, да потисне никак обзелата го погнуса от самия себе си.

А вездесъщата харпия, сякаш чакала само това, връхлетя като запокитен камък и без да докосва земята, грабна с огромните си нокти убитата маймуна, за да я отнесе към гнездото си.

Човекът тозчас вдигна ръцете си, облепени с никаква черна гнусота. Мазут! Предвестникът на нашата петролна цивилизация беше проникнал до това глухо кътче на уж девствената Амазония. Беше облепил ситото, смазал отворите му, слепил пресетия пясък в малки мръсни бучки.

Цял час изгуби, за да очисти с газ от мръсния налеп сечивата си. И през целия този час не спираше да ругае и своето недоглеждане, и всепроникващата цивилизация.

Божем всички го знаят, и учени, и неуки; и власт имащи, и безвластни, че това е въпрос за оцеляване на човешкия вид — да бъде опазена природата, или както е модерно днес — околната среда, към която той е пригоден с цялата си физиологична нагласа и без която не може да съществува, а в същото време да не прекъсва възходящия си път към интелектуален и нравствен прогрес. Не постигне ли това, е обречен на гибел, както са загинали толкова животински видове преди него. Ще стане, както при спиртната ферментация накрай, когато произведеният от безмерно намножилите се дрожди отпадъчен продукт — алкохолът достигне пределната концентрация, те умират от собствената си неразумна дейност, от собствената си непредвидливост.

Нима и хомо сапиенс, разумният човек, трябва да се затрие сам вследствие безразсъдството си — като дрождите?

Поочистил каквото можал, гаримпейросът отново се върна на пясъка. И продължи да рови, а в главата му пък се ровеха една от друга по-объркани, съвсем не на място в джунглата, може би отдавна назрявали, но и до днес необособени мисли. Човек! Венецът на природата! Заслужил ли е той да се величае така? Или както всеки самохвалко, именно със самохвалството си доказва колко е недорасъл.

Както и гаримпейросът сега. Наистина, той не бе виновен, че природата го бе създала в телесната му организация едно животно като всички други, със същите органи и функции. Въпреки всичко вината, че след това, надарен от същата природа с разум, не се бе издигнал до степен на човек, а си бе останал все такова животно, носеше единствен той. Той, който можеше да мисли, да разсъждава. Който бе изучавал някаква си наука етика. Който някога, всъщност било ли е то, се бе пъчил самонадеяно с една мисъл, понеже, както мнозина други, я смяташе единствено своя. „Човекът, ако е създаден с някакво предназначение — тъй казваше тогава, — то е да коригира своята съзидателка, майката природа. Да отмени нейните кръвожадни закони, създадени за хищници и убийци.“

Хуманност! Някога там, в другия свят, той имаше един съученик, който му възразяваше дръзко: „Хуманно е това, което е в противоречие с природните закони, на първо място, което противоречи на член

единствен в нейната конституция: «Изяж другия!» Тоя закон, зароден в първото късче жива праматерия, коацерват ли ще го наречем или провирус, което е нагълтало другата троичка жива праматерия. Човекът още не е станал, пък надали някога ще стане хомо сапиенс. Той си е все още хомо инстинктивус...“

Гаримпейросът си припомняше добре тия думи, ала и сега, както тогава, все не можеше да ги приеме. Не искаше да се примери с тях, цялата му същност ги отричаше. Вярно е, днешният човек е останал подобен примитивен убиец като прадедите си. И днес той не може без животински белтък. Ей тъй, не може. Изражда се. Африка и Амазонията го доказват. Дали някога ще се научи да задоволява тая си нужда, без да убива — по химичен път, или посредством тъкани култури, или чрез промяна на месоядните си гени... И няма ли чак тогава да стане това, за което са мечтали всички мъдреци от миналото...

Изведнъж той скочи, чул някакво изтопуркане зад гърба си, съскане и задавен рев. Извърна се. Сърцето му сякаш спря. Забравил бе, а напоследък все по-често се уличаваше в това — за селвата направо престъпление, грях, — че се улисва, че не се оглежда и не се слушва, както се налага.

Вплетени в едно пъстро кълбо, сред тревите се премятаха куцият ягуар и боата. Змията бе успяла да захапе бедрото му и да стегне гърдите му с няколко пръстена на жилавото си тяло. Ала и ягуарът не мислеше да се предаде тъй леко. Успял да докопа гърлото й, макар и полузадушен, той опитваше да го прегризе с острите си зъби, опитваше да забие къде да е в люспестото й тяло страшните си нокти.

Затова приятелят й не се двоуми много. Дължен беше да помогне. Дружба за дружба. А понеже в бързината не видя къде бе захвърлил пушката си, грабна лопатата и с нея връхлетя срещу хищника. Прас — прас! Веднъж-дваж! Гледаше само в настървението си да не засегне своята приятелка.

Още веднъж! И случайното му оръжие хълтна в ягуарския череп. Хищникът отскочи във въздуха, сякаш отхвърлен не от мускули, а от някакъв взрив, вдигнал със себе си омоталата го змия. После се стовари тежко на земята, безжизнен, неподвижен.

Боата постоя така миг-два зашеметена, но като се убеди, че врагът вече е обезвреден, размата възлите си от мъртвото петнисто

тяло и изпълзя настрана, за да се навие отново в спирала за почивка. Отпусна задъхана глава.

Тоя път човекът не можа да се овладее. Хвана поривисто главата ѝ, готов да я разцелува. Само че змията се дръпна, изсъска недоволна. Явно, не понасяше глезотии.

Колко скоро, колко често почна тя да го спасява! Сякаш бързаше да му засвидетелствува признателността си за стореното ѝ добро.

Самотникът неволно прекъсна сам потока на; мислите, които го бяха сполетели. Май че ставаше прекалено сантиментален. От треската ли, от дългото уединение ли? Трезвият му разум, оформлен от престижа на преподаваните в училището научни истини, точни и конкретни, без никаква емоционална окраска, ясно и недвусмислено му напомняше прастарата истина, че светът изглежда такъв, какъвто искаш да го видиш. На него му се щеше да бъде тъй — сред безконечното сражение на селвата да намери взаимност, никаква привързаност. И вместо да ги потърси в някое по-висше животно, да речем, маймуна, в своето заслепение той ги приписваше на една съвсем примитивна твар.

Усмихна се горчиво. Точно тъй. Нямаше нужда от други обяснения. И по-рано, и сега. Това бяха все прости, инстинктивни реакции. Не от любов към него беше нагълтала змията чушупи, а защото бе огладняла. Нападението на ягуара пък ѝ се бе сторило насочено срещу нея, както може да е било и в действителност. И в инстинктивна самоотбрана...

И все пак... Инстинктът никога не бе могъл да му обясни всички сложни изяви, които учените разтълкуват с това мъгливо и непонятно понятие. Много често се бе запитвал сам — а дали не се злоупотребява вече с него, дали не го вкарваме в употреба винаги, когато се сблъскаме с някое явление, което сме безсилни да разберем истински научно. За някогашния художник, а сега прост гаримпейрос, то все още звучеше никак ненаучно, ако щете, метафизически. Както в миналото — божествената сила, после — виталната сила...

Пък не само това. И другото. Отде — накъде змията непременно трябва да бъде низша твар? Има ли за природата низши и висши? Щом ги търпи, щом ги оставя да съществуват редом едни с други, дали нейният критерий не е по-различен от човешкия?

Някога библията учеше, че човекът е единственият избраник на бога — единствен, комуто творецът е вдъхнал душа. От своята. Впоследствие науката дръзко отхвърли този мит. И го замести — с какво? С еволюционните теории. Но отново, воден от неизлечимата си себичност, човекът постави себе си на върха. Навсякъм за да оправдае пак безнаказаността си над останалия животински свят. Самовъзвеличи се с титлата „сапиенс“ — разумен, приписа си всички психични прояви, а на останалите твари прехвърли инстинктите. За да се разграничи от тях — отново както в библията. Нали и тя е писана от него, еволюционните теории — също...

Прие за основно правило, че тези видове, които са се запазили непроменени през геологичните епохи, са низши, изостанали в развитието си: медузи, скорпиони, влечуги. А другите, начело с него безсъмнено, които се променят — са висши, прогресивни. И пропусна, че в този ред на мисли насекомите, едни от най-изменчивите организми днес, могат да излязат по-прогресивни и от него. При такива разсъждения се получава особен извод: висши са ония, които се нагаждат. Приспособленчество и прогрес! Интересна съпоставка наистина. А тия, които през всички катаклизми преминават неизменни, твърди, дръзки, уверени в себе си — от тая гледна точка се оказват низши.

А дали мерилото на природата не е по-друго — в смисъл: приспособени ли са, или не? Независимо от това колко изменения са претърпели, докато стигнат днешния си облик; независимо от това гръбначни ли са, или безгръбначни, топлокръвни или студенокръвни; независимо от съотношението между теглата на нервната им тъкан и на тялото.

Природата! И той като някакъв пантеист мислеше за нея, уподобявайки я на разумно същество, което е способно да преценява, да насочва. Когато всъщност нейните закони са слепи, стихийни. И в крайна сметка — безспорно, лишени от разум.

Ясно, че мирогледа на днешния човек нещо почва да се пропуква. И тъкмо в съгласие с еволюционните теории все повече учени почват да допускат еретичната мисъл, че от еволюционна гледна точка най-прогресивни морфологически се оказват чифтокопитните животни. Кравата според тях е най-съвършеното разклонение на животинското царство. А човекът, който произхожда направо от

насекомоядните бозайници, превъзхожда другите само с по-развития си мозък. Но дали природата оценява тъй високо неговия мозък?

Особено тук, където оставя някакви безмозъчни пиявици и кърлежи да изdevателствуват върху него...

Улисан в тия си размисли, а може би повече замаян от треската, той бе забравил приближаващата буря. Напомни му го тревожният вой на маймуните, които бързаха да си намерят по-сигурни убежища на сушина и завет. Грабнал пушката и сечивата, той побягна към дома си, последван от змията.

Пътеш видя как над трупа на ягуара вече се бе нагласила лисицата. Преценила набързо, че няма да получава вече останките от трапезата му, бе решила да се възползува от неговите собствени останки преди другите, по-силните и по-многобройните от нея, да я преварят.

Човекът не я погледна повече. Такава е участта на силния, когато престане да бъде силен. Облагодетелствуваните първи загризват благодетеля си: в Стария свят за това са чакалите, в Амазонията — бразилските лисици.

Той се изкатери бързо в хижата си. В мига, когато и боата намъкна вътре дългото си пъстро тяло, папагалката настърхна и се разкряка гневно:

— Негодник! Негодник!

Злопаметна беше, не бе забравила злото, което змията бе причинила, не бе забравила и прикаченото от човека прозвище.

Тогава бурята връхлетя. Внезапно, изненадващо. Като земетръс. С трясък и чудовищно боботене — все едно глутница изтървани динозаври. Вятърът се стовари върху света не като раздвижен въздух, а като запокитена скала. Хижата се разлюля, подобна на лодка в морско вълнение. Заскърца, готова всеки миг да се катурне. Над реката се надигна гигантска вълна, сякаш изхвърлена от подводен взрив. Гората се заогъва като книжен декор. Започнаха да се сгромолясяват отделни дървета, да профучават отчеснати клонаци. Светът изведнъж изгуби цялата си логика, превърна се в някакъв объркан, противоестествен хаос. Когато трещят мълнии, когато се изкореняват дървета, закономерно е да има гръм и трясък. А той не чуваше нищо. Превишилият възможностите на човешкото ухо грохот по чудо се бе превърнал в неправдоподобна, свръхзвукова тишина. Повлечена от вятъра, реката се върна срещу течението си с огромни гравести вълни. Притъмня. И само от време на време блясъкът на светкавиците огряваше разлюяната като ливада гора и разровената от вятъра водна повърхност.

Накрая плисна и дъждът. Всъщност не дъжд, а водна лавина, политнала водоравно, така че да не се разбере истински валеж ли е, или водни струи, загребани от реката. Или и двете заедно. Сякаш не беше на сушина в хижа, под покрив. Хладните пръски проникваха отвред: отгоре, през стените, направо от пролуките на пода. Надали вън, на открито, някой щеше да се измокри повече.

Бурята вилня така не повече от час. После стихна, мълниите проредяха. И след отминалата гърмяща тишина човешкото ухо отново почна да различава обичайните звуци. А дъждът, приел пак нормалното си положение да пада отвесно, подобно на кристални

въздушни корени, проточени от оловните облаци до земята, забараobili монотонно върху листата и раздърпания покрив на колибата.

В селвата е досадно, когато вали. Убийствено, до полудяване. И все пак — във всяко зло има и зрънце добро. То сякаш възмездяващ за всичко лошо: за влагата, за неподвижността, за глада. Защото изчезваха москитите. А това само по себе си беше направо блаженство.

Натежали от влагата и от отрупалите ги лиани, епифити и паразити, дърветата бяха свели ниско клони в ням израз на покорство пред безпощадната стихия. От увисналите въздушни корени на орхидеите, от ресните на тиландсията и на кактусите рипсалиси се стичаха цели порои като брадите на невижданi великани, които бяха подложили гърбове под подобаващ на ръста им водопад.

Загледан в бухналата селва, която набъбваше пред очите му като накиснато във вода зърно, като чудовищен зелен сунгер, разумната му мисъл пак отскочи от трезвата преценка. Прехвърли се отново оттатък, накъдето я тласкаше чувството, въодушевлението, романтичната му възторженост.

Изглежда, тоя ден беше ден на мъдрувания. Може би ведно с треската в мозъка му се бе поселил някакъв философски вирус. Или пък — някакъв амок от самотата.

Не, не можеше. Не беше в състояние да приеме, че тая напираща, кипнала като младо вино жизненост е безцелна и безсмислена. Ей така, само да запълва космическия вакуум. Тоя див нагон — сякаш всяка скала се стремеше час по-скоро посредством ерозията да се превърне в почва, а почвата — в живо вещество. Всичко в тоя свят има свое начало, има развитие и край. Еволюират галактиките. Еволюират звездите — от дозвездната материя през червените звезди и белите джуджета, та до черните дупки. Не може без цел. Щом има закони, значи, има цел; към която те направляват. А съществуват ли по-неотвратими закони от природните? Само че ние като че ли сме твърде недорасли, та да ги проумеем. Дали пък над цялото това неразгадаемо множество от Закони не властвува един-единствен — РАЗВИТИЕТО: няма галактики — появили се; няма звезди — появили се; няма планети — появили се; няма живот — появил се; няма разум — появил се; сега няма...

Всъщност какво го няма сега, а някога ще се, появи?

Някакъв всемирен закон на законите, вселенска конституция с член единствен. Още неизучен, без дефиниция, с неоткрита формула. И тъй като е обновен закон, тая формула трябва да бъде неподозирano проста. И защо пък да не бъде: $D = P$, което значи: движението е тъждествено на развитието. Защото в природата няма безцелно движение, самоцелно, в кръг — отива, връща се; напред-назад. Няма пълно повторение. Нищо не се повтаря изцяло. Не по кръг, а по спирала — микрон напред, но не на същото място. Дори когато пергелът се върти по начертаната окръжност, той се измества с чертожника, със Земята, със Слънчевата система в пространството.

ЗАКОНЪТ НА РАЗВИТИЕТО — свръхзакон, вечен, неотменим — от мъртвото към живото; от безразсъдъчността към разума. И може би още по-нататък — нещо повече от разума... Както на Луната не може да се говори за живот, както през палеозоя на Земята е било абсурдно да се предскаже появата на разумно същество...

Човекът отново се сепна. Впрочем тук ли им беше мястото на тия разсъждения? Сред кайманите, анаcondите и ягуарите? Или пък тъкмо самотата го подтикваше към най-причудливи хрумвания, както древните мислители — отшелници? И то тъкмо там, където най-не подхожда, този, който мисли, понякога успява да зърне искрица от светлината, забулвана от човешкото незнание — бледо досещане за смисъла на битието...

Или пък обратно — това беше намек, предупреждение, че вече е застрашен здравият му разум. Първият симптом на обезумяването. Защото всички го знаят — не на един, не на двама селвата е отнела разсъдъка...

Дали и тая му вяра, преклонението през закона за развитието, не се дължеше пак на вроденото самочувствие на човека, който се перчи толкова със своя мозък? Ами ако трябва да си каже думата делфинът или прилепът, дали няма да посочат като най-висша форма на еволюцията своята способност за ехолокация? Или пък електрическата змиорка — своя радар, изобретен от нея милиони години преди човека? Всеки от своята гледна точка. Европеецът рисува Мадоната като връх на човешката красота белокожа, етиопците — черна.

И защо да не допуснем обратното — че човекът чисто и просто е изрод сред нормалния животински свят? Най-kekav от всички, ако става дума за мускули, зъби, нокти и сетива. Представяте ли си

отчаянието на маймунската майка на онзи далечен голокож мутант, който, вместо да се отдае на порядъчните маймунски занятия, да търси личинки и плодове, взел да си пилее времето с майсторене на тояги и каменни ножове? Неговият „недъг“, по тогавашните разбириания, мозъкът, се оказа неговата сила. Предимство в борбата за съществуване. Това е все едно, ако в някой друг животински вид, да речем, сред насекомите или главоногите, се появи мутант с хипертрофирана способност да налага телепатично волята си. И така да подчини не само събрата си, ами и досегашния венец на природата...

При едно случайно обръщане човекът видя прекършената палма пашиуба, затисната от купите листа на монстерата и стотиците други готованци. Не бе устояла клетата на тоя непоносим товар. Яките й кокилести корени все още стояха непоклатимо на мястото си, ала стъблото не бе издържало. Пречупило се бе. А това значеше краят му.

Разгледено растение е палмата. Създадена от природата за най-благоприятни условия на растеж, при влагата и топлината на тропиците. Повреди ли се връхната ѝ пъпка, това е вече непоправимо зло. Смърт. Тя няма запасни пъпки, както другите дървета, от които да поникнат странични издънки, та да заместят погиналия главен ствол. Стане ли това, палмата трябва да се отдръпне смилено от играта, както безразсъден комарджия, който е заложил само на една карта, да отстъпи мястото си другому. А то веднага ще бъде заето, нека не се съмнява никой. Тук има всичко — само място няма.

Ведно с нея се оказваха обречени на гибел и повечето растения, които върху нейните рамене се бяха добрали до слънчевата светлина. Попаднали отново долу, в убийствената сянка, те също трябваше да загинат.

ДИАМАНТЪТ

Диамантът лежеше в ръката му, а гаримпейросът все не можеше да повярва. Възможно ли бе това, по-вероятно изглеждаше, че сънува — толкова едър кристал, с такава съвършена форма! Ако при прегледа се окажеше, че няма пукнатини, щеше да струва милиони. Обезумял от радост, той го лапна и така, с пълна уста, започна да го ругае, както умеят само амазонските бродяги. Защото иначе на лъскавото камъче, което също има душа, може да му хрумне и да избяга. Отново се бе поддал на суеверието, при което бе живял толкова време сред простодушните каучукосъбирачи и търсачи на диаманти. Пък не само суеверието. Облизан, очистен от калта, скъпоценният камък показва по-добре какво представлява. Така, с просто око, не можа да открие никакъв недостатък. Ако и при шлифоването се запазеше цял, навярно щеше да тежи двеста — двеста и петдесет карата. А това са четиридесет-петдесет грама, колкото намереният все тук някъде диамант „Южен кръст“. Ex, това не е „Кулинан“ наистина с неговите три хиляди сто и шест карата, най-големият от всички известни диаманти, ама не е и „Хоп“ на тегло четиридесет и четири и половина карата, който въпреки това е представлявал цяло състояние.

Негрите наричали тези скъпоценни камъни „сълзи на земята“. Поетично, наистина. Само че тук, където щастието се измерва в карати, те вече не са сълзи, те са символ на изключителна сполучка. Защото при равно тегло струват петстотин, хиляда пъти по-скъпо от златото.

И странно! При този успех, превърнал го изведнъж в богаташ, би трябвало да се чувствува щастлив. По-рано му се струваше, че в той ден би обезумял от радост. А то? Сякаш тъй е трябвало да стане, а не другояче. Нещастие е да не постигнеш мечтата си. Ако ли пък я постигнеш — още не значи щастие. Успех може би, но, види се, само успехът не прави щастието.

Значи, добре стори, дето излезе на работа. Макар че след като цяла седмица дъждът го бе държал затворен в хижата на ориз и фасул,

вместо да тръгне веднага на лов за прясно месо, той бе предпочел да копне тук-там. И ето... Не беше сън. Дори под матовата му корица личеше, че при предстоящото граниране ще се получи отличен брилянт, достоен за царска корона или за диадемата на холивудска красавица.

Цялата гора се бе размърдала. Крещяха птици, ревяха маймуни, писукаха до самозабрава щурци и цикади, квакаха с всички оттенъци на ударните инструменти в гигантския оркестър водни, земни и дървесни жаби.

И най-лошото. Гладували по дъжда, москитите налетяха настървено, без да изчакат вечерта. За да снесат яйцата си, женските насекоми трябваше да се насмучат с кръв. Ако не правеха така, щеше да настъпи краят на комарския свят.

А човекът сякаш не ги забелязваше. Все едно, че нямаше комари, че нямаше треска. Главата му беше изпълнена само с една мисъл: диаманти.

Кацнала на рамото му и вече усетила с неподправения си усет доволството в душата му, Ара повтаряше кресливо:

— Вкусно е, нали? Вкусно е, нали?

За нея напоследък щастието се покриваше с вкусно ядене.

— Вкусно е, нали? — не спираше тя. Човекът я погали по главата.

Забелязал папагалските ѝ способности, от известно време той бе започнал да я обучава редовно. Особено тия няколко дни в дъжда, когато и без това нямаше какво друго да прави.

— Много е вкусно — усмихна се той. — Само дето не може да се сдъвче. Едницица мярка за твърдост.

После се наведе над купчината тиня в ситото и продължи да я разравя внимателно.

Наистина, щастлив ден! В ръцете му попадна второ камъче, ех, не толкова голямо, но все пак по-голямо от „шапеу до падре“ — попска шапка — над три карата.

И още един...

Това вече беше много, прекалено много. Дори за сън. Още като дете беше слушал в родината си някаква поговорка: „Много добро не е на добро.“ И неволно се озвърна. Дали някой не го бе видял? Дали вече не го дебнеше?

То се знае, претърси отново купчината. Потрети. Нищо! Пак прерови. Чак тогава изхвърли пяська настрана.

Изнесе от водата още едно сито. Прекара през пръстите си, каки-речи, всяка песъчинка поотделно.

Трето сито... Четвърто... Пето...

Настана обяд. Без да хапне нещо, без да спре, та да си почине поне минутка, той продължи работата си. Алчно, с непозната до днес настървение.

Повече не изтряя. Просна се по гръб на брега, премалял от умора.

Ясно, нямаше други! Нали бе намерил — дори по-много от мечтаното! И без туй беше милионер...

Милионер... Милионер...

Внезапно Ара прелетя над главата му с тревожен вик:

— Негодник! Негодник!

Напоследък боата, посвикнала с присъствието ѝ, приела я като принадлежност на новата си бърлога, вече не проявяващо към нея никакви нападателни намерения. Само че папагалката помнеше дълго. Не ѝ прощаваше злото, което ѝ бе причинила. И продължаваше да изразява ненавистта си със заучения епитет: „Негодник!“

Добре де, но тоя път змията бе останала в хижата да смила уловената преди малко капиbara... Какво друго можеше да бъде? За всеки случай посегна към пушката си. И видя ягуара. Не, не куция. Оня беше отдавна оглозган. Друг самец, намерил вакантна територия, бързаше да я завладее. И се бе захванал да я обходи.

Надали имаше лоши помисли. Но как да се провери това? Човекът вдигна пушката, нагласи бързо мерника, натисна спусъка. Ударникът щракна глухо, без да последва изстрел.

Смразяваща тръпка полази по гърба му. Изглежда, патронът бе овлажнял. Или капсулът... А нямаше време да го сменява.

С разтреперани колене той отстъпи надире, готов да използува оръжието си вече само като тояга.

Тогава насреща им връхлетяха пекарите, обзети от необяснимите си понякога пристъпи на бяс. Безоръжният ловец мигновено се подхвърли на първото дърво. И за свой ужас видя как подире му се метна и ягуарът. Отмалял от уплаха, той опита да се изкатери колкото може по-далеч от него. Ала дори така, при това заплашително

съседство, не забрави да провери дали е на мястото си в джоба му намереното богатство.

Внезапно той трепна. Някой щракна до ухото му. Погледна набързо. Сива пеперуда, сляла шарките си с цвета на кората, потракваше настойчиво, дано го уплаши и прогони. А край нея пълзяха нагоре по стъблото три листа. Човекът не се учуди. Защото ги разпозна бързо. Насекоми листовидки, намерили тоя начин, тая маскировка, за да се спасяват от враговете.

Сега, то се знае, съвсем не му беше до възхищение от чудесата на природата. Предстоеше му да спасява кожата си, която сега, като кожа на милионер, като че ли изведнъж бе станала по-ценна...

Тогава, последвана от оглушителен вой, отгоре им се посипа градушка от недозрели орехи и счупени клони. Черупката на орехите сапукая е по-голяма от детска глава. И ако ѝ се удавдеше да улучи неговата глава, спокойно можеше да го отправи на часа в страната на вечния сън.

Паякообразните маймуни, поведени от осиротялата майка, бързаха да излеят злобата си върху всяка попаднала им котка, малка и голяма, мятайки с опашки каквото им попаднеше пред очите.

Младият ягуар не успя да се овладее пред това предизвикателство. Запълзя по дъrvото подир разбягалите се с писък заядливци. И когато му се стори, че вече настига старата майка, която отстъпваше последна след дъщерите си, скочи отгоре ѝ. Само дето не прецени издръжливостта на отсрещния клон, който се счупи с трясък от тежестта му и хищникът полетя надолу, като се блъскаше от клон на клон, а в това време надхитрилата го бегълка, успяла, да се хване с опашка по-нагоре, изригваше подире му своите маймунски проклятия.

Като истинска котка ягуарът тупна сред пекарите на четирите си лапи. Разтърси тяло да оправи ставите си, докато обмисли какво му предстои. Ясно, пред настъпващото множество трябваше пак да бяга. Той се спусна повторно към дъrvото.

Ала безбрадият водач не го оставил да се измъкне. Връхлетя отгоре му като изстреляна торпила, раздра бедрото му с дългите си глиги. Побеснял от болка и обида, хищникът се извъртя за миг, колкото да стовари върху му тежката си лапа. После хукна през отворилата се пролука във вражия пръстен навътре в гората.

Зърнал набързо как на земята потръпва със смазан гръбнак безбрадият му съперник, секачът със счупения зъб мигновено съобрази, че вече е дошъл неговият час. Той изсвистя бойния призив на пекарския водач и поведе стадото по следите на побягналия враг. Да отмъсти за смъртта на сънародника, макар и доскорошен противник; повече — да докаже пред самките своята храброст...

Така, гонен по петите от побеснелите безопашати свине, ягуарът достигна брега, решил да дири спасение във водата. Само че дремещите на крайбрежието капибари нямаха представа за намеренията му. Както се пъчеше сред семейството си с високомерно глуповатото изражение на муциуната си като затъсял султан в хarem, мъжкарят капибара нададе тревожния си зов. А той остана на място, готов да срещне с тесловидните си зъби нападателя. И чак когато се увери, че вече цялото му домочадие е в безопасност, го последва във водата.

Ягуарът заплува успоредно на брега. Явно, не дръзваше да се върне отсреща, откъдето го бе прогонил баща му, ревнив за правата и владенията си. А не се решаваше да излезе на сушата и тук, защото още слушаше топуркането на беснеещите пекари.

Внезапно мъжката капибара съзря приближаващия грапав гръб. Зърна устремените насам святкащи с алчни пламъчета очи. И реши единственото, което е длъжен да стори при такава заплаха истинският баща и повелител на такова семейство. Спусна се срещу настъпващата кайманка. Глуповатият дебелак изведнъж се бе превърнал на лъв, който връхлетя върху наследствения враг на рода си със застрашително щракащи зъби. Успя да захапе осакатената й лапа. И това, което дори куршум трудно може да направи, го постигнаха неговите гигантски резци. Срязаха като масло костните плочки на влечугото, хълтнаха в плътта му. Неочаквала, че и ней може да бъде причинена болка, кайманката изостави набелязаната си жертва, една майка с дете, а се обърна да накаже дръзкия нахалник, който опитваше да й попречи. Челюстите й изчатаха досами главата на капибарата, без да го докоснат. Защото беше много по-пъргав, по-повратлив от нея. Нападателката опита да го докопа повторно. И пак безуспешно. Врагът й, с бързи отскоци встрани, сякаш й се подиграваше. А в действителност според плана си гледаше да я отвлече по-далеч от фамилията си.

Тая самоотвержена игра на живот и смърт продължи, докато бащата се убеди, че близките му същества са излезли вече на брега. Тогава се гмурна отвесно под водата — така, както крокодилите не умеят — и плувайки почти до дъното, достигна плитчината. Приседна пак там, вирна отново тъпата си музуна и от удоволствие заскърца по обичая си със зъби.

А човекът, успял, според него по чудо, да се спаси отново, бързаше към дома си, забравил на брега лопатата и ситата, притиснал с една ръка до сърцето си джоба с диамантите, а с другата понесъл засяклата пушка.

И изведнъж отскочи. Пътя му препреши някакво нагънато тяло, ярко нашарено като боа. И дълго над два метра. Каква беше тая непозната змия? И главно — отровна или не?

Тозчас махна с ръка. Никаква змия. Ами гигантски дъждовен червей, каквито и друг път беше срещал из селвата.

Но сега вече нямаше грешка. Свита на пръстен, вирнала глава до височината на неговата глава, го очакваше, вторачила в очите му сатанинския си изцъклен поглед, огромна змия.

Коварният ням кротал! Мълчаливата смърт!

Той не бяга. Чака и напада.

Гаркмпейросът отново почувствува в тила си диханието на смъртта. Безумно беше да бяга назад. Защото всяко движение можеше да раздразни още повече врага. И застана пред нея, както бе виждал да се вцепеняват изгубилите ума и дума маймуни. Като хипнотизирани.

Наистина, един „щастлив ден“!

Види се, това беше последната мръсна шега на съдбата. Да го унищожи като милионер...

Неочаквано от храсталака излетя като мълния друго змийско тяло и вкопчи зъби във врата на изненадания кротал.

Човекът най-сетне пое дъх. Неговата боа! Отново тя! Винаги — като дух пазител...

Двете мощни тела се запремяха по земята като оживяло чудовищно кълбо. Тогава току-що спасеният нещастник си даде сметка. Та те бяха почти еднакви на големина. Боата разчиташе единствено на мускулите си. А кроталът освен с мускули разполагаше и с отрова.

Без помощта му боата щеше да загуби сражението. И той преодоля ужаса, що му вдъхваше кипналата битка. Хвана пушката за цевта и задебна. Чак когато прецени, че е издебнал момента, я стовари с все сила върху главата на кротала.

Това реши изхода на борбата. С пръснат череп отровното влечухо се размота рязко и се завъргаля по земята.

А боата, сякаш нищо не било, заопипва с език пътя и нагъна тяло пред приятеля си. Съобразила бе, животните имат тая способност, че мъртвият й враг не беше залък за нейната уста. И още нещо. Тя ядеше само плячка, която тя е умъртвила. Затова го остави на мършоядите.

Папагалката, то се знае, ги превари. Влетя в хижата преди тях и се настани на определения й прът, все още на недосегаема за змията височина. За всеки случай.

И когато домакинът влезе вътре, тя го посрещна с добре заучения и на място употребяван израз:

— Заповядайте, сър!

Човекът, улисан в своите грижи, дори не я чу. Трябваше да решава. Какво да прави с находките си? Да ги предложи ли на сеньора, владелеца на гаримпоса? Или да се измъкне час по-скоро оттук, за да ги продаде някъде другаде — в Манауш, в Белем...

Ара сега крещеше над главата му:

— Довиждане! Довиждане! Довиждане!

Така посрещаше напоследък припълзяващата в хижата боа. Поздравът за раздяла бе приспособен от нея като израз за пъдене. Все едно: „Вън!“

То се знае, глухата змия не я чу. Нагласи се в ъгъла и се нави в обичайния си пръстен.

Гаримпейросът сложи на огъня да си вари фарофо — сущено месо с ориз. Гаврътна гълтка кашаса — можеше да си позволи това. Днес беше Великден в живота му. Не всеки ден човек става милионер.

Убедила се, че боата вече е задрямала, Ара налетя отгоре й и я клъвна между очите с якия си клюн. Змията подскочи тромаво, сепната в ситата си дрямка. А папагалката, върнала се отново на пръта си, се провикваше гласовито:

— Безобразие! Безобразие!

Даваше си ясно сметка, че е извършила нещо непозволено, и с укорните думи на човека бързаше да превари сръднята му.

Ала и тоя път той не ѝ обърна внимание. Не го тревожеха разправиите на някакви си животни. Отново бе станал достижим неговият свят, човешкото общество, където му предстоеше да се завърне уважаван, търсен и предпочитан. Където тези малки камъчета като магически ключове щяха да му отварят всяка врата. А селвата, животът в нея, обитателите ѝ щяха да останат спомен, за който само щеше да разказва на бъдещите си приятели, на жена си, на децата си.

Не! В никакъв случай на сеньора. Предишният му господар бе подхвърлил на гаримпейроса откривател петстотин хиляди за диамант, който после продал за десет милиона, а на пазара в Рио го предложили за петдесет милиона.

Трябващо да се махне по-скоро оттук. Надолу по течението. В някой голям град. При истинските търговци, които се задоволяват с печалба от стотина процента, а не както е тук — по две-три хиляди процента.

Щеше да тръгне веднага. С пирогата щеше да отиде до най-близкото селище. Не, не индианско, а цивилизирано, което значи с падре, с търговец, с кръчма и ракия. И с пристанище. Там щеше да се качи на първото корабче, което заминава надолу по реката. Понякога по речния ръкав пред колибата му преминаваше един „ватикан“. Така ги наричат тукашните хора по сходството им с истинския Ватикан. На горната палуба — богатството и луксът, на долната — мизерията. За да не буди подозрения, щеше да пътува долу, с индианците, с мулатите, с кабокло-селяците.

Гозбата му беше готова. И той седна да се подкрепи набързо за голямото пътуване, що му предстоеше. Папагалката кацна на рамото му, готова, както обикновено, да вземе участие в угощението.

— Наздраве! — изкрещя тя.

Това беше и благослов, и молба да ѝ отсипе малко в нейната паничка.

Гаримпейросът я махна от рамото си с досада. Човекът въобще е свикнал той да налага настроенията си над животните. А не обратното. Когато му беше приятно, можеше да си позволи и нежност с тях; когато нямаше настроение, позволяваше си правото да бъде и груб без угрizения.

Не се бави много. Последната лъжица изсърба на крак. Измъкна заялия патрон от пушката, зареди я с нов, нагласи грижливо трите

кристала, увити с памук, в кибритената кутийка, която сложи в джоба си, и пое навън.

В той миг рука дъждът. Отсега нататък седмици поред щеше да вали така — да почва по обяд и след три-четири часа да спира, за да подхване отново на другия ден по същото време.

При дъжд и хората, и зверовете се прибират на сушина, където го изчакват да премине. Гаримпейросът обаче нямаше търпение да чака. Бързаше да се върне в цивилизацията, да заеме мястото си там. Той уви пушката в калъфа от видрена кожа и се загърна в брезентовата си наметка. Мимоходом, ей тъй, повече по навик, погали змийската глава, подложи бузата си на нежната папагалска целувка. После се спусна по стълбата.

Доскорошните му приятели оставаха в родината си. Нямаше защо да се беспокои много-много за тях. Все щяха да се оправят. Щяха да го забравят. Че колко е паметта на едно животно? И колко е трайността на чувството му?

Препънат под напора на дъждовния порой, отпътуващият изтегли пирогата във водата, метна се вътре, натисна веслата. Реката, клокочеща, го понесе върху мътните си гребени.

Когато спря да вали, той все още беше на път. Докато стигне, напеклото слънце изсуши измокрените му дрехи.

Градът — това беше един плаващ дървен пристан, за да е все на равна на прииждащата и спадаща река; черквата, и тук „Сан Себастиан“, с дома на мисионера; до тях лавката и барът в една барака; бърснарницата, облепена със снимки на санпаулски кинозвезди, и двадесетина едноетажни глинени къщи с прозорци без стъкла, но с капаци за през ноцта. До лавката беше прилепен палмов навес с окачени хамаци, носещ громкото име „Хотел Екселсиор“. Собственикът на хотела, лавката и бара, едновременно с това и агент на пароходната компания, му обясни с бразилска вежливост и словоохотливост, че „ватикано“ ще мине след две седмици. Забавили го дъждовете. Ако сеньорът има пари, би могъл да остане на прехрана и квартира при него, докато чака. Придавайки си невинен вид, прикритият милионер отвърна:

— Който има пари, не идва тук. И седна само да изяде един сандвич с бира. От пътуването беше страшно прегладнял.

Вече се надигаше да си ходи, решил пак да се прибере в хижата си, та там, на по-сигурно, да изтрае тия досадни две седмици, когато в лавката влезе някогашният му посетител, който му се бе представил като търговец.

— О, каква среща! — провикна се той, ухилен до уши, сякаш бе видял най-добрая си приятел. — Какъв дявол те води насам?

И докато гаримпейросът се чудеше как да отговори, лавкаджията побърза да обясни услужливо:

— Сеньорът възнамерява да пътува.

— Да отпътува! — В очите на „търговеца“ светна някакво досещане.

Натисна го с ръце по раменете да седне и се нагласи до него.

— Хитрец! — усмихна се добродушно той. — Само мен няма да измамиш. Никой не си отива оттук с празни ръчички.

И сякаш незабелязал нескопосните му опити да възрази, приближи устни до ухото му:

— Помниш ли? Тогава ти спасих живота. Едно камъче и за мен! Животът не струва ли повече от една лъскава дрънкулка?

Никога през живота си гаримпейросът не бе лъгал тъй безсръмно, както тоя ден, в тая лавка. Най-сетне успя да се измъкне от натрапчивия си познайник. Ала когато се разделяше с него на кея, в последния миг му се стори, че улови върху лицето му същия израз на недоверие. И още нещо — някакво лукаво, зло пламъче в очите.

„От такъв можеш да очакваш всичко!“ — реши той сам наум, като гребеше към изоставения си дом. Затова нагласи пушката на пейката до коляното си.

„Търговеца“ повече не се показа. Вместо него го догони една моторница, от която стърчаха пет дула. Нямаше смисъл да посяга към своето оръжие.

Няколко чифта ръце придърпаха лодката му, извлякоха го грубо, овързаха му ръцете и краката и го метнаха в дъното на моторницата. После, все без да промълват ни дума, сякаш глухи за оправданията и заканите му, се насочиха към брега.

Пристигнаха по тъмно. И след като вързаха неговата пирога до своята, го повлякоха към най-близката къща. Там го изправиха пред един сипаничав чернобрад юначага, който им даде знак с глава. И

нападателите му тозчас го свалиха на пода, за да го претарашуват цял. Не беше нужно дълго да търсят. Един измъкна кутийката с диамантите.

Чернобрадият свъси вежди.

— Тъй, значи! Бракониер! В чужд гаримпос! Ти, гринго, знаеш ли какво те очаква за туй?

Овързаният опита да се изправи.

— Аз... Не в чужд гаримпос... Извън гаримпоса... На свободен участък...

— Тия ще ги разправяш на падрето! За това заслужаваш ей тъй, овързан, да те пратя на пиранхите...

Нещастникът беше слушал за такива саморазправи със свободни гаримпейроси. И все не им беше вярвал особено. Пистолеросите, наети от владетелите на гаримпосите, събрани от кол и от въже авантюристи, побойници и пияници, не си поплюваха много-много.

Чернобрадият пак даде мълчалив знак. И хората му отвързаха пленника си.

— Сега ще останеш тук, в ареста. А утре... Законът на Линча... Мадоната да ти е на помощ...

Прехвърли скъпоценната плячка в своя джоб и му върна опразнената кутийка. После излезе със самодоволен вид навън, последван от шайката си. Ключалката щракна зад гърба му.

Седнал на единствения стол в стаичката, арестантът дори не погледна след тях. Отчаян, смазан. Наистина, голям шегобиец е съдбата. Изключителен... Слушал бе и това. По-лесно е да намериш диаманти, отколкото да ги опазиш...

АНАКОНДАТА

Анакондата едва се бе спасила от електрическия удар на змиорката. За това можеха да съществуват две обяснения: или че за краткото време на борбата рибата не бе успяла да набере нужната мощност в смъртоносното си оръжие; или че змията, предимно воден обитател, с нейната вродена способност да издържа дълго, без да дишаш, бе пролежала на дъното, без да се удави, докато премине зашеметяването. Или и поради двете причини едновременно.

Въпреки това, въпреки че се бе отървала привидно безнаказано от опасната среща, тя и досега все не можеше да се оправи напълно. Изглеждаше замаяна, предпочитаše да се излежава в плитчината или да се припича на слънце върху някой довлечен до брега дънер.

С двете си мънички очички, кацали почти на носа, тя оглеждаше все още някак безучастно владенията си. И тя го знаеше, и другите — също. Нямаше наоколо никой, риба, влечуго или бозайник, който да ѝ ги оспори.

Екваториалната нощ равна по времетраене на деня, продължаваше. Тъмна, безлунна. И все пак под бледия светлик на едрите, измамно близки звезди, които изкушаваха да ги докоснеш, на открито, край реката се виждаше ясно надалеч. Особено ясно за повечето хищници, на които нощта осигуряваше препитанието.

На брега, стотина разкрача по-нагоре, с шумно топуркане излезе пекарското стадо. Новият му предводител със счупения зъб нагази във водата. Нали това беше основното му задължение — да проверява, че среща пръв всяка заплаха, каквато и да бъде тя. При пекарите насладата от чувството за важност се заплаща с готовността всеки миг да изложиши живота си заради тези, които са ти се подчинили.

И въпреки че се ослушва дълго, въпреки че още по-дълго души въздуха, не успя да открие спотаения в довлечения клечалак враг, самият той подобен на дънер, който ги дебнеше от плиткото дъно.

Ако наблюдалите на пекарите, на капибарите, на агутиите и на всички други жертви можеха винаги да забелязват опасността и да се

спасяват от нея, то значеше да се свърши кайманският род, да измрат от глад всички месоядци. Природата даваше еднакви шансове: на жертвата — да избяга, на убиеца й — да я улови.

И когато горските свине, подканени от успокоителното изгрухтяване на новия си, все още неопитен водач, навлязоха във водата, кайманката връхлетя светкавично, докопа едно прасенце и се врътна обратно към дълбочините.

Тогава водачът, побеснял от гняв, че е надхитрен, верен на чувството си за дълг, без да преценява силите си, се спусна подире ѝ. Заудря я настървено с острата си глига. И понеже му бе останала само една, насочил цялото си внимание в нея, успяваше да я забие умело тъкмо там, където се мереше. В ноздрите, в очите, в междините на роговите плочи. И някои от тези многобройни удари излязоха успешни.

Раните наистина не бяха смъртоносни, но като всяка рана — болезнени. Влечугото изпусна плячката си, за да отправи убийствените си челюсти към безразсъдния нападател. Всъщност това беше замисълът на пекари. За жалост късно осъществен. Прасенцето вече беше мъртво. И саможертвата на храбреца можеше да се окаже съвсем безполезна, ако пиранхите не бяха подушили кръвта. Самецът пекари загреба бързо към брега, обхванат от ужас. А кайманката, дори по-уплашена от него, защото не бе забравила загубата на трите си пръста, се спусна подире му.

Тогава хищната рибешка глутница се нахвърли върху убитото прасе. Двамата бегълци, доскоро смъртни врагове, той път братя по съдба, наблизаваха брега. А пиранхите, огризали за секунди малкото трупче, се спуснаха след тях. И може би стадото на безопашатите свине отново щеше да си търси друг водач, ако не се бяха притекли в непреднамерена помощ гигантските видри, които тъкмо извеждаха питомците си на поредния урок по риболов. Сега — на лов за плячка, която умее да се защища, която е способна да нанася болезнени рани, ако не докажеш, че си по-пъргав от нея. При тяхното приближаване пиранхите се стрелнаха като по команда обратно към речните подмоли.

Пекарите, подкарани от водача си, се шмугнаха в гъсталака, а кайманката пак се нагласи в предишната си засада.

Съвсем наблизо растеше гигантската сейба, върху която се бе настанил зеленият удушващ апуизейро. Успял да достигне почвата с въздушните си корени и да се вкорени в нея, той изсмукваше като чудовищна помпа соковете ѝ и нарастваше с неправдоподобна бързина, тъй както е възможно единствено в селвата. Пускаше нови корени и нови ластари, които като пипалата на многоръко чудовище оплитаха обреченото дърво, сковаваха го във всеобхватната си, ужасяваща дървена плетеница, като гигантска ризница, по-право менгеме, стократно; умножен обръч за притискане челата на еретиците от епохата на инквизицията. Някакви дървени вериги, по-яки от стомана, които сковаваха все по-плътно пленения исполин, стягаха мощната му снага, спираха притока на жизнените му сокове. А горе, на върха, избуялата шума на апуизейро вече задушаваше в своята сянка неговата корона, лишаваше я от животворната светлина.

В клоните избухна нова врява. Анакондата, то се знае, не я чу. Ала зърна размърдането на листата. Всъщност какво ставаше там? Аха, дървесната песоглава змия беше открила гнездото на тупаните и може би щеше да го опустоши начаса, ако двамата родители не я бяха усетили навреме. Разбудени от техните викове за помощ, бяха долетели и съседите им. Макар че в мрака виждаха по-лошо от нея, те налиха отгоре ѝ дръзко, като ѝ нанасяха тежки удари с огромните си назъбени клюнове. И тя не устоя пред дружната им защита. Отстъпи, запълзя по клона, прехвърли се върху съседното дърво. Беше прегладняла. Нямаше да се успокои, докато не напълнише стомаха си.

Така, търпеливо, безшумно, като зло привидение на нощта, възползвала се от настъпилата отново тишина, успя да издебне маймуните саймири. И с мълниеносно стрелване на главата захапа една, безсъмнено най-крайната, маймуна. А най-отвън след ежевечерното боричкане оставаше най-слабият, природата провеждаше жестокия си подбор. Големият саймири, гигантът водач, както винаги, се бе намъкнал в средата, откъдето, на сигурно, защищен от телата на по-слабите си поданици като от някаква жива крепост съвсем по човешки, крещеше ругатните и заканите си срещу нападателката. Змията, която нито. Ги чуваше, нито пък им отдаваше никакво значение, се свлече надолу, за да нагълта на спокойствие законната си плячка.

Майката тапирка с още незарасналите рани по муцуната от кайманските челюсти се провираше през отдавна непосещаваната тапирска пътека, следвана от безгрижно подскачащото си дете. В този тръннак трудно би проникнал по-едър звяр. Ала за големите змии, някояboa или ням кротал, тая бодлива плетеница не представляваше никакво препятствие. Затова беше непрекъснато нашрек, като въртеше уши на всички посоки и душеше въздуха с хоботовидния си нос.

А от пълчищата кърлежи и земни пиявици, от милиардите комари въобще не опитваше да се опази. За себе си бе решила тъй — предпочела бе дребните кръвопийци пред едрите. Когато излезеше на брега, щеше да се овала в тинята. Все някои можеха да се пуснат. Останалите пък щяха да опощят от гърба ѝ соколите чиманго.

Най-сетне достигна излаза. И се спря. Сега вече опасността можеше да връхлети всеки миг и от всяка посока. Стоя така дълго, неподвижна като паднал дънер. И се ослушва. И души въздуха. Усетило тревогата ѝ, малкото се свря под корема ѝ неподвижно.

Най-сетне тя се реши. Изглежда, нямаше опасност. Измъкна се на поляната, пристъпи към жадуваната тиня. Овала се с блажено пръхтене.

И дочу изпращянето на клоните високо над главата си. Без да се замисля, тя изпища през нос. Детето ѝ, послушно на майчиния зов, се стрелна към нея. Тъкмо навреме. Защото в следния миг на мястото, където бе стояло то, се стовари разярената пума, скочила от десетметрова височина. Побесняла от неуспеха си, тя се спусна да догони измъкналата ѝ се жертва. Но насреща ѝ се изправи като запокитена канара от сила и безстрашие решената на саможертва майка, бълсна я с тежкото си тяло и се нахвърли да я хапе настървено с опасните си зъби.

Пумата не устоя пред тая ярост. Подхвърли се обратно върху дървото и оттам изсъска недоволно като сърдита котка, докато тапирката отвеждаше детето си в бодливия тунел. Отново на сигурно.

След малко от отсрещния храст се подаде една люспеста муцуна с малки очички, която подуши въздуха и допуснala, че няма от какво да се бои, подаде и двете си лапи, въоръжени с яки нокти, дълги една педя. После — и цялото си тяло, покрито с костни плочки като древна ризница.

Обикновено бавен, залисан да изравя червеи и личинки от земята, когато прекосява открити пространства, броненосецът се впуска и в галоп. Благодарение на тоя си обичай и сега успя да се отърве от пумата, която падна почти върху късата му опашка. Без да се свива на кълбо, както правеше при други случаи, той път предпочете да се спасява във водата. И преди хищницата да повтори скока си, той се хвърли в реката.

Пумата не посмя да го последва и там. Беше видяла от високото, от засадата си, двете чудовища, едното вляво, другото вдясно. И когато кайманът и анакондата, без да се забележат, запълзяха дебнешком към набелязаната си обща жертва, тя предпочете да не се набърква в техните разправии. Отстъпи бавно-бавно, заднишком, после се упъти да се нахрани другаде. А двете влечуги продължаваха да напредват предпазливо, докато броненосецът все още се колебаеше дали е време да излезе на брега.

Анакондата и кайманът се видяха на двадесетина крачки един от друг. И двамата трепнаха, заковаха се на място. После, изглежда, нещо в малките им мозъци заработи. Някакъв недалечен спомен, още незабравен, се мярна в главите им, за предишната свада, за болезнените рани. За мъчително оспорваната и тъй останала спорна победа.

Първи отстъпи кайманът. Но и анакондата не се възползува от отстъплението му. Навсярно беше взела същото решение преди него, само че, докато го приведе в изпълнение, трябваше да мине известно време. Впрочем, каквото и да бе станало в мозъците им, то подсказваше, че и двамата бяха извлекли поука от взаимния си неуспех, бяха оценили вредата от враждата си. Все едно — бяха поумнели.

Броненосецът последен проумя, че са го зарязали. Засути се на място, запристилва напред-назад, после изведнъж реши. За да се спаси, трябваше или да излети, или да потъне вдън земя. И той предпочете второто. Притича десетина крачки, докато достигна по-суха почва, и започна да рови в нея с огромните си нокти, сякаш жива земекопна машина. И преди спотаената пума да разбере какво прави, преди да осути намерението му, той успя да се намъкне цял в изкопаната дупка, пред очите на разочарованата нападателка да навлезе още понавътре в пръстта. Наистина бе потънал вдън земя...

Останала сама през толкова дългото отсъствие на човека, боата не можа да се задържи повече в хижата, където папагалката, кацнала в безопасност на високия прът, продължаваше да се заяждат с нея, доказвайки ѝ злопаметството си. Неспокойна, нетърпелива, змията нагъна мощното си тяло и се свлече по стълбата на земята. Там, опипвайки с език, запълзя по пресните дири на приятеля си. Може би не ѝ беше ясно какво иска, може би не съзнаваше дори, че го търси, поддала се на някакъв стремеж, неосмислен и мъгляв, пробуден в дивото ѝ сърце от близката дружба с това тъй различно от нея и все пак единствено близко не враждебно същество на света. Но какъвто и да беше ходът на мислите ѝ, ако въобще можеше да се говори за такъв процес в нейния малък мозък, изводът — негова последица — беше ясен и последователен. Целеустремено, неотклонно тя беше тръгнала да намери тогова, който ѝ беше създал чувството за дом, за сигурност, за нежност.

Нищо, че следите му водеха към водата, забранената, опасна за сухоземната обитателка област — владение на гигантската ѝ братовчедка.

И се спря в недоумение. Там, в заливаната от вълните пясъчна ивица, човешките следи се губеха. Какво трябваше да стори изоставеното, жадуващо дружба влечуго?

И то направи онова, което би направило и едно вярно куче. Остана да чака на същото място, където свършваха следите, досещайки се, че само оттам можеше да се върне този, когото диреше.

А той не се връщаше...

Съвсем наблизо подскочи огромната жаба петопръста пищялка, унищожителката на дребните змии. И когато боата, повече раздразнена от появата ѝ, отколкото от глад, стрелна глава към нея, жабата, ужасена, се бухна във водата. А там, побързала да не изпусне падналото ѝ от небето щастие, хапещата костенурка изщрака с острите си челюсти на сантиметър от тялото ѝ. С няколко тласъка на ципестите си нозе жабата успя да избяга и тоя път. Но, ужас! За малко да се бълсне в устата на кайманката, от чиито разкривени зъби я спаси отново пъргавината ѝ. И ако можеше да говори, ако можеше да вика, навярно щеше да изкреши: „Аман от тоя живот!“

В гората все още властвуваше мракът, плътен като смола. Рояците светулки отдавна бяха отложили за утрата вечер фантастичните

си илюминации. На небето над реката, вече просветляващо, гаснеха и небесните светулки. Над водната повърхност запълзяха редки паяжини от мъгла, които бързо се упътняваха, застилаха реката от бряг до бряг. Захладня. И боата, като всяко животно с непостоянна температура, една от първите усети студа. Измръзналата ѝ снага се поотпусна. Додряма ѝ се. И тя положи сънливо глава върху намотаните си пръстени.

В гнездото на соколите чиманго вече се бе излюпило подхвърленото патиче кукувиче. Ако дочакаше утрото, мътачките му, щом видеха вместо жадуваната си голокожа рожба това пухесто кълбенце, нямаше да му простят коварството. Макар и толкова малко, само с няколко часа житетски опит, онай тайнствена сила, която наричаме инстинкт, онова удивително унаследено знание му подсказа единственото разумно действие. То се измъкна изпод корема на топещата го чиманго и се прехвърли през ръба на гнездото. От петметрова височина тупна във водата и заплува. Само че и тук, далеч от опасните отмъстители, го очакваха други, не по-малки опасности. Ето, една прегладняла водна змия връхлетя с раззината уста. За щастие на патенцето и за нейно нещастие пътя ѝ се кръстоса с пътя на хапещата костенурка. И в следния миг змията вече се гърчеше с пречупен гръбнак между костенурските челюсти.

В същото време патицата чачалака, която бе измътила яйцата си в гнездото на отсрещното дърво, сваляше децата си във водата, отнасяйки ги с крака. Едно подир друго.

Патичето кукувиче доплува тихомълком и неусетно се присlamчи към струпалите се в куп патенца чачалака, чиято майка доверчиво поведе всичките деца, ведно с неканеното хранениче, подире си. Нито щеше, нито можеше да ги брои.

Озадачена пред неочекваното изчезване на человека, и то в тая враждебна стихия водата, тревожна очакваща, вяла, сънлива от студ, боата не забеляза приближаването на гигантската си сродница, която беше запазила цялата си жизненост в топлата вода.

Усети се късно, когато зъбите на анакондата вече се бяха впили във врата ѝ. Опомнила се мигновено, боата се размята, побесняла от гняв, от болка и ужас. Заизвива се, заусуква се. Зашиба като великански бич. Напразно. Хватката на неприятелката ѝ беше безпогрешна, не пускаше.

Анакондата нямаше нужда да се увива около нея, за да я удушчи, както душеши тапириите, капибарите, ягуарите. Без да губи време, само придвижвайки ту едната половина на челюстта си, ту другата, тя започна да я нагълтва още жива. Сякаш полазваше около нея с вътрешността си.

АНАКОНДАТА

Анакондата оставаше единственото спасение. Не беше толкова наивен, та да разчита, когато вече бе опознал действителността, нито на справедливост, нито на снизходжение. Щом става дума за скъпоценни камъни, за богатства — няма снизходжение. Чел беше достатъчно някога, преди да се навре тъй гламаво в тоя ад, познаваше и историята.

Отдавна бяха отминали за Амазонията времената, когато диамантите, смятани от секачите на червеното дърво пау бразил и от робовладелците плантатори за обикновени камъчета, са били използвани само като жетони при игра на зарове. Сега и тук, както в целия свят, тия, вече признати за необикновени, камъчета влечаха след себе си мъки и страдания. Не само за негрите от Южна Африка, а за всички гаримпейроси на земята. За едни — тегло и гибел, за други — богатства...

Но историята, тая наука, от която впрочем никой не ще да вземе поука, говореше и друго. Лоша е била, лоша си остава славата на всеки от тия ненадминати кристали. Пътят им, това е път на измама и кръв. Всеки от тях носи със себе си проклятие.

Като телеграфен запис претракаха в съзнанието му — данни, сведения, полулегенди... Та нали с такива полулегенди живеят и се надяват в зеления ад всички тия лековерни търсачи...

Диамантът „Регент“ бил намерен от неизвестен роб, който го скрил в рана на прасеца си, за да го измъкне от мината. Един капитан побързал да го убие, за да му го отнеме. И го продал. После с тия пари се пропил и се обесил. Следващият му владетел, Томас Пит, губернатор на Мадрас, от страх да не му го откраднат, се побъркал... И на края, у Наполеон!... Другият — „Хоп“... Един от собствениците му, търговец, се разорил... Мадам де Монтеспан, фаворитка на Луи XIV, изпаднала в немилост... Никола Фуке — в затвора... Мария Антоанета — на гилотината... Принцеса де Ламбах — разкъсана от парижката тълпа...

Всеизвестният „Шах“ — притежателят му, Джехран шах, хвърлен в тъмница от сина си... Използуван като обезщетение заради убийството на писателя Грибоедов...

И други... И други...

Не донесе и нему щастието, за което прахоса младостта и здравето си в това прокълнато от бога място.

Щастие... Всъщност какво ли означава тая изтъркана от преупотреба думичка? Може би задоволяване на всяко желание... В цивилизования свят за мнозина това е постигнато... А щастливи ли са те? Или пък друго — да притежаваш това, което нямат другите... Нещо като пясъчен часовник. Ще тече или към теб, или към мен. Както с него — доскоро той беше щастливецът, но щастието потече на другата страна. И сега той е нещастният. Ще дойде ли някой ден, когато моето и твоето щастие няма да бъдат противодействуващи, а като скачени съдове ще нараства и моето, и твоето щастие... Ще дойде ли?

Сега тук властвува един закон, заложен в същността на всяка жива твар — egoизмът, пружината на живота и на прогреса до днес... А той не може да бъде вечен, както няма нищо вечно във вселената. Ще се измени, това е естественият ход на нещата, трябва да се измени. Да отстъпи място на друг закон — алtruизма... За него това беше ясно, като логиката... Логика на еволюцията... По-проста от аритметиката... Първата клетка е била пълен индивидуалист... И постепенно, логично, по пътя на еволюцията, клетките се лишават от независимостта си, сдружават се — морула, бластула, гаструла... Създават сложния организъм. Индивидът еволюира в колектив, докато стигне до човека. Но и тук постепенно, бавно, мъчително: семейство, род, племе, град, държава... С крайна цел — обединено човечество... Когато отделният индивид е предоставлен сам на себе си, накрай, след най-жестока борба, той би могъл да постигне само това, което е по силите на отделната единица. Никога повече. А когато всички се загрижат алtruистично — повече, за другите, отколкото за себе си, — логично е да се очаква, че всеки член на колектива ще получи и онова, което е по силите на множеството, по силите на цялото общество...

Но сега... В момента? Какво ли го очакваше сега?

Законът на Линча — това подметна главатарят на пистолеросите. Защо пък не? Тук владетелят на гаримпоса е и бог, и цар, и власт, и

закон. А насилието се прикрива най-удобно зад волята на народа. Колко му струва да подкупи шайка нехранимайковци за ролята на възмутения народ?

Законът на Линча... Тук, в селвата, сред серингейроси, гаримпейроси, хатейроси — ловци на диви котки, матейроси — дървесекачи, и всякаквата там измет убийството все можеше да се прости. Сякаш го осъзнават, че е в съгласие със закона на селвата. Но кражбата, която в селвата, каквато е била преди идването на белия човек, е непозната — виж, кражбата се смята най-гнусното престъпление. А законът на Линч не познава друго наказание... Само смърт...

Трябващ да бяга, длъжен беше, ако държеше да опази кожата си. Всъщност сега само тя му оставаше. За какво ли пък му бе притрябвала толкова? Ако не беше той инстинкт (Пак инстинкт! И то у царя на природата!), отдавна да се е прекъснала царствената му династия.

Арестантът обиколи стаята. Натисна бравата. Здрава, добре заключена. А прозорецът? С дървена решетка. Опита поред преплетените пръти. Изглежда, ако беше наистина затвор, твърде рядко са го употребявали. Тук споровете се решават на място — с ножа и пистолета. А после — Бразилия е голяма...

В той влажен климат и прътите изгниват бързо. Само с едно малко усилие успя да изкърти решетката. И без да се бави, се прехвърли вън. Прокрадна се дебнешком към пристанището. А там, сякаш ангелът му хранител беше нагласил всичко, го очакващ вързаната му лодка. Та дори с пушката в нея.

Всичко беше станало толкова леко, та неволно му се мърна подозрението — дали не бе скроено нарочно. Да бяга, да се пръждосва, та да не се дига шум. Някой държеше да не се разчува много-много за диамантите.

Вече се развиделяваше, когато натисна веслото срещу течението, озъртайки се все пак страхливо дали някой не го преследва.

И когато изтокът съвсем изсветля, а то тук става за няколко минути, отсреща му налетя лавината на мъглата. Затисна го с влажната си непрогледност. Тропическата гора с дърветата, с цветовете, с животните изчезнаха, разтвориха се, като по зло вълшебство се превърнаха в някакъв чужд, неприсъщ, ще речеш, арктически пейзаж.

Сякаш не Амазония, а — Гренландия. И само изпърхващите над повърхността сладководни летящи риби и ескортиращите пирогата му пиранхи му потвърждаваха настойчиво, че още е на същото място, почти до екватора. Такива застудявания тук съвсем не са редки. Та и къде-къде по- силни. Тогава ягуарите се крият на завет, птиците из хралупите, змиите се омотават на кълба, маймуните се притискат, треперещи, една до друга, хайманите се заравят в тинята. Пиленцата падат премръзнали от гнездата си.

А той гребеше, гребеше. И не усещаше ни студ, ни умора. Само гняв. И отчаяние. И колебание. Къде отиваше сега? И защо? Какво щеше да прави там?

Ако беше на филм, щеше да се намъкне в свърталището на пистолеросите, щеше да ритне вратата, да влети вътре с пистолети в двете ръце, да застреля главата, докато другите треперят отстрани, да си вземе диамантите и да си отиде победоносно.

За жалост животът не е филм. Във филма, в изкуството въобще, е прието да надделее доброто, справедливостта. Там авторът като бог раздава правда навред — наказва лошите, награждава благородните. Действителността е по-различна. Злото тук е всесилно. Злото тук разполага с парите, разполага със законното основание, разполага най-важно с автомати и пистолероси. С невежеството на простия народ... Един самотен борец, дори в името на по-висша правда, а не за собствените си диаманти, е обречен на неуспех.

Той се сепна, уловил се сам, че не гребе, че е оставил лодката безволно на течението. Унесен в мечтите си... Въщност мечта ли беше това? Имаше ли някакво разумно основание? Или бълнуваше с детинска наивност?... Или пък плазмодиите на треската отново нахлуваха в кръвта му, издебнали го и тоя път, когато не си бе взел лекарствата?

Редом с него плуваше неголяма риба аравана с щръкнали напред мустаци и слети с опашката гръбен и коремен плавници. И само от време на време отваряше уста, за да проветри хайвера си, който носеше така, додето се излюпи.

Кой знае как успяла да я изварди, отгоре ѝ налетя пиранхата с карнерото. Гладът беше удесеторил силите ѝ. И понеже не свари да достигне тялото, захапа опашката ѝ. То се знае, преряза я като бръснач. Обезвреди я. Нещастницата се замята на място обезсилена. Впрочем

това не беше ново нейно изобретение. Всички пиранхи гледат да докопат поне опашката на по-бързата риба.

И вече се тъкмеше да започне отдавна мечтаното угощение, когато усети със страничната си линия вечния си враг, рибата паяра. Побягна, предостави ѝ богатата си плячка, а тя заби в дълбините.

Само че и паярата на свой ред трябваше да бяга, когато с шумно пръхтене доплува розовият амазонски делфин. Той налага обезвредената аравана, после с доволна делфинска усмивка отърка гърба си о пирогата.

За да не пропусне хижата си в мъглата, лодкарят натисна веслото към левия бряг. Достигна го, когато денят вече се проясни. Мъгливите воали се разпръснаха, стопени в жарта, която плисна върху света надигналото се слънце. Бухналата зеленина се изправи насреща му в избиствения въздух, прекалено отчетлива и ярка, недействителна, като в стереоскоп. Реката, доскоро матова като живак, изведнъж заблестя, все едно наръсена с брилянти. От това сравнение мъката на гаримпейроса отново се надигна, отново стисна гърдите му. Толкова труд и толкова тегло...

И пак дочу шумно дишане зад гърба си. Тоя път не беше делфин. А огромна риба, колкото лодката му, отпред зелена, отзад червена. С остатъци от два харпуна в гърба. Старата мъжка арапайма. Усетила приближаването на лодката, по стар навик тя побърза да се отдалечи. Всеки ден ставаше все по-предпазлива. Особено така, придружена от децата си. Толкова ги пазеше, а все не смогваше да ги опази. Ту кайман, ту анаконда, ту костенурка, чапла, корморан, та и прилепи риболовци. Всеки гледаше да отмъкне някоя неопитна рибка. Останали ѝ бяха само десетина още, но дали щеше да опази някое от тях?

Бягайки от пирогата, арапаймата доближи съвсем непредпазливо брега. И може би тозчас съжални.

Електрическата змиорка бе напуснала тихия приток, защото от страх пред нея жертвите ѝ бяха избягали оттам. Притаена към дъното, помислила се заплашена от приближаващата голяма риба или пък решила тъкмо сега да половува, тя изстреля мощния си електрически заряд. Старият арапайма устоя, само потрепера леко. Но децата, всички до едно, обърнаха кореми, понесени от течението.

Злополучният бавач се спусна навред да види, да помогне, ако му се удаде. Тогава змиорката отново, няколко пъти поред, го атакува с

опасното си оръжие. И сега не можа да го убие, само го зашемети, обезсили го, обезвреди го напълно. После се нахвърли да налапва една подир друга обилната плячка.

Това е джунглата, това е животът въобще. Докато змиорката съвсем лекомислено, съвсем непредпазливо бързаше да се нахрани, забравила, че е изпразнила оръжието си, забравила също, че при изтощените си батерии и живият ѝ радар е безпомощен, ослепял и той като старите ѝ очи, гигантската видра, кой знае как усетила, че опасната ѝ неприятелка вече е безопасна, връхлетя отгоре ѝ, следвана от цялото си семейство. Светкавично я стисна със зъби за главата, нанесла ѝ смъртоносния удар, докато децата ѝ бързаха да впият и те зъбки в мятащото се в последни конвулсии тяло.

А птиците хоации учеха децата си, вече оперени, изоставили завинаги плуването, да летят. По-право, не да летят, защото хоацините като древните археоптерикси не владеят това изкуство, а да планират от по-високите към по-ниските клони, подобно на летящите катерички.

Съобразила, както трябва, една змиешийка с подадена над водата глава като водна змия се прокрадна покрай довършващите змиорката видри и се залови да дообира убитите рибки арапайми. По навик първо изнизваше всяка от тях на човката си като кинжал, после я подхвърляше нагоре, та да падне с главата напред. И тъй като тия ѝ хапки бяха доста наедрели, трябваше да прегъльща дълго подир всяка от тях.

Успял да уварди яйцата си при наводнението, самецът якана сега бдеше над трите си припознати деца, които плуваха безгрижно между листата на водните лилии.

Внезапно над водата се плъзна някаква сянка. Сокол. Бащата изписука тихо. И малките мигом се гмурнаха под листата, като подадоха над повърхността само върховете на клюнчетата си като шнорхели. А когато хищникът отлетя, без да ги забележи, те отново изплуваха, отново почнаха да се гмуркат в гонитба на водни насекоми.

Тоя път беше друго — водна змия. Бащата пак подсвирна, само че по-различно. И те мигом се озоваха на листа до него, сгущиха се под крилете му. Така, с тоя мил товар под мишница, той хукна към брега. В случая — на по-сигурно.

Човекът вече едва удържаше веслото, когато видя колибата си. Цялото му тяло се тресеше, зъбите му трракаха до счупване. Обливаха

го ту врели, ту ледени вълни. А главата туптеше, щракаше от болка, сякаш невидим кайман беше загризал черепа му.

С последни сили, вече залитащ, той изтегли лодката на брега и закрета към дома си, без да види, без да чуе шума от продължаващата битка между анакондата и боата.

Сам не можа да си обясни как успя да се покатери по отвесната стълба. Вече с пълзене се намъкна в хижата. Нема сили да се качи в хамака и се просна ей тъй, по очи, на пода, неуспял дори да вземе лекарствата си.

А папагалката, обезумяла от радост при неочекваното му завръщане, пърхаше над главата му и крещеше:

— Добре дошъл! Добре дошъл!

Човекът вече нищо не чуваше. Затова Ара не спираше. Очакваше отговор, ласка, нежност. Всяко живо същество на земята жадува за нежност.

— Добре дошъл! Добре дошъл! Добре дошъл!

Боата, нагълтана до половина от победителката, вече се задушаваше. Змиите, както повечето студенокръвни, издържат дълго, без да дишат. Ала сега, в борбата, нуждата й от кислород беше нараснала, мъчителни спазми разпъваха дробовете ѝ. А вдъхнеше ли, щеше тутакси да ги запълни с разяждащите стомашни сокове на анакондата, от които очите ѝ вече пареха.

И вече умираща, в предсмъртен напън, тя успя да се извърти така в погълналия я хранопровод, че зъбите ѝ закачиха жилавата му стена. Може би това се случва веднъж на един милион пъти. Дългите ѝ зъби засегнаха някакъв важен орган, артерия или аорта, може би самото сърце. Кръвта шурна, изпълни устата ѝ. А смъртно ранената анаконда се размята с отпадаща мощ. Забрави да гълта. Нещо повече. Запълненият ѝ със собствена кръв хранопровод започна да повръща назад нагълтаното тяло, помогна сам на жертвата си да се измъкне.

Когато боата изпълзя от ужасната глътка, анакондата вече агонизираше. От устата ѝ на отслабващи тласъци бликаха алени струйки. Гърчовете ѝ ставаха все по-слаби и по-редки.

Почти ослепяла от стомашните ѝ сокове, по чудо спасената повече по усет заплува към брега. И там, достигнала твърда опора, се просна отмаляла на тинята. Задъхана.

Така не видя края на врага си. Примамена от кръвта, първа налетя пиранхата с карнерото. Загриза я, както само гладувала седмици поред пиранха може да гризе. Като олицетворение на стръв и ненаситност. Сякаш жива мелачка на мясо. Нахрани се. До насита. За пръв път от толкова време.

Сестрите ѝ я последваха на часа. Струпаха се в две редици покрай гигантската си, все още потръпваща трапеза. И само след минута от някогашната всесилна владелинка на водите върху плиткото дъно остана да лежи един оглозган до бяло гръбнак.

А боата не чуваше, не виждаше, не усещаше. Лежеше безчувствена. Все едно, и тя безжизнен труп. Не усети първите едри капки на дъжда, мълниите, плисналия след това порой. Не разбра и кога бурята бе отминала.

Напечена от наклонилото се към кръгозора слънце, тя се събуди. Вече усещаше в себе си достатъчно сили. Здравият ѝ организъм бе устоял и на това зловещо изпитание. Върната се бе, все едно, от преизподнята. Тя се раздвижи да почувствува насладата, че живее, макар и ослепяла, с разядени от храносмилателните секрети на анакондата очи.

Тогава езикът ѝ надуши прясната човешка диря. Ободрена от това си откритие, обнадеждена, тръпнеща от радост в предчувствие на очакваната среща, боата запълзя бавно към дома.

При него, при човека, при другаря...

ВИКЪТ

Викът се повтори, потрети. Креслив, пронизителен човешки вик, от който кръвта се вледенява във вените. Вик на ужас, когато някой е погледнал смъртта в празните ѝ очни орбити.

В своя кошмар, ни сън, ни бълнуване, когато ту губеше напълно съзнание, ту пред очите му отново просветваше, болният се събуди. Надигна се на лакти.

Нищо! Нима вече и халюцинации?

Тогава дочу задъханото, възбудено мърморене на Ара:

— Негодник! Негодник!

Дали пак посрещаше така наследствения си враг боата при завръщането ѝ от нощния лов?

Но не! Убеден беше. Не беше това. Такъв вик не може да се събърка с нищо друго.

Главата му бучеше от треската, ушите пищяха. Въпреки това успя да чуе. Някакво бълскане вън, на терасата. После изтрополяване по дървената стълба. И тежко тупване долу, на земята.

И още нещо — задавено хъркане.

Опрял се с ръце о стената, той се изправи на колене. Опипом намери пушката и изпълзя на терасата.

Луната, обкръжена от рояк избледнели пред нейния блъсък звезди, спускайки се към кръгозора, бе огряла върхарите на селвата. В храстите избухваха взривове от светулки, а в реката, подобни на водни светулки, се носеха неоновите рибки като пръскащи се зеленикави искри. Наравно с него във въздуха се виеше белезниково облаче. Ако го видеше за пръв път, можеше да го помисли за привидение. Но той го знаеше — рояк крилати термити, които танцуваха сватбения си танц. После бъдещите майки и бащи на новия термитник щяха да кацнат на земята и там в знак на себеотречеността си в името на народа щяха сами да откъснат крилцата си.

Наистина, не е било кошмар, не е било сън. Долу, между коловете на хижата, се премяташе някакво живо кълбо, от което

навремени долитаха задавени звуци, стонове и ядно съскане.

Това безспорно беше боата, сплетена в яростна схватка с друг звяр. Обзет от внезапно изближналия порив да ѝ помогне, гаримпейросът се спусна по отвесната стълба, по-право, се свлече по нея на земята. Стиснал пушката, той пристъпи до бойците. И при бледото сияние на залязващата месечина успя да види. Змията душе не друга змия, не ягуар, а човек, стегнала го в железните пръстени на безпощадната си хватка, толкова силна и толкова точно премерена, та да не счупи нито една костица на жертвата, докато изцеди и последната гълтка въздух от дробовете ѝ.

При тази гледка човекът изведнъж забрави, че тя беше негова приятелка. Когато се наложи да се избира между човек, който и да бъде той, и животно, дори любимец, глезеник, приятел — винаги предпочитаме човека. В момента болният, то се знае, съвсем не

разсъждаваше. Нямаше време за това. Той се поддаде на порива си, на унаследената от деди и прадеди увереност в изключителността на човека сред всички други твари на земята. И в неговата неприкосновеност. Все едно, божество между тях. Отстъпи пред той порив стихийно, без да си дава сметка, че съществуват и такива хора, които не заслужават да бъдат считани за човеци.

И изкрештя така, както се вика на куче:

— Пусни! Чуваш ли, пусни!

Забравил, че змиите са глухи. А понеже тя не го чу, не го разбра, вдигна пушката и стреля в главата ѝ почти в упор.

Миг след това, секунда ли, две ли — сякаш нищо не бе станало. Змията остана така, омотана около жертвата си с изправена глава.

Убиецът неволно погледна очите ѝ, блеснали на лунната светлина. И сякаш прочете в тях, можеше да се закълне в това, прочете най-първо изненада, недоумение, като пошепнат въпрос: „А защо?“ Сетне златният им блясък потъмня от бликналия укор, примесен с много-много тъга. Нима е възможно в змийския поглед — тъга? После светлината им угасна, забулена от някакво трагично примирение...

Тялото ѝ се разгъна като изпуснат маркуч, освободи жертвата си и замря. Само крайчецът на опашката ѝ още продължаваше да потрепва.

Тогава и човекът изгуби съзнание. С подкосени колене той се свлече между двата трупа — на змията и на жертвата ѝ, която въпреки всичко не бе успял да спаси.

Кой знае откога чакала той час, вампирката със сцепеното крило тупна тежко отгоре му. И понеже той не се събуди, не я пропъди, както всичките ѝ досегашни жертви, тя кърчила кожата на врата му с острите си резци, заоблизва лакомо бликналата кръв.

И когато най-сетне се засити, за пръв път от толкова време насам, изпълзя на страна, та да се покатери на съседното дърво, откъдето тромаво се пое във въздуха.

Ехолотът ѝ улови връхлитането на голяма птица. И тя се спусна към земята. Отгоре ѝ префуча, явно не за нея, исполинският козодой. Зареян над гората като орел, той наляпваше с огромната си уста нощните пеперуди и само след секунда изплюваше красивите им криле.

Дурукули, малката совина маймуна, вече бе станал баща и като всички бащи от рода си беше поел изцяло възпитанието на отрочето си. Сякаш със съдебно решение в негова полза по вина на лекомислената майка. Носеше го, люлееше го, тананикаше му някакви маймунски приспивалки, а на майка му го даваше само да го накърми. После отново го вземаше под бащиния си надзор.

Тоя път, макар и късно, вампирката го позна. И се отклони рязко от пътя си, отбягна навреме от хищно протегнатата му ръка.

Доволна, дори щастлива (пак това щастие!), че поне тая нощ, заситена, преситена, щеше да накърми, както трябва, детето си, тя продължи да се носи към родната хралупа. Но още отдалеч дочу безредно, тревожно писукане. А когато влизаше в отвора, отвътре излетя като стрела зелен дървесен смок.

Вампирката кацна на своето място. Празно. Детето й го нямаше. Тя изпищя майчиния си призив. Никакъв отклик. А наоколо не спираха да писукат възбудено другите прилепчета. Дори ако умееха, нямаше нужда да й го казват. Тя го знаеше, смокът го бе отвлякъл.

И никога вече нямаше да го види. Нямаше да го накърми. Само веднъж се бе завърнала при него, клетото, вечно недояло кърмаче, с мляко. И то...

Тя отново излетя, догони змията, завъртя се над нея, запищя пронизително. Напразно, нито можеше да й напакости, нито да върне загиналото... Нищо... Оставаше й само да кръстосва с жален писък гората...

Мъжкарят капиbara, седнал на брега сред харема си, гризеше важно и съсредоточено с високомерната си морда разни вкусни коренища, извлечени от водата. И слухтеше. Не толкова за хищници. Повечето хищници не представляваха особена опасност за него. При угроза от брега — ето я водата; при угроза от водата — ето го брега. При това с такива остри и големи като тесли зъби. Безпокоеше го друго. От известно време наоколо се навърташе друг мъжкар, самотник. Явно, дебнеше него, да се бие, да оспори харема му. Той, тия мъжкар, сега беше по-опасен. И от ягуара, и от кайманите... За него, то се знае. Не за харема. Харемът все щеше да си има султан.

И така, в това войнствено, свадливо настроение, когато усети приближаващата пума, мъжкарят не отстъпи, а се хвърли насреща ѝ, превари я. И тя от нападение премина към отбрана. А всяка отбрана

лишава боеца от повечето изгледи за победа, лишава го главно от бойния дух. Хищницата го посрещна с нокти и зъби, задра го, заръфа якото му тяло. Ала той, сякаш неусещащ болката, връхлиташе отново и отново, като целеше да я достигне с тесловидните си зъби. И успя. Докопа рамото й. Отскочила навреме, пумата спаси костта си от счупване, но не можа да спаси къса от кожуха си, който остана в зъбите на капибарата. После хукна позорно назад да дира другаде щастието си.

Тогава злополучният търсач на диаманти отново се свести. Надигна се, пропълзя до мъртвия. И го разгледа. На избледнялото лунно сияние изведнъж позна лицето му. Търговецът! Оня, дето му разправяше, че човек убивал за пари; дето го успокояваше, че е късметлия, щом не е намерил диаманти, защото, ако би намерил, всеки на негово място би го пречукал. И който онзи ден в кръчмата му искаше поне едно кристалче...

Какво беше дирил тук?

В лявата си ръка мъртвият продължаваше да стиска празната кутийка за диаманти...

Подозрението му се потвърждаваше. Гаримпейросът се изкатери пак в хижата. Подгонен от ненаситния исполински козодой, вътре се бе вмъкнал да се спасява кукухо, едра светулка. Светлината му е толкова силна, че на нея може спокойно да се чете. Огрян от нея, на пода лежеше изтърваният нож... Вече нямаше място за съмнения. Ножът... Кутийката... И другото... Защо, преди да се вмъкне в колибата, не е извикал? Така не се влиза в никой дом по Амазонията. Защото можеш да получиш курсум вместо „Добре дошъл“.

Ясно, негодникът бе дошъл да го ограби, без да подозира, че други, по-бързи и по-брутални от него, го бяха преварили. Заварил го в безсъзнание на пода, е взел кутийката и замахнал с ножа. Нали той самият в изблика на случайна откровеност му бе признал, че след като обере някого, няма да го остави жив, та да се предпази от преследване... Ей тъй, безследно изчезнал.

И ако не е била боата...

Болезнена спазма стисна гърлото му. В очите му запариха внезапно бликналите сълзи. Гърдите му се разтърсиха от несдържани ридания. Може би, ако не беше треската, би се овладял. Но така, сега

— болен... И без приятел... По своя вина... Страшна, без никакво оправдание, вина...

Винаги, пред всички го бе повтарял. Никога не се бе боял толкова от зверовете, колкото от хората. Защото му бе добре известно какво може да очаква от всеки хищник: от каймана — зъби, от ягуара — нокти, от змията — отрова. Защото му бе добре известно как да се пази от всяко такова оръжие. Страх го беше от хората, тъй като не знаеше какво може да очаква, добро или зло, от всеки от тях поотделно. Той се свлече отново долу. Вдигна окървавената глава на боата и я положи върху коленете си. А сълзите не спираха. Цялото му тяло се тресеше — от ридания и от треската, която все още не го пускаше от ледената си прегръдка.

Такъв приятел! Приятел, който само срещу едно получено добро му се отплащаше ежедневно, който непрекъснато му спасяваше живота. В своята безкористна животинска благодарност.

Трезвият разум, насочван от цялата съвременна система на образование и възпитание, опитваше да го върне към спокойната, безпристрастна преценка на нещата. Нашепваше му смислени, необорими доводи. Наистина, как тъй може да допусне, че съществува благодарност — това висше чувство в такова примитивно животно? Чисто и просто, влизайки в хижата, престъпникът случайно я е настъпил... Или пък от неговото рязко замахване с ножа тя се е раздразнила. По инстинкт змиите не понасят резките движения...

Ала чувствата му, цялата му душа, цялата му същност отричаха това самооправдаващо го обяснение. Не! Не беше случайно. Чувствуваше го, подсъзнателно, ако щете...

Горе, в клоните, внезапно избухна нова връвя. Оцелотът бе успял да отмъкне една от крайните маймуни саймири. Ала едрият им водач, който крещеше най-яростно от всички, се намираше пак в средата. На сигурно. И щеше да се намъква все там. Природата се нуждаеше от силните.

От съседния клон ги гледаше с безучастен израз на тъжното си лице немият ревач. Съвсем самотен. Без никакви съмишленици, което значеше без никакви изгледи да се върне отново на предишното си място. В безнадеждно отчаяние. Все едно — монарх в изгнание.

А човекът долу сякаш не ги забелязваше. Нито тях, нито гората, нито реката, нито целия свят. Тоя безрадостен свят на гниене и на

живот едновременно, на воня и благоухания, на ужас и на възторг, на непрекъсната смърт и наечно възраждащ се живот — където впрочем всеки живот е само една още не доизиграна трагедия.

Мъчно му беше. До плач. До полудяване. Сякаш бе убил своя брат. Толкова се бе привързal към нея. Най-жестокото изобретение на еволюцията — привързаността. Колко по-лек би бил без това чувство животът. Защото не би съществувала и скръбта...

Такава мъка... И угрizения... И самообвинения... Като братоубиец...

ХАРПИЯТА

Харпията се възземаше с мощнни махове на крилете в нажежения въздух и оглеждаше с всевиждащи очи ширналата се отдолу селва, за нея целия свят, подобна на океан от шума.

Тръстиковото блато пресъхваше бързо, сякаш с дни. Водният хиацант набъбваше, запушваше проточетата, които свързваха мочура с реката, отклоняваше ручеите встради. Папурът и тръстиките се разрастваха; избуяваха и лилиите, добиваха такава сила, че почваха да изтласкват предшествениците, които вече бяха изиграли своите роли. И изпаряваха с помпите на листата си малкото влага, която успееше да се задържи между тях. Наводнението беше отвлякло младите палми и хибискуси. Но в тоя рай за вегетацията, при такава топлина и влага, донесените от разлива на реката семена бяха покълнали бързо. И сега навред из пресъхващата тиня се надигаха върху кокилестите си корени нови палми пашиуба, нови хибискови фиданки и цекропии, боязливо стесняваха обръча си пониците на върбите. И ако ново наводнение, само че по-опустошително, не отнесеше тия млади заселници, а ги оставеше да се вкоренят здраво, та да станат и те опора за следващата ги армия сухоземна растителност, блатото скоро щеше да се превърне отново в суша. Варзея. Щяха да извисят стволове сейби и палми, бразилски кестени и каучукови дървета. Във вечната си борба с водата сушата щеше да си възвърне поне част от отнетата ѝ територия, щеше да се окопае, та да продължи настъплението си.

И докато тук тя явно печелеше победа, реката бързаше да уравновеси загубата си, като продължаваше да подрива бреговете си, бучка по бучка, да събаря грамади от пръст и цели дървета, за да ги отвлича надолу, да затлачва дъното си и да се разлива в плитчините, да наводнява нови горски пространства.

Напред и назад, с поражения и победи, както е било от милиони години, както дано бъде още милион години, ако не се намеси човекът, чиято ненаситна алчност за земя е превръщала и не спира да превръща навред по земята гората в пустиня.

Окованата от гибелната прегръдка на зеления вампир сейба все още не се предаваше, все още опитваше да се бори. Всъщност това вече не беше борба, повече предсмъртни конвулсии на обречения гигант. Пускаше нови клони, които се източваха нагоре, дано се отскубнат от убийствената обсада на врага и да се доберат до живителните слънчеви лъчи. С нови леторости опитваше да пробие сковаващата я дървена броня на апуизейро, със стотици издънки по-далеч от стъблото си гледаше да се измъкне от обкръжението. И все напразно. В сянката на селвата те скоро пожълтяваха, загиваха като попарени. А удушвачът, нарастващ с неправдоподобна бързина, оплиташе все по-плътно жертвата си. Явно, нямаше вече търпение; явно, бързаше да й нанесе час по-скоро смазващия удар. Пускаше нови и нови въздушни корени, насложаваше ги върху старите, притуряше им нова сила. То сякаш вече не беше само плетеница от сраснали корени, то вече беше един жив саркофаг, обгърнал още съществуващия, но вече обречен исполин. Сейбата трябваше да загине. Утре или вдругиден. Ако не станеше чудо, ако струпалите се върху набъбналата, станала от това по-увязвима, снага на апуизейро грамади от паразити не го обезсилеха преди това. Природата както навсякъде, така и тук, даваше еднакви възможности и на угнетителя, и на угнетения. Победата се решаваше при всяко отделно сражение от съвсем малко предимство — точно толкова, колкото е необходимо за запазване стройната система на равновесие в природата, наричана хармония.

Папагалите монаси, останали в бурята без дом, бяха решили да се заселят тъкмо върху злочестата сейба, по-право, върху цялото растително струпване отгоре ѝ. Някои строят въздушни кули, други — пясъчни. Папагалите монаси пък — кули от бодилак. От вчера те прелитаха с кряськ из цялата гора, за да носят трънливи клонки, които подреждаха сръчно така, че да се получи една издръжлива обща постройка на големина колкото копа сено. И при това толкова съгласувано, че макар всеки да строеше своя самостоятелна квартира, това съвсем не пречеше, а, напротив, допринасяше за общата здравина на кооперативния дом. И както навред по света, едни наистина се трудеха мъжки, а други само им се мотаеха и дигаха врява, дигаха само шум около себе си.

Пречупената от стихията палма пашиуба беше изсъхнала отдавна, затисната от пожълтелите в сянката слънцелюбиви готованци.

А монстерата, макар и тя самата отрупана с бромелии и папрати, с орхидеи, имели и мъхове, с лиши и гъби, не се отказваше от понататъшна борба за живот. Попаднала отдавна в сянката, тя отново бе добила удвоени сили. Стъблата ѝ се бяха удължили, както някога в младостта, когато, поникнали в сянка, търсеха опора да се възземат към светлината. И вече я бяха намерили. Бяха се увили по съседната хевея и бързо, не с дни, а с часове, се изтегляха нагоре, за да разперят пак огромните си надупчени листа под слънчевите лъчи. Оттам пък щяха да се прехвърлят върху съседните, още по-високи дървета. И така, все по гърбовете на другите, отново щяха да достигнат върховете.

По отсрешните клони се бе нагласило стадото на маймуните игрунки. Шумни и немирни, както обикновено. Едни — чоплейки някакви плодове, други — подскачащи като катерички от клон на клон, трети, обикновено женските — спорещи ожесточено за някакви си само тям понятни маймунски проблеми.

Малкото игрунче, вече отбито от кърмене, беше забравило майка си. И се въртеше все около баща си. Подскачаше палаво нагоре-надолу, задяваше се с връстниците си, та и с възрастните, и когато огладнееше, притичваше до него и тогава той му натикваше в устата готова, сдъвкана храна. И чудно! Кой знае защо, дори при такова глезене малкото нямаше да стане безделник, а също такъв грижовен бъдещ баща.

Дъщеричката на убитата от гаримпейроса капуцинка навярно вече не я помнеше, привързала се към мащехата си, която я отрупваше с ласки като свое дете. С по-големия си син на гръб и с осиновената на корем тя висеше надолу с главата, заловена с опашка за клона, люлееше се щастлива и се забавляваше, като ловеше с ръце и крака прелитащите край нея пеперуди. Не по-малко пъргав от нея, и синът ѝ, стиснал яко с крака и опашка козината на гърба ѝ, замахваше и той с ръце подир пеперудите, които пропуснеше майка му. А когато се родеше, малкото, което тя вече усещаше да пърха в корема ѝ, синът ѝ трябваше да напусне гърба ѝ и да заживее самостоятелно, а осиновеното сираче щеше да заеме мястото му, за да може новороденото на свой ред да се хване за майчиния корем.

Между дърветата прелитаše като оживял брилянт бащата колибри, застояваше се на място във въздуха над някой орхидеев цвят, набираше в гушката си малко нектар, после като стрела, по-бърз от

погледа, та да не позволи на никой враг не само да го улови, ами и да види къде се е насочил, отлиташе до гнездото си, за да изсипе в зиналата човчица на пиленцето си, не по-голямо от пчела, донесеното лакомство. Когато покрай гнезденцето му случайно прелитна един папагал монах, понесъл трънливата си вейка, колибърът, верен на заядливия си нрав, в миг връхлетя насреща му, насочил като шпага клюнчето си. И папагалът, видял-невидял, захвърлил товара си, хукна да се спасява с кряськ.

По земята преминаха двата влюбени мравояда, допрели гръб о гръб. Унесени, заети само със себе си, забравили, че на света съществуват и други освен тях. И самоуверени. Трудно би се решил който и да е враг, да нападне едновременно два мравояда. Нямаше да мине много време, и на белия свят щеше да се появи ново мравоядче, съвсем подобно на убитото от ягуара. За да го замени. А те все тъй самоотвержено щяха да го пазят от опасностите, които дебнат отвред. И ако успееха да го запазят, то щеше да продължи рода им. Така — от милиони години — крехка брънка към бъдещето...

Люспеникът, двойно дишащата риба, се бе обрекъл изцяло на бъдещите си деца. Майката бе снесла хайвера си върху дъното на още непресъхналата локва, а бащата, превърнал се напълно във воден жител, дишащ с израслите по плавниците му хриле, стоеше на пост над тях да ги охранява непрекъснато. Толкова много любители на хайвер има по света.

На брега, както обикновено, седеше мъжката капиbara и пазеше многобройната си челяд. Жените и децата, нагазили във водата, диреха водни растения, а той все не се решаваше да ги последва. Още кървящите рани от двубоя му с пумата можеха да привлекат хищните риби.

Тогава, издебнал го, отгоре му връхлетя с ръмжене, наподобяващо кискане, съперникът му, изгубил вече търпение да чака, жаден за бой и за семейство.

Мъжкарят се извърна мигновено, винаги готов да защити правата си. Нападателят беше по-млад и видимо по-сilen. Ала старият имаше по-голям житетски опит. За младежа това беше първият двубой, за противника му — само един от многото, в които все той бе излизал победител. Така и сега, без много усилия, той подложи измамливо хълбока си на налетелия враг. И неопитният младок се поддаде на тая

уловка. Втурна се да забие там зъбите си, забравил, че в боя е нужно и да се пазиш. Тозчас плати за това. С рязко обръщане, почти невероятно за такова тромаво туловище, старият докопа с огромните си резци, не зъби, а зъбища, врата на съперника.

Младият не дочака втория удар. Побягна с писък във водата, забравил още едно житейско правило. И тъй като в селвата всяка грешка се плаща с живота — така я заплати и той. Примамени от кървавата му рана, пиранхите се струпаха отгоре му. Нещастното животно се подхвърли няколко пъти над повърхността. И изчезна.

Победителят отново зае мястото си. С предишното глуповато-надменно изражение. И доволен, и смутен в същото време. Наистина, и сега успя да надвие. Но докога? Рано или късно някой такъв младок, по-умен и по-късметлия, ще го изгони. Ще заграби харема му. Както и той някога точно така беше заел мястото на баща си...

Щом го зърна, изпълзялата от храстите пума само потръпна недоволно с опашка, сви уши и се врътна назад. Нямаше желание да се задява повече с такъв противник. При това раната от страшните му зъби още сковаваше крака ѝ, още ѝ пречеше да ловува. Затова, прегладняла, тя се метна върху подскочилата до нея жаба и я нагълта. Наистина — с погнуса, но нямаше избор. Дължна беше да се нахрани. Защото детето ѝ чакаше от нея мляко. Единствено от нея...

А на стотина разкрача нагоре по брега една черна маймуна сатана беше слязла на водопой. И за да не ѝ пречи, докато пиеше, бе отместила с ръка дългата си брада. Внезапно тя изпища и побягна, съзряла спусналите се отгоре ѝ капуцини, с които живееше във вечна вражда. Ако истинските монаси капуцини преследваха тъй настървено истинския сатана, навярно злото отдавна да е изкоренено от света.

На негово място, само че не за водопой, се нагласи самотният коати. Любовната му жар вече бе угасната и той дори се наслаждаваше на самотата си, далеч от шумната тълпа на самките и немирните дечурлига. Доволен — като стар ерген, който може да върши каквото му скимне. Тоя път му се бе прияла риба. Ей затова се бе надвесил над водата, като я докосваше леко с мустаци. Проста хитрина наистина, ама добре, че се намираха още по-прости риби. Ето на, една, помислила ги за червейчета, отвори уста да ги налага. Дебнал търпеливо тоя миг, коати замахна умело с лата и изхвърли лекомислената си плячка на брега. Нагълта я набързо. Види се, добре

бе огладнял. После се върна отново на реката да си измие лапите и муцууната.

А във водата гигантските видри даваха поредния урок на подрастващото поколение. Бяха им уловили една пиранха, която им пускаха да я гонят. И ако малките я изтървяха, ту башата, ту майката я залавяше и продължаваше нагледното обучение. Точно както си играят котки с мишка. А обезумялата от ужас кръвожадна риба пред по-силните от нея дори бе забравила, че притежава най-страшните зъби.

По брега пък се мъкнеше старата кайманка. Наближило ѝ бе пак времето. И тя диреше удобно кътче, където да изкопае гнездото си, да го застеле с шума, да снесе яйцата си и да ги покрие и отгоре с шума, та от топлината на гниенето ѝ като в инкубатор да се излюпят бъдещите ѝ рожби. Белки някое от тях оцелееше, та да продължи рода ѝ. Ровеше и току се оглеждаше със зли очи дали не следи тъкмо нея оня разбойник, щъркелът ябиру, който уж съвсем невинно се разхождаше наоколо, лапвайки пътешествия жаба или гущер. Дразнеше я и шумното пръхтене на лудуващите наблизо делфини, макар че съвсем не бяха опасни за малките ѝ, докато са в гнездото.

А човекът стоеше под хижата си до гроба на боата, която бе заровил между четирите подпорни кола. Преди това бе закопал и „търговеца“ надалеч в джунглата. Сърцето му не позволи да го остави непогребан навън. Какво да го прави — божем, и той е човек.

Стоеше отдавна, подпрян на лопатата, с поглед, насочен нейде далече-далече оттук.

Може би вече мъката бе преболяла, притъпена от здравия разум. Примирил се бе с непоправимото. Хората хвърлят атомна бомба върху цял град и пак успяват да се примирят със съвестта си. В очите му вече нямаше сълзи. Имаше друго — дали пък не и по-зловещо. Празнота. Целият свят се бе опразнил изведнъж. Най-страшното е, когато не знаеш защо е нужно да живееш.

Трябваше да се махне оттук, където всичко щеше да му напомня за нея. И за вината му. Зловеща, непоправима. Да я забрави... Да забрави.

Да се маха. Само че къде? Защото, където и да идеше, щеше ли да се избави от своята мъка, от самия себе си?

Да се приbere в родината? Толкова беден, колкото беше, когато я напусна. Дори още по-беден. Защото тогава беше богат поне с

надежди. А сега...

Или да остане в тоя ад, да продължи същото, да се рови из тинята, да търси. И ако отново намери... По-лесно е да ги намериш, отколкото да ги запазиш.

Папагалката, изчакала го дълго дано ѝ каже нещо, дано ѝ проговори, сякаш разбрала с непогрешимия си животински усет каква буря бушува в душата му, кацнала на рамото му и някак необичайно за кресливия ѝ нрав, почти пошепна в ухото му:

— Горкичкото ми!

Тъй както той някога галеше клетия ѝ осакатен другар.

— Горкичкото ми!

Човекът дигна ръка, помилва леко главата ѝ с длан и я притисна към бузата си. Всъщност не беше съвсем сам. А харпията продължаваше да лети над селвата — над същата селва, над същата река и над същата плетеница от притоци и разливи, откъдето ехтеше същата гълчка на гъмжащия живот. Все същите и не същите. Животът, буен, необуздан — до неправдоподобност, до изстъпление, — продължаваше. Вървеше неотклонно по определения си път... Безначален и безкраен.

Издание:

Петър Бобев. Боа и диаманти

Редактор: Любен Петков

Художник: Стефан Марков

Художествен редактор: Елена Маринчева

Техн. редактор: Виолета Кръстева

Коректор: Елена Баланска

Издателство „Български писател“, София, 1979

ПК „Димитър Благоев“ — София

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.